

นักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่

โดย วันชาติ นาศรี

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

วันชาติ นาศรี

นักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่.-- กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2555.
200 หน้า.

1. นักการเมือง -แพร่.การเมืองการปกครอง I. ชื่อเรื่อง.

923.2593

ISBN 978-974-449-665-2

รหัสสิ่งพิมพ์ของสถาบันพระปกเกล้า สวพ.55-53-500.0

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-974-449-665-2

ราคา 180 บาท

พิมพ์ครั้งที่1 กันยายน 2555

จำนวนพิมพ์ 500 เล่ม

ลิขสิทธิ์ สถาบันพระปกเกล้า

ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร

รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม รัฐอมฤต

รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

รองศาสตราจารย์ พรชัย เทพปัญญา

ดร. ถวิลวดี บุรีกุล

ผู้แต่ง วันชาติ นาศรี

ผู้ประสานงาน ณีรัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี

จัดพิมพ์โดย สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารบี ชั้น 5 (เขนทิสได้)

เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 02-141-9607 โทรสาร 02-143-8177

<http://www.kpi.ac.th>

พิมพ์ที่ บริษัท ไบรท์ แอนด์ ฟริน จำกัด

เลขที่ 12 ซ.ลาดพร้าววังหิน 43 ถ.ลาดพร้าว

แขวง/เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ 10230

โทรศัพท์ 0-2539-5008, 0-2539-5021

โทรสาร 0-2931-7020



นักการเมืองถิ่น จังหวัดแพร่



वंชาติ นภาศรี

สถาบันพระปกเกล้า
อภินันทนาการ



การวิจัยโครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลการเมืองถิ่น และนักการเมืองถิ่น จังหวัดแพร่ เป็นโครงการวิจัยสำรวจเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นจริงของการเมืองถิ่น และนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ เพื่อหาคำตอบเชิงพฤติกรรมของนักการเมืองถิ่น เครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ เช่น เครือญาติ กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง เป็นต้น ที่มีส่วนสนับสนุนนักการเมืองถิ่น รวมถึง เพื่อทราบถึงวิธีการหาเสียง กลยุทธ์การเลือกตั้งของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดแพร่ โดยวิธีการศึกษาวิจัยอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นเครื่องมือสำคัญ ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวล วิเคราะห์ และนำไปอภิปรายผลในภาพรวมด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะช่วยเติมเต็มเรื่องราวต่างๆ ของการเมืองถิ่นและนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ ที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่ศึกษากันอยู่ และหวังว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมืองของประเทศ อันอาจนำไปสู่การเป็นบทเรียนกรณีศึกษา (Case Study)

เพื่อการพัฒนาทางการเมืองการปกครองตามวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในอนาคต

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ อรวรรณ ทิตยัวรรณ รักษาการอธิการบดี มหาวิทยาลัยโยนก และสถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักวิจัยและพัฒนา ที่สนับสนุนการศึกษาวิจัย และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านผู้ให้ข้อมูลการศึกษา และเงื่อนไขของเวลา อาจทำให้ผลงานวิจัยขาดความสมบูรณ์ในบางส่วน ผู้วิจัยยินดีรับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงสำหรับการสร้างสรรค์ผลงานวิจัย และผลงานวิชาการ ต่อไป

วันชาติ นภาศรี



การสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อรู้จักนักการเมืองที่เคยได้รับการเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดแพร่ เครือข่ายและความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ อาทิ กลุ่มวงศาคณาญาติ กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ และพรรคการเมือง กลวิธีการหาเสียงของนักการเมือง ตลอดจน ความมาเป็นมาของการเมืองในจังหวัดแพร่ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 วิธีการศึกษา ผู้ศึกษาใช้การศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกต แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบ นำเสนอทั้งในเชิงปริมาณและการพรรณนาความ

ผลการศึกษา พบว่า นักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่สามารถจำแนกได้เป็น 5 กระจุกใหญ่ คือ (1) รังคสิริ (2) วงศ์วรรณ (3) เชื้ออภิบุญกุล (4) ศุภศิริ และ (5) พนมขวัญ ส่วนใหญ่เป็นนักการเมืองชาย จำนวน 20 คน นักการเมืองหญิง จำนวน 3 คน นับจาก การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกเมื่อ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2476 จนถึงปัจจุบัน มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ในตำแหน่งสูงสุด 7 สมัย คือ นายดุสิต รังคสิริ รองลงมา 6 สมัย คือ นายณรงค์ วงศ์วรรณ และ 5 สมัย คือ นายทอง กันทาธรรม

ความนิยมของคนเมืองแพร่ที่มีต่อพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่งไม่เหมือนคนจังหวัดในภาคใต้ที่มีต่อพรรคประชาธิปัตย์ เห็นได้จากการที่ผู้สมัครของจังหวัดแพร่ที่มักเปลี่ยนพรรคขึ้นกับความสัมพันธ์ของกลุ่ม ยกเว้น นายดุสิต รังคสิริ ที่สังกัดพรรคชาติไทย พรรคเดียว ความสัมพันธ์ของผู้สมัครส่วนใหญ่ในจังหวัดแพร่ มักเชื่อมโยงสายสัมพันธ์เชิงเครือญาติ และกลุ่มผลประโยชน์ เป็นหลัก

สามารถสรุปกลวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง (1) การประกาศเจตนารมณ์ในการรับใช้ชาติ รักษาประชาธิปไตย และเป็นตัวแทนของพี่น้องประชาชน (2) การศึกษา (3) การหาเสียงแบบเข้าถึงชาวบ้าน (4) กลยุทธ์การลงพื้นที่ (5) การปราศรัยหาเสียง (6) กลยุทธ์เครือข่าย และความสัมพันธ์แบบ “หัวคะแนน” และ (7) กลยุทธ์การเงิน

Abstract



The purpose of this study was to collect data about Phrae Province local politicians who have been elected to parliament. The study examined such politicians personal histories, relationships and campaigners, as well as political history in Phrae province, since then 24 June 2475 until 23 December 2550 elected. Data were collected thought review of relevant documents, interviews and observation. Data were analyzed quantitative and qualitative and organized into thematic patterns.

The study suggested that Phrae politicians could be categorized into five pedigree :

(1) Rungkasiri (2) Wongwan (3) Au - apinyakul (4) Suprasiri and (5) Panomkwan. Among the Study Subjects, three women politicians and twenty men politicians, since then 15 November 2476 until at present elected, Dusit Rungkasiri managed to be elected to the House of Representatives in seven consecutive

election, Narong Wongwan in six consecutive times and Tong Kuntatum in five consecutive times.

It was found that the Phrae public's attitude concerning the popularity of politicians was not enduring, compared to the loyalty of people in the south to the Democrat Party. This was reflected in the fact that many vote – winning local politicians were seen to switch parties multiple times, except in Dusit Rungkasiri managed to be Chart Thai Party. While, politicians were any on familial relationships and interest group.

Conclusion, Campaign were elected to parliament, (1) Political Democracy Ideology (2) Education (3) House of Campaign (4) In district (5) Speech (6) Election campaigners and (7) Strategy money



	หน้า
คำนำ	IV
บทคัดย่อภาษาไทย	VI
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	VIII
สารบัญ	
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
วิธีการศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น	3
การวิเคราะห์ข้อมูล	5
นิยามศัพท์	6
นิยามปฏิบัติการ	6
2. ข้อมูลทั่วไป แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ประวัติความเป็นมาของประชาธิปไตยไทย	9
ระบบรัฐสภาไทย	10
แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย	24

ข้อมูลทั่วไปจังหวัดแพร่	40
ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550 วันที่ 23 ธันวาคม 2550	44
3. ข้อมูลการเมืองถิ่น และนักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่	47
นายทอง กัณฑ์ธรรม	49
นายสุธรรม สายศร	53
นายรัตน์ พนมขวัญ	54
คุณหญิงบัวเขียว รังคศิริ	56
นายดุสิต รังคศิริ	59
นายเมธา เอื้ออภิญญกุล	66
นายณรงค์ วงศ์วรรณ	71
นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู	76
นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล	85
นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์	91
นางปานหทัย เสรีรักษ์	96
นายอนุวัธ วงศ์วรรณ	100
นายแพทย์นิยม วิวรรณดิษฐกุล	103
4. สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	107
1.เครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดแพร่	108
2.บทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มไม่เป็นทางการ และกลุ่มครอบครัว	111
3.บทบาทและความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองกับ นักการเมืองในจังหวัดแพร่	116
4.รูปแบบ วิธีการ และกลยุทธ์การหาเสียงในการเลือกตั้ง ของนักการเมืองในจังหวัดแพร่	121

5. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	126
--------------------------	-----

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่ 1 แสดงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2476 – 2550	38
---	----

บรรณานุกรม	130
-------------------	-----

ภาคผนวก

ก. แบบสัมภาษณ์นักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่	132
---	-----

ข. รายนามผู้ให้คำสัมภาษณ์	135
---------------------------	-----

ค. คำให้การสัมภาษณ์	136
---------------------	-----

ง. ภาพนักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่ (บางส่วน)	147
--	-----

ประวัติผู้วิจัย	149
------------------------	-----

ความเป็นมาและความสำคัญ ของการศึกษา

บทนำ

โครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 เป็นต้นมา ถือว่า เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างระบบการเมืองในรูปแบบที่ประชาชนเลือกผู้แทนของตนไปทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะแทนตน ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่ผ่านมาในระดับชาติ ประเทศไทยจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นทั้งที่เป็นการเลือกตั้งโดยตรง และการเลือกตั้งโดยทางอ้อม รวม 22 ครั้ง (ครั้งล่าสุด วันที่ 23 ธันวาคม 2550) ครั้งแรก

เป็นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม 1 ครั้ง เมื่อปี พ.ศ.2489 และ ต่อมา มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 ขณะที่ ระดับท้องถิ่นได้จัดให้มีการเลือกตั้งผู้แทน เพื่อทำหน้าที่ในองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในหลายรูปแบบของระดับการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการศึกษเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของไทย ที่ผ่านมามุ่งเน้นการศึกษาในเชิงภาพรวมของภาคการเมืองระดับประเทศเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่ขาดหายไปของภาคการเมืองที่ศึกษากันอยู่ ก็คือ สิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ “การเมืองท้องถิ่น” ที่เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติ อีกระนาบหนึ่ง เพราะในขณะที่เวทีการเมือง ณ ศูนย์กลางของประเทศกำลังเข้มข้นด้วยการชิงไหวชิงพริบของเหล่านักการเมืองในสภา พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพล และภาคประชาชน ขณะที่ อีกด้านหนึ่งในพื้นที่จังหวัดเหล่าผู้สนับสนุนทั้งหลายก็ดำเนินกิจกรรม เพื่อรักษาฐานคะแนนเสียงในพื้นที่เช่นเดียวกัน และทันทีที่ภารกิจในส่วนกลางสิ้นสุดลง การลงพื้นที่ที่พบปะประชาชนตามสถานทำงานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ ตามโอกาสที่เหมาะสม รวมถึง การเปิดสำนักงานหรือศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคน เป็นสิ่งที่นักการเมืองผู้คาดหวังชัยชนะในการเลือกตั้งจะมีอาจปฏิเสธได้

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัด ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของระหว่างประชาชนในพื้นที่จังหวัดกับนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความหลากหลายในมิติสัมพันธ์ของการเมืองไทยที่ดำเนินมายาวนาน

กว่า 77 ปี (พ.ศ.2552) “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจทำการศึกษา เพื่อเติมเต็มองค์ความรู้ที่ยังขาดหาย และหากนำสิ่งที่ค้นพบได้จากการศึกษามาสังเคราะห์อย่างลึกซึ้งก็น่าจะทำให้เราสามารถเข้าใจการเมืองไทย และการพัฒนาทางการเมืองไทยได้อย่างชัดเจนมากขึ้นในมุมมองที่แตกต่างไปจากการมองในมิติดั้งเดิม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อรู้จักนักการเมืองที่เคยได้รับการเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดแพร่
2. เพื่อทราบถึงเครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมืองในพื้นที่จังหวัดแพร่
3. เพื่อทราบบทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว วงศาคณาญาติ ฯลฯ ที่มีส่วนในการสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองในพื้นที่จังหวัดแพร่
4. เพื่อทราบบทบาทและความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองกับนักการเมืองในพื้นที่จังหวัดแพร่
5. เพื่อทราบถึงวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมืองในจังหวัดแพร่

วิธีการศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” ในพื้นที่จังหวัดแพร่

การศึกษาเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่นในครั้งนี้ ผู้ศึกษา

อาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นเครื่องมือสำคัญ ได้แก่

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ นักการเมืองคนต่าง ๆ และผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชื่อมโยงถึงนักการเมืองในพื้นที่จังหวัดแพร่

จังหวัดแพร่ เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย จังหวัดแพร่มีความน่าสนใจประการแรก คือ ไม่มีประวัติการสร้างเมือง และไม่มีการจารึกไว้ในที่ใด โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จึงต้องอาศัยหลักฐานของเมืองอื่น ๆ ประกอบ เช่น พงศาวดารโยนก ตำนานเมืองเหนือ ตำนานการสร้างพระธาตุลำปางหลวง เป็นต้น ในขณะที่ ตำนานพระธาตุช่อแฮ กล่าวว่า เมืองแพร่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล หรืออ้างอิงตำนานกรุงสุโขทัย สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

กระทั่ง สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ภายใต้การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน 77 ปี (พ.ศ.2552) ข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองและนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ ยังไม่มีการศึกษาค้นคว้ารวบรวมกันมากนัก และยังคงขาดการเชื่อมโยงต่อเนื่อง ซึ่งข้อมูลหลักฐานที่มีอยู่ ที่มีความน่าสนใจ คือ การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ “เสรีไทยแพร่” โดย นายภูซงค์ กันทาธรรม บุตรชาย นายทอง กันทาธรรม (อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่) และคณะได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นการแสดงความคารวะต่อบรรพบุรุษผู้กล้าของเมืองแพร่ และเพื่อแสดงเรื่องราวสำคัญในอดีตด้านหนึ่งของชาว

แพร่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ การเสียดสละที่ยิ่งใหญ่เพื่อชาติ ขบวนการเสรีไทยในภาคเหนือที่มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองแพร่ โดยมี นายปรีดี พนมยงค์ หัวหน้าขบวนการเสรีไทย และนายทอง กันทาธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนที่ 2 และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัยของจังหวัดแพร่ ในฐานะหัวหน้าเสรีไทยสายแพร่ กับวีรกรรมการต่อสู้เพื่อปกป้องแผ่นดินไทยในระหว่างสงครามมหาเอเซียบูรพา ซึ่งกองทัพญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองประเทศไทย และ ดินแดนส่วนใหญ่นอกพื้นที่เอเซียอาคเนย์

ดังนั้น การศึกษาเรื่อง “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” ในพื้นที่จังหวัดแพร่ ผู้ศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อประมวลข้อมูลเกี่ยวกับนักการเมืองถิ่น ที่เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรก จนถึง การเลือกตั้งครั้งที่ 22 (ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2550) เพื่อให้ทราบถึงตัวตนของนักการเมืองถิ่น เครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ และพรรคการเมือง รวมถึง วิธีการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองในพื้นที่จังหวัดแพร่ การศึกษาในครั้งนี้ จึงเป็นข้อมูลที่มีความน่าสนใจสำหรับการศึกษาประมวลความรู้ เพื่อให้เกิดความรู้อย่างลึกซึ้ง ทำให้เราสามารถเข้าใจการเมืองของจังหวัดแพร่ ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น และเป็นการศึกษาอันมีคุณค่าสำหรับการต่อยอดองค์ความรู้ เพื่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองการปกครองของไทย ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาจัดระบบ แยกประเภท

ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประมวลข้อมูลทั้งหมด วิเคราะห์ และนำไปอภิปรายผลในภาพรวมด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

นิยามศัพท์

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) หมายความว่า กลุ่มคนที่มีความคิดเห็นสอดคล้อง ต่อกันเกี่ยวกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง และถ้ากลุ่มนี้แสดงเจตนากรณีให้ประจักษ์โดยผ่านหน่วยงานของรัฐบาลจะเรียกว่า “กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง หรือ Political Interest Group (ติน ปรัชญพฤทธิ์, 2550.น.205)

องค์การที่เป็นทางการ (Formal Organization) หมายความว่า ระบบของความพยายามร่วมกันที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ซึ่งสมาชิกแต่ละคนได้แสดงบทบาทที่เป็นที่รับรู้และมีหน้าที่หรือภารกิจที่จะต้องกระทำ (ติน ปรัชญพฤทธิ์, 2550. น.157)

นิยามปฏิบัติการ

กลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group/Pressure Groups) หมายความว่า กลุ่มที่มีความสามารถในการแสดงออกซึ่งพลังทางการเมือง และมีบทบาทสำคัญมาก โดยเฉพาะการเมืองในระบบประชาธิปไตย กลุ่มดังกล่าว จะเป็นกลไกสำคัญในทางการเมือง เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน บทบาทของกลุ่ม ดังกล่าว เช่น

1. ทำการติดต่อกับองค์กรทางการเมืองต่าง ๆ เช่น พรรค

การเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้กลุ่มของตนได้รับผลประโยชน์ และ/หรือ ช่วยรักษาผลประโยชน์นี้ให้กับกลุ่มของตน

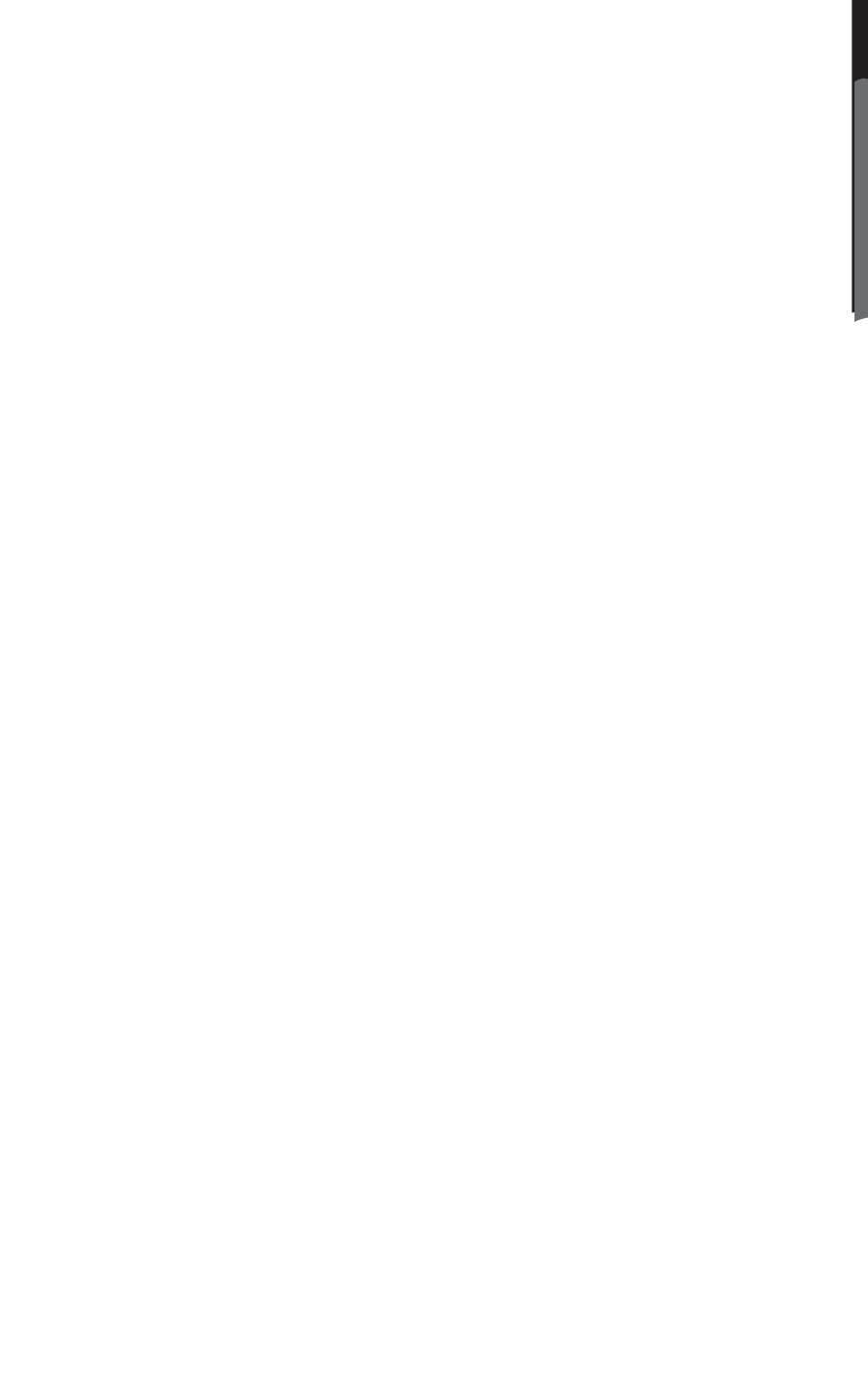
2. ช่วยเหลือทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สนับสนุนทางการเงิน สนับสนุนและช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ นักการเมืองหรือพรรคการเมืองที่กลุ่มตนสนับสนุนชนะการเลือกตั้ง

3. ชักจูงให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้สิทธิเลือกตั้งในการลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองที่กลุ่มตนสนับสนุน

กลุ่มเครือญาติ (Family Groups) หมายความว่า กลุ่มของสมาชิกในครอบครัวที่มีการสืบเชื้อสายตามวงศ์สกุล เป็นเครือญาติเดียวกัน โดยอาจสืบทอด ดังนี้

1. ปู่ ย่า ตา ยาย
2. บิดา มารดา และบุตรทางสายโลหิต หรือบุตรบุญธรรม
3. พี่น้อง เครือญาติ ลุง ป้า น้า อา และหลาน
4. การสมรส

กลุ่มการเมือง (Political Groups) หมายความว่า กลุ่มผลประโยชน์ประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญทางการเมือง มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง เพื่อการสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือสนับสนุนให้สมาชิกของกลุ่มตนเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง



ข้อมูลทั่วไป แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติความเป็นมาของประชาธิปไตยไทย

การเมืองการปกครองไทยมีวิวัฒนาการมายาวนานกว่า 800 ปี ภายใต้การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) จนกระทั่ง เมื่อ วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 คณะราษฎร ดำเนินการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขในระบบรัฐสภา เพื่อต้องการให้ราษฎรมีสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน ตามกฎหมาย โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ให้มั่นคง
2. จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศให้มีการประทุษร้ายต่อกันน้อยลงให้มาก

3. จะต้องบำรุงรักษาความสงบ ความสมบูรณ์ของราษฎร ในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะจัดหางานให้ราษฎรทุกคน จะวาง โครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก

4. จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน

5. จะต้องให้ราษฎรมีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการ ดังกล่าวข้างต้น

6. ให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร (จักรพันธ์ุ วงษ์บูรณาวาทย์, 2542, น.166)

อย่างไรก็ตาม ผลจากการปฏิวัติสยาม ได้ก่อให้เกิดบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษร เกิดสถาบันสภาผู้แทนราษฎร และฝ่ายบริหาร คือ คณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล ที่มีระบบราชการเป็น กลไกทางการปกครอง โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภาไทย ผู้แทนราษฎรชุดแรก จำนวน 70 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะราษฎร มีการประชุม ครั้งแรกเมื่อ วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ณ ห้องโถงชั้นบนของ พระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นที่ประชุมชั่วคราว (ที่มา กลุ่มงานบริการ วิชาการ 1 สำนักวิชาการ. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร)

ระบบรัฐสภาไทย

รัฐสภาเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญต่อการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นองค์การ “ฝ่ายนิติบัญญัติ” โดยที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้ง 18 ฉบับ ได้กำหนดรูปแบบของ รัฐสภาที่มีความแตกต่างกันไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแต่ละ

ฉบับ และอำนาจทางการเมืองแต่ละสมัย โดยทั่วไประบบรัฐสภาไทย แบ่งสภาออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สภาผู้แทนราษฎร
2. วุฒิสภา

ระบบรัฐสภาไทยเป็นการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยออกจกกันอย่างเด็ดขาด โดยแบ่งการใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็น อำนาจนิติบัญญัติโดยรัฐสภา อำนาจบริหารโดยคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการโดยกระบวนการยุติธรรม หรือศาล แต่เป็นการเชื่อมโยงแห่งอำนาจ (Fusion of Power) ร่วมกับการตรวจสอบและถ่วงดุลแห่งอำนาจ (Check and Balance) ซึ่งเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ถืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เลือกผู้แทนในเขตของตนเองเข้าไปนั่งในรัฐสภา อันเป็นสภาที่มีอำนาจเลือกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสภาผู้แทนราษฎรให้ทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ขณะที่ ประมุขของรัฐ คือ พระมหากษัตริย์ ที่ใช้อำนาจอธิปไตยผ่านองค์กรทั้ง 3 คือ ใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านรัฐสภา อำนาจบริหารผ่านคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านศาลยุติธรรม ดังนั้น พระมหากษัตริย์จึงมิได้เป็นผู้ปกครองแต่ทำหน้าที่โปรดเกล้าหรือแต่งตั้ง (The King Reigns and not rules) เท่านั้น และเมื่อมีข้อผิดพลาดในการบริหารราชการของรัฐบาล พระมหากษัตริย์จึงมีต้องรับผิดชอบหรือเรียกว่า The King Can Do No Wrong (จักรพันธ์วัจนบุรณาวาทย์, 2542, น.116)

ขณะที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 2 สภาผู้แทนราษฎร มาตรา 93 (วรรคหนึ่ง) สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย สมาชิกจำนวน 480 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่ง

เขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบ สัดส่วน จำนวน 80 คน

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย

1. อำนาจในการตรากฎหมาย

1.1 การตราพระราชบัญญัติ คือ กระบวนการหรือ ขั้นตอนในการเสนอ และการพิจารณาพระราชบัญญัติ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติ ได้แก่ คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 20 คน ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ และผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 10,000 คน

ผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ได้แก่ คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของทั้งสองสภา และศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งประธานศาล และประธานองค์กรเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

1.2 การขออนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด พระราชกำหนด คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้นแทนพระราชบัญญัติ โดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษา

ความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ และในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าอยู่นอกสมัยประชุมคณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการให้มีการประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญ เพื่อการพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดโดยเร็ว

1.3 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ผู้มีสิทธิเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติม ได้แก่ คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของทั้งสองสภา และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน

2. อำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

2.1 การตั้งกระทู้ถาม

การตั้งกระทู้ถาม คือ คำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาตั้งถามในหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดิน และนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินต้องเข้าร่วมการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พร้อมชี้แจงด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นไม่อาจเข้าชี้แจง หรือตอบกระทู้ได้ ต้องแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสกาล่วงหน้า หรือในวันประชุมสภาในเรื่อง ดังกล่าว

2.2 การเสนอญัตติ

ญัตติ คือ ข้อเสนอใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายเพื่อให้สภาลงมติ หรือวินิจฉัยชี้ขาดว่าจะดำเนินการประการใด ประกอบด้วย

2.2.1 การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติ ไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ญัตติ ดังกล่าว ต้องเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไป และเมื่อได้มีการเสนอญัตติแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรมิได้

2.2.2 การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติ ไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 6 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

2.2.3 ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้อยู่ในพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมีจำนวนไม่ถึงเกณฑ์ที่จะเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล (ตามมาตรา 158 หรือ มาตรา 159) ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังกล่าว เท่าที่มีอยู่มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลได้เมื่อคณะรัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดินมาเกินกว่าสองปีแล้ว

2.2.4 ญัตติตั้งคณะกรรมการมาธิการ

คณะกรรมการมาธิการ คือ บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการกิจการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้ว รายงานต่อสภา สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจเลือกสมาชิกของแต่ละสภา เพื่อตั้งเป็นคณะกรรมการ

สิทธิเข้าชื่อเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้พ้นจากตำแหน่งได้

บทบาทและอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาประกอบด้วย

1. อำนาจในการควบคุมการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาสามารถพิจารณาให้ความเห็นชอบในการควบคุมการตรากฎหมายที่ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

2. อำนาจในการให้ความเห็นชอบ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาสามารถพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องประกอบด้วย

2.1 การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ

2.2 การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

2.3 การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบกำหนดเวลา 120 วัน

2.4 การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม

2.5 การให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย

โดยทั่วไปสังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมที่มีระบบชนชั้น อันสืบเนื่องมาจากระบบศักดินา โดยถือเกียรติ หรือฐานะทางสังคมเป็นเครื่องวัด เช่น วงศ์ตระกูล ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือฐานะทางการศึกษา เป็นต้น

ชัชอนันต์ สมุทรวาณิช (2525, น. 41 - 42) กล่าวถึง ลักษณะสังคมไทยมีการรวมกลุ่ม และเกิดกลุ่มซึ่งมีความเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กันเป็นส่วนบุคคล ในลักษณะความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว ความไว้วางใจ และความใกล้ชิด ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ มีลักษณะเดียวกับความสัมพันธ์แบบนายกับไพร่ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบศักดินาที่ยังคงอยู่ในสังคมไทย (सानิตย์ เพชรภาพ. อ่างในนัยการ เมืองถิ่นจังหวัดพัทลุง, 2550. น.34)

อนุช อภาภิรม (2540, น.12) ได้แบ่งรูปแบบของระบบอุปถัมภ์ทางการเมือง มีสองวิธี คือ

1. อุปถัมภ์ชาวบ้านผ่านตัวแทน ซึ่งจะใช้มากในการหาเสียง หรือซื้อเสียงมักจะกระทำผ่านหัวคะแนน ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลายฐานะที่เด่น ๆ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

2. อุปถัมภ์โดยตรง เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งอุปถัมภ์หัวคะแนน

ให้ทรัพย์สินเงินทองตำแหน่งผู้ช่วย ส.ส. เป็นต้น (सानิตย์ เพชรภาพ. อ้างในนักการเมืองถิ่นจังหวัดพัทลุง, 2550. น.35 - 36)

ทฤษฎีกลไกการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยทั่วไปมีกลไกทำหน้าที่ในฐานะองค์การขับเคลื่อนที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อบทบาททางการเมืองของนักการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพล และพรรคการเมือง ดังต่อไปนี้

กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) หมายถึง กลุ่มคนที่มีความเห็นในนโยบายพื้นฐาน วิถีชีวิต ฐานะทางสังคม เชื้อชาติ เป็นต้น ที่เหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกันมารวมกัน เพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งในทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสังคม กลุ่มสมาคม ชมรมต่าง ๆ การรวมตัวดังกล่าว เพื่อปกป้องผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม เพราะทั้งนี้ ต่างมีความตระหนักร่วมกันว่าหากการปกป้องผลประโยชน์เพียงลำพังของแต่ละคน คงไม่สามารถจะรักษาผลประโยชน์ของตนไว้ได้ จึงต้องมีการรวมกันเพื่อให้เกิดพลังในการต่อรอง เพื่อเรียกร้องในสิ่งที่กลุ่มของตนต้องการได้

นักรัฐศาสตร์ได้จำแนกประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มผลประโยชน์ในประเภทต่าง ๆ เช่น กลุ่มนายจ้าง กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มข้าราชการ กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจ กลุ่มสมาคม ชมรมต่าง ๆ

ประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย กลุ่มผลประโยชน์ มักจะมีบทบาทสำคัญในทางการเมือง และมีผลต่อการพัฒนาทางการเมือง เพราะเมื่อประชาชนมีสังกัดอยู่ในกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดแล้ว นั่นคือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีผลต่อกระบวนการ

ทางการเมืองของประเทศที่นักการเมืองจะต้องพยายามปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน และประเทศชาติ

กลุ่มอิทธิพล (Pressure Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในหลักการ แต่ไม่จำเป็นต้องมีผลประโยชน์ร่วมกันหรืออย่างเดียวกัน หรือแต่ละกลุ่มอาจมีผลประโยชน์ของกลุ่มที่แตกต่างกัน แต่มีหลักการหรือหลักคิดที่เป็นส่วนรวมตรงกัน กลุ่มเหล่านี้อาจรวมกันใช้อิทธิพล เพื่อปกป้องรักษาเอกราช ประชาธิปไตยของชาติ ซึ่งอาจเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของสังคม และประเทศชาติ

กลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มอิทธิพลของไทย

นักรัฐศาสตร์ จำแนกกลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มอิทธิพลของไทยออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มนักธุรกิจ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในระบบเศรษฐกิจ และสามารถใช้อำนาจทางเศรษฐกิจสำหรับการต่อรอง หรือสนับสนุนนโยบายทางการเมือง ทั้งนี้ ขึ้นกับโครงสร้างทางการเมือง และบรรยากาศทางการเมืองในแต่ละช่วงว่าเปิดโอกาสให้แสดงบทบาททางการเมืองเพียงใด

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจไทย พบว่า อยู่ภายใต้อำนาจผูกขาดของพ่อค่านักธุรกิจสำคัญเพียงไม่กี่ตระกูล (จักรพันธ์ วงษ์บูรณาวาทย, 2542. น. 211)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่มีบทบาท และอิทธิพลสำคัญในการเสนอแนวคิด และแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจแก่รัฐบาล เช่น สมาคมหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมแห่ง

ประเทศไทย รวมถึงการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.)

2. กลุ่มผู้ใช้แรงงานหรือลูกจ้าง เป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ เช่นเดียวกับกลุ่มนักธุรกิจ เพราะมีบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของกรรมกร ผู้ใช้แรงงานหรือลูกจ้าง เช่น การเรียกร้องค่าแรงขั้นต่ำ การเรียกร้องความคุ้มครองจากสวัสดิการต่าง ๆ ในบางโอกาสนำไปสู่ขบวนการขับเคลื่อนทางการเมืองด้วยพลังของผู้ใช้แรงงาน เช่น สหภาพแรงงาน สภาองค์กรลูกจ้าง เป็นต้น

3. กลุ่มเกษตรกรชาวนาชาวไร่ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีความสำคัญ เนื่องจากประเทศไทยยังคงมีเกษตรกรชาวนาชาวไร่จำนวนมากกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ แต่ในทางการเมืองกลับปรากฏว่าชาวนาชาวไร่มีบทบาทในทางการเมืองน้อย โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา เกษตรกรชาวนาชาวไร่ในชนบทกลายเป็นเพียงแค่ฐานคะแนนเสียงทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การต่อสู้เรียกร้องปกป้องผลประโยชน์ของเกษตรกรยังคงขาดพลังในการขึ้นนโยบายของรัฐบาล

4. นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งโดยทั่วไปบทบาททางการเมืองมีไม่มากนัก ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนนิสิตนักศึกษามีผลประโยชน์น้อยที่ต้องปกป้องรักษา และมีข้อจำกัดในความเป็นเยาวชนที่ยังคงอยู่ในความอุปการะของพ่อแม่ผู้ปกครอง แต่เนื่องจาก นักเรียนนิสิตนักศึกษาเป็นปัญญาชนคนหนุ่มสาวที่มีความคิดริเริ่ม รักความถูกต้อง ความเป็นธรรม และต่อต้านความไม่ยุติธรรม ดังนั้น ในทางการเมืองนักเรียนนิสิตนักศึกษา จึงถือว่าเป็นพลังบริสุทธิ์ ของคนหนุ่มสาวที่เฝ้าร้อนในการเรียกร้องเพื่อปกป้องผลประโยชน์ และความเป็นธรรมในสังคม มากกว่าการเรียกร้องเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มตน ดังนั้น เมื่อนักเรียนนิสิต

นักศึกษามีการเคลื่อนไหวทางการเมืองเมื่อใด จึงได้รับความสนใจจากประชาชนโดยทั่วไป และนักการเมือง

5. ทหาร เป็นกลุ่มผลประโยชน์ในระบบราชการที่มีบทบาทสำคัญทางการเมือง การที่ทหารเข้ามามีบทบาทสำคัญทางการเมืองมิได้หมายถึงผลเสียเสมอต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศ ในบางสถานการณ์ที่นักการเมืองทุจริตคอร์รัปชัน คดโกง จ้องราชบังหลวงใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ แสวงหาผลประโยชน์ ผูกขาดตัดตอนอำนาจที่เป็นไปตามระบบและกลไกประชาธิปไตย การเคลื่อนไหว และแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของทหาร จึงถือว่าเป็นบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

พรรคการเมือง (Political Party) หมายถึง องค์การทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันขึ้นโดยอิสระ และมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการคัดเลือก และเสนอชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจน การรณรงค์ในการเลือกตั้ง โดยหวังที่จะให้ได้มาซึ่งชัยชนะในการเลือกตั้ง เพื่อที่จะได้ใช้อำนาจในการควบคุมเจ้าหน้าที่และนโยบายของรัฐบาล (จักรพันธ์ วังษ์บูรณาวาทย์, 2542. น.145)

หน้าที่ของพรรคการเมือง

1. คัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด มีความรู้ความสามารถ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และ ความเหมาะสมที่จะเป็นผู้แทนของประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้เลือกเข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. ทำหน้าที่เชื่อมโยงกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ

ในสังคมเข้าด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวม ทั้งนี้ อาจพิจารณาได้ว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยย่อมรับประกันในความคิดเห็นที่มีความแตกต่างกันได้ เพื่อมิให้เกิดความแตกแยกของแนวความคิดมากจนไม่ค้ำนึ่งประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ ดังนั้น พรรคการเมืองจึงมีหน้าที่รวบรวมบุคคล หรือ กลุ่มบุคคลที่มีแนวคิดที่ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกันเข้าไว้ด้วยกัน ตลอดจน ทำหน้าที่เชื่อมโยงกับฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งนี้ เพื่อลดความขัดแย้งทางความคิดของกลุ่มต่าง ๆ

3. ทำหน้าที่กระตุ้นให้ประชาชนมีความสนใจทางการเมือง มีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. ทำหน้าที่แสวงหาทัศนคติ แนวคิดเห็นต่าง ๆ ของประชาชนที่ตรงกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เพื่อให้รัฐบาลนำความต้องการของประชาชนไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะ

5. ทำหน้าที่กำหนดนโยบายสาธารณะในการบริหารประเทศ และแถลงนโยบาย ดังกล่าวให้ประชาชนรับทราบ เมื่อสามารถจัดตั้งรัฐบาลให้ทำหน้าที่ในการนำนโยบายที่แถลงไว้ไปสู่การปฏิบัติ

การเลือกตั้ง (General Election)

หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเลือกสรร และกำหนดตัวผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และเป็นฝ่ายบริหาร หรือกำหนดนโยบายสาธารณะแทนตน

การเลือกตั้ง ถือว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในปัจจุบัน เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศมีบทบาทในการปกครองประเทศ

และเป็นหลักการที่ยอมรับว่าอำนาจอธิปไตยเป็น ของประชาชน กล่าวคือ การเลือกผู้แทนของประชาชนไปบริหารประเทศแทน

หลักการของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งโดยทั่วไปจะต้องมีหลักเกณฑ์ และระเบียบปฏิบัติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้มี คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่วางระเบียบหลักเกณฑ์อันจำเป็นแก่การปฏิบัติ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสุจริต เทียบธรรม เสมอภาค และโอกาสทัดเทียมกันในการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวตามเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตย หรือการเลือกตั้งจะเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองโดยอาศัยกลลวงการเลือกตั้ง การซื้อสิทธิขายเสียง การโน้มน้าวชักจูงด้วยวิธีการที่มีชอบตามหลักกฎหมาย ดังนั้น การเลือกตั้งจะเป็นที่พึงพอใจของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้มากที่สุด สำหรับหลักการของการเลือกตั้ง มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักทั่วไป (Universal Suffrage) หมายถึง การให้ประชาชนของประเทศทั้งชาย และหญิง ไม่ว่าจะมียฐานะต่างกันอย่างไร เมื่ออายุครบหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติ ว่าด้วยสิทธิการออกเสียงเลือกตั้ง คือ ผู้มีสิทธิไปทำการเลือกตั้ง เว้นแต่บุคคลที่กฎหมายมีข้อห้ามไว้ เช่น นักพรต นักบวช คนวิกลจริต หรือผู้ต้องขัง เป็นต้น

2. หลักอิสระ (Free Vote) หมายถึง การเลือกตั้งนั้นจะต้องกระทำโดยอิสระ เสรี ปราศจากการบีบบังคับ หรือใช้อิทธิพลอันมิชอบ คดโกง

หรือชักจูงด้วยวิธีการใด ๆ เพื่อให้บุคคลเลือกหรือไม่เลือกบุคคลใด หรือพรรคการเมืองใด เพราะเป็นการกระทำที่ผิดหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3. หลักกำหนดระยะเวลา (Periodic Election) การเลือกตั้งจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาไว้แน่นอน เช่น กำหนดให้มีการเลือกตั้งปกติทุก ๆ 4 ปี หรือ 5 ปี ทั้งนี้ ตามกฎหมายบัญญัติ ดังตัวอย่าง การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาทุก ๆ 4 ปี การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยทุก ๆ 4 ปี และการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทุก ๆ 6 ปี เป็นต้น

4. หลักลงคะแนนลับ (Secret Vote) หมายถึง การลงคะแนนเสียงเพื่อการใช้สิทธิเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยวิธีลับ กล่าวคือ เฉพาะผู้ลงคะแนนเท่านั้นที่รู้ว่าลงคะแนนให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันในการลงคะแนนว่าเป็นไปโดยความบริสุทธิ์ใจ มิได้เกิดจากความเกรงใจ เกรงกลัวอิทธิพลใด ๆ และการใช้วิธีลงคะแนนลับ เพื่อให้ผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ได้ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งด้วยความอิสระบนความคิดเห็นของตนเอง

5. หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียง (One Man One Vote) ไม่ว่าจะผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะมีฐานะอย่างไร หรือมีตำแหน่งยศถาบรรดาศักดิ์เพียงใด ย่อมมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้เพียงคะแนนเสียงเดียวเท่านั้น กล่าวคือ ทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

6. หลักบริสุทธิ์ (Fair Election) หมายถึง การเลือกตั้งจะต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ไม่คดโกง เช่น จะต้องไม่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการกระทำที่ผิดเจตนารมณ์ของการเลือกตั้งที่แสดงถึงความบริสุทธิ์ตามที่กฎหมายกำหนด

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย

การเลือกตั้งถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญของการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย นับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประเทศไทย จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหลายครั้ง โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ (1) การเลือกตั้งทั่วไป (2) การเลือกตั้งเพิ่มเติม และ (3) การเลือกตั้งซ่อม/เลือกตั้งแทน (ปรีชา จันทรเรือง, 2540, น. 25) ดังต่อไปนี้

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก เมื่อ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 รัฐสภาไทยแบ่งเป็นระบบสภาเดียว เรียกว่า “สภาผู้แทนราษฎร” ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกมาจากการเลือกตั้งของประชาชน จำนวน 78 คน และสมาชิกมาจากการแต่งตั้ง จำนวน 78 คน รวมเป็น 156 คน เป็นการเลือกตั้ง “แบบรวมเขตจังหวัด” ใช้วิธีการเลือกตั้ง “ทางอ้อม” โดยให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบล แล้วให้ผู้แทนตำบลเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของจังหวัด อีกต่อหนึ่ง โดยคิดจำนวน ส.ส. หนึ่งคนต่อราษฎร 100,000 คน

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 1 เมื่อ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนแรก ของจังหวัดแพร่ ได้แก่ นาย วงศ์ แสนศิริพันธุ์

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 2 เมื่อ วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 เป็นการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนครั้งแรก และใช้ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต ๆ ละ 1 คน โดยถือเกณฑ์ราษฎร 200,000 คน ต่อ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง ของจังหวัดแพร่ ที่มีคะแนนเสียงสูงสุด และชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ นายทอง กันทาธรรม

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 3 เมื่อ วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 สภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ ประกอบด้วย ส.ส. 2 ประเภท ๆ ละ 91 คน คือ สมาชิกประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้ง โดยถือเกณฑ์ราษฎร 200,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน และสมาชิกประเภทที่ 2 มาจากการแต่งตั้งโดยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาจากสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 1 และชุดที่ 2

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายทอง กันทาธรรม การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 4 โดยเหตุที่กองทหารญี่ปุ่นได้เคลื่อนกำลังเข้าสู่ประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2484 ประกอบกับปี พ.ศ. 2485 เป็นปีที่ผู้แทนราษฎรจะต้องออกตามวาระ จึงได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพิ่มเติม และเมื่อสงครามสิ้นสุด ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หลังจากบริหารประเทศไปได้ระยะหนึ่ง จึงตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 ประกอบด้วย ส.ส. 2 ประเภท ๆ ละ 96 คน คือ เป็นการเลือกตั้งโดยตรงแบบแบ่งเขต ๆ ละ 1 คน โดยถือเกณฑ์ราษฎร 200,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน และสมาชิกประเภทที่มาจากแต่งตั้งโดยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องมาจากสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 1 ถึง ชุดที่ 3

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ที่ได้รับการเลือกตั้งยังคงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนเดิม ได้แก่ นายทอง กันทาธรรม (ผู้นำ

ขบวนการเสรีไทยในเขตพื้นที่จังหวัดแพร่)

การเลือกตั้งเพิ่มเติมครั้งที่ 1 เกิดขึ้นในวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2489 เนื่องจาก รัฐสภาได้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ตามรัฐธรรมนูญบัญญัติให้รัฐสภาไทยเปลี่ยนจากระบบสภาเดียว เป็นระบบ 2 สภา ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา พร้อมกันนี้ ได้ยกเลิกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทมาจากการแต่งตั้ง จึงต้องมีการเลือกตั้งเพิ่ม เพื่อให้ครบตามจำนวนที่รัฐธรรมนูญกำหนด เป็นการเลือกตั้งโดยตรงแบบแบ่งเขต

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ที่ได้รับการเลือกตั้งเพิ่มเติม ได้แก่ นายวิภาค บุญศรีวังซ้าย

อนึ่ง การเลือกตั้งครั้งนี้ รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้มีการรวมกลุ่มทางการเมือง จึงเป็น “การเลือกตั้งที่มีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นครั้งแรก” ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย (จักรพันธ์ วงษ์บูรณาวาทย์, 2542. น. 201)

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 5 สืบเนื่องจาก กรณีสวรรคตของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความตึงเครียดทางการเมือง จึงเกิดการรัฐประหารขึ้นโดย พลโทผิน ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490 และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491 เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตครั้งแรก กล่าวคือ จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งเดียว โดยถือเกณฑ์ราษฎร 200,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน ปรากฏว่ามีผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 100 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายวัง ศศิบุตร์
การเลือกตั้งเพิ่มเติมครั้งที่ 2 จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 แทนฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2490
ทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับ
ใหม่มีมากกว่าเดิม จึงมีการเลือกตั้งเพิ่มเติมเพื่อให้ครบตามจำนวน จึง
กำหนดการเลือกตั้งเพิ่มเติมขึ้นเมื่อ วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2492 สำหรับ
การเลือกตั้งเพิ่มเติมครั้งนี้ จังหวัดแพร่ไม่มีการจัดการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 6 สืบเนื่องจากการรัฐประหาร เมื่อวันที่
29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 ได้ประกาศยกเลิกสภาผู้แทนราษฎร รวม
ทั้ง ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 และ
ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แทน
เป็นเหตุให้ระบบรัฐสภาไทยกลับไปสู่ระบบสภาเดียว และมีสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรสองประเภท อีกครั้ง การเลือกตั้งครั้งนี้กำหนดขึ้นเมื่อ
วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขต

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ นายวัง ศศิบุตร์ ยังคงได้
รับความนิยมได้รับการเลือกตั้งเป็นสมัยที่สอง

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 7 มีขึ้นเมื่อ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.
2500 เป็นการเลือกตั้งทั่วไปแบบรวมเขต โดยถือเกณฑ์ 150,000
คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการ
เลือกตั้งที่มีพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ส่งสมาชิกพรรค
ลงสมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 23 พรรค แต่ได้รับการเลือกตั้งเพียง 8
พรรค พรรคการเมืองที่มีความสำคัญ คือ พรรคเสรีมนังคศิลา (จอมพล
ป. พิบูลสงคราม หัวหน้าพรรค) และ พรรคประชาธิปไตย (นายควง
อภัยวงศ์ หัวหน้าพรรค)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ที่ได้รับการเลือกตั้ง ได้แก่ นายทอง กันทาธรรม สังกัดพรรคชาตินิยม และ นายวัง ศศิบุตร์ สังกัดพรรคเสรีมนังคศิลา

อนึ่ง การเลือกตั้งในครั้งนี้ ถือเป็น การเลือกตั้งที่มีการประท้วงอย่างรุนแรง โดยกล่าวหาว่าฝ่ายรัฐบาลโกงการเลือกตั้ง และเป็นการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรมมากที่สุด

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 8 ผลจากการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 ถึงแม้ว่ารัฐบาลขณะการเลือกตั้ง แต่ไม่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน นักศึกษาจึงมีการเดินขบวนคัดค้านการเลือกตั้ง เป็นเหตุให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อ วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2500 ได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ยุบสภา และกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขต โดยถือเกณฑ์ราษฎร 150,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายไชย วงศ์สว่าง สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และ นายทอง กันทาธรรม สังกัดพรรคชาตินิยม ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่ 5

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 9 ผลจากการเลือกตั้ง เมื่อ วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 พลโทถนอม กิตติขจร (ยศในเวลานั้น) เป็นนายกรัฐมนตรี จนถึงปี พ.ศ. 2502 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหารยึดอำนาจการปกครอง อีกครั้งหนึ่ง ประกาศกฎอัยการศึก ยุบสภา ยุบพรรคการเมือง ยกเลิกรัฐธรรมนูญ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญการปกครองพุทธศักราช 2502 แทน พร้อมจัดตั้งสภาว่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งใช้เวลาว่างนานเกือบ 10 ปี จึงประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2511 เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2511 ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ รัฐสภาไทย กลับมาเป็นระบบสองสภา คือ สภาผู้แทนราษฎร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง และกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นเมื่อ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 แบบรวมเขต โดยถือเกณฑ์ราษฎร 150,000 คน ต่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายผจญ ผาทอง และนายสุธรรม สายสร ซึ่งทั้ง 2 ท่านเป็นผู้สมัครอิสระไม่สังกัดพรรคการเมือง

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 10 จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ทำการรัฐประหารตนเอง เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญ ยุบพรรคการเมือง และกลับไปใช้วิธีการปกครองแบบเผด็จการอำนาจนิยมเหมือนสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พร้อมแต่งตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และแต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ต่อมา ในช่วงปี พ.ศ.2516 ได้เกิดการชุมนุมทางการเมือง เพื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญปกครองประเทศตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย จาก นักเรียนนิสิตนักศึกษา นักวิชาการ และประชาชนอย่างกว้างขวาง มีการเดินขบวนต่อต้านรัฐบาลครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ของประเทศ อันนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในการปราบปรามประชาชน เมื่อ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นเหตุให้นักนิสิตนักศึกษา และประชาชนได้รับบาดเจ็บ และเสียชีวิตจำนวนมาก กระทั่ง จอมพลถนอม กิตติขจร และพวก จำเป็นต้องประกาศลาออกจากตำแหน่ง และเดินทางออกนอกประเทศ ด้วยพระบารมีปกเกล้าของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สถานการณ์ความรุนแรงจึงคลี่คลาย

พระองค์ทรงแต่งตั้งให้ ศาสตราจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

อนึ่ง รัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 กำหนดให้รัฐสภาแบ่งเป็น 2 ระบบ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และวุฒิสภามาจากการแต่งตั้ง พร้อมกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปขึ้นเมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 เป็นการเลือกตั้งแบบผสมระหว่าง แบ่งเขตกับรวมเขต กล่าวคือ ให้เขตเลือกตั้งหนึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 2 คน โดยถือเกณฑ์ราษฎร 150,000 คน ต่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 296 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ คุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ สังกัดพรรคชาตินิยม นายเมธา เอื้ออภิญญกุล สังกัดพรรคธรรมสังคม และ จ.ส.อ. สมชาย อินทราวุธ สังกัดพรรคเสรีชน

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 11 ผลจากการเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช หัวหน้าพรรคกิจสังคม เป็นนายกรัฐมนตรีที่จัดตั้งรัฐบาลแบบผสม ในเวลาต่อมา เกิดความขัดแย้งของบรรดาพรรคร่วมรัฐบาล เป็นเหตุให้นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งทั่วไปภายใน 90 วัน คือ วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายรัตน์ พนมขวัญ คุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ และนายนคร ตันจันทร์พงศ์ สังกัดพรรคชาติไทยแบบยกทีม

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 12 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ในนาม

คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ทำการยึดอำนาจการปกครองประเทศ เมื่อ พ.ศ. 2520 จากนั้น ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 กำหนดให้รัฐสภาไทยมี 2 สภาดังเดิม พร้อมกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 การเลือกตั้งแบบผสมโดยถือเกณฑ์ราษฎร 150,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 301 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายณรงค์ วงศ์วรรณ สังกัดพรรครวมไทย นายดุสิต รังคสิริ สังกัดพรรคชาติไทย และนายพล วัชรปรีชา สังกัดพรรครวมไทย

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 13 จากรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2521 ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น กำหนดให้มีการเลือกตั้งแบบรวมเขต กล่าวคือ จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และเลือกเป็นพรรค ในช่วงหนึ่งมีการเสนอขอแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อให้บทเฉพาะกาลเกี่ยวกับแบบหรือวิธีการเลือกตั้งคงใช้ต่อไป แต่ปรากฏว่าไม่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา ผลทำให้นัดติดต่อกันไป จึงเป็นมูลเหตุให้รัฐบาลประกาศยุบสภาในวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2526 พร้อมกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 (ระยะเวลาเตรียมการเลือกตั้ง 29 วัน)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายณรงค์ วงศ์วรรณ สังกัดพรรคกิจสังคมซึ่งต่อมาย้ายไปสังกัดพรรครวมไทย นายดุสิต รังคสิริ สังกัดพรรคชาติไทย และนายพล วัชรปรีชา สังกัดพรรคกิจสังคม ต่อมาย้ายไปสังกัดพรรครวมไทยพร้อมกับนายณรงค์ วงศ์วรรณ

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 เนื่องจากรัฐบาลแพ้มติในการเสนอพระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีรถยนต์บางชนิด โดยมีสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรฝ่ายพรรคร่วมรัฐบาลบางคนไม่เห็นด้วย ทำให้รัฐบาลแพ้มติในสภา เป็นเหตุให้รัฐบาลหาทางออกโดยวิธีการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 เป็นการเลือกตั้งแบบผสมโดยถือเกณฑ์ราษฎร 150,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 347 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายณรงค์ วงศ์วรรณ สังกัดพรรครวมไทย นายดุสิต รังคสิริ สังกัดพรรคชาติไทย และนายพล วัชรปรีชา สังกัดพรรครวมไทย ต่อมา นายพล วัชรปรีชา ถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2530 จึงมีการกำหนดให้เลือกตั้งซ่อมเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531 ผลการเลือกตั้งทำให้ นายชูวิทย์ จิตรสกุล สังกัดพรรครวมไทยได้รับการเลือกตั้งแทน

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 15 สถานการณ์ทางการเมืองเกิดความแตกแยกทางความคิดในพรรคร่วมรัฐบาล เป็นเหตุให้รัฐมนตรีจากสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ยื่นใบลาออกจากตำแหน่ง ทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลมีความอ่อนแอลง รัฐบาลจึงประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 เป็นการเลือกตั้งแบบผสมโดยถือเกณฑ์ราษฎร 150,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 357 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายณรงค์ วงศ์วรรณ สังกัดพรรครวมไทยต่อมาย้ายไปสังกัดพรรคเอกภาพ นายดุสิต รังคสิริ สังกัดพรรคชาติไทย และนายชูวิทย์ จิตรสกุล สังกัดพรรครวมไทย ต่อมา ย้ายไปสังกัดพรรคเอกภาพพร้อมกับนายณรงค์ วงศ์วรรณ

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 16 จากการรัฐประหารยึดอำนาจการ

ปกครองโดย คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) และได้แต่งตั้งให้ นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี พร้อมกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 เป็นการเลือกตั้งแบบผสมด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 360 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายณรงค์ วงศ์วรรณ ที่ย้ายพรรคเป็นครั้งที่ 4 ในนามพรรคสามัคคีธรรม นายเมธา เอื้ออภิญญกุล สังกัดพรรคสามัคคีธรรม และนายดุสิต รัตศิริ สังกัดพรรคชาติไทย

การเลือกตั้งในครั้งนี้นำให้เกิดเหตุการณ์สำคัญทางการเมือง คือ นายณรงค์ วงศ์วรรณ ได้ก่อตั้งและดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการสนับสนุนและสืบทอดอำนาจทางการเมืองของสมาชิกคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) บางคน

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 17 ผลจากการเลือกตั้ง ครั้งที่ 16 พรรคการเมืองหลายพรรคร่วมกันสนับสนุนให้ พลเอกสุจินดา คราประยูร หนึ่งในผู้นำของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เป็นนายกรัฐมนตรี ด้วยคำกล่าวอ้างว่า “เสียสัจย์เพื่อชาติ” จนเป็นสาเหตุให้เกิดการชุมนุมทางการเมืองของประชาชน เพราะกระแสความไม่พอใจ และไม่ยอมรับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พลเอกสุจินดา คราประยูร มีการชุมนุมเรียกร้องอย่างกว้างขวางไปทั่วประเทศ กระทั่งรัฐบาลสั่งปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุม และการจับกุม พลตรีจำลอง ศรีเมือง ผู้นำการชุมนุมทางการเมือง ในครั้งนั้น เรียกกันว่า “เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ” ในที่สุด พลเอกสุจินดา คราประยูร ประกาศลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และแต่งตั้งให้ นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ครั้งที่ 2 พร้อมจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่

13 กันยายน พ.ศ. 2535 เป็นการเลือกตั้งแบบผสม เช่นครั้งที่ผ่านมา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายดุสิต รั้งศิริ สังกัดพรรคชาติไทย นายเมธา เอื้ออภิญญกุล สังกัดพรรคชาติไทย และ นายณรงค์ วงศ์วรรณ ที่ย้ายพรรคเป็นพรรคที่ 5 มาสังกัดพรรคชาติไทย การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ผลจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 17 นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมา รัฐบาลเกิดปัญหาด้านการบริหารราชการ จากกรณี สปก.4 - 01 และ ถูกเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจทั่วไป กระทั่ง พรรคร่วมรัฐบาลประกาศถอนตัวจากการร่วมรัฐบาล นายกรัฐมนตรีจึงประกาศยุบสภา เป็นเหตุให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใหม่ใน วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 เป็นการเลือกตั้งแบบผสม โดยถือเกณฑ์ราษฎร 150,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน รวมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 391 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นายดุสิต รั้งศิริ สังกัดพรรคชาติไทย นายเมธา เอื้ออภิญญกุล สังกัดพรรคชาติไทย และ นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู สังกัดพรรคประชาธิปัตย์

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 19 ผลจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 นายบรรหาร ศิลปอาชา หัวหน้าพรรคชาติไทย ในฐานะนายกรัฐมนตรีบริหารราชการเกิดกระแสปัญหาการไม่ยอมรับในภาพลักษณ์ของรัฐมนตรีบางคน ประกอบกับภาพลักษณ์ของรัฐบาลอยู่ในสภาวะตกต่ำ ประชาชนเสื่อมความศรัทธาในคณะรัฐมนตรี พรรคร่วมรัฐบาลต่างกดดันให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง หลังจากผ่านการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจทั่วไป เป็นเหตุให้นายกรัฐมนตรีประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปใน วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งแบบผสม มีสภาผู้แทน

ราษฎร จำนวน 393 คน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ได้แก่ นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ สังกัด พรรคชาติไทย และนายวรวัจน์ เชื้ออภิญญกุล สังกัดพรรคชาติไทย

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 21 เกิดขึ้นภายหลังจากช่วงเวลาที่ยาน บรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี ดำเนินการยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่ทั้ง ฉบับโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งผล การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 21 หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญทำให้ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ หัวหน้าพรรคความหวังใหม่ เป็นนายกรัฐมนตรี ภาย หลังพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ บริหารประเทศไปได้ระยะหนึ่ง ประเทศไทย เกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรง สถาบันการเงิน องค์กร ภาคธุรกิจหลายแห่งประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน เกิดปัญหา หนี้สินไม่ก่อเกิดรายได้ รัฐบาลซึ่งพยายามปกป้องค่าเงินบาทกับอัตรา แลกเปลี่ยนเงินระหว่างประเทศ จึงประกาศลอยค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับ อัตราแลกเปลี่ยนเงินระหว่างประเทศ และรัฐบาลขอความช่วยเหลือด้านการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) วิกฤตทางการเงิน ดังกล่าว เป็นเหตุให้นายก รัฐมนตรี พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ประกาศลาออกจากตำแหน่ง จึง ต้องมีการลงมติของสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเลือกนายกรัฐมนตรีคนใหม่ กระทั่ง เกิดการแบ่งฝ่ายทางการเมือง 2 ฝ่าย เพื่อสนับสนุน พลเอก ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีฝ่ายหนึ่ง กับ ฝ่ายสนับสนุน นาย ชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นเหตุให้เกิดกรณีเงื้อมมือทางการเมือง ในที่สุด นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้เป็นนายก

รัฐมนตรี สมัยที่ 2

อย่างไรก็ตาม กระแสเศรษฐกิจตกต่ำยังคงอยู่ในขณะที่รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาด้านการสร้างความเสถียรภาพทางการเงินของสถาบันการเงินให้กลับมีความมั่นคง และความน่าเชื่อถือ เมื่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญสำคัญ 3 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติว่าด้วยพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาผ่านการพิจารณาของรัฐสภา และประกาศใช้ รัฐบาลจึงกำหนดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใน วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 เป็นการเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่กำหนดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 500 คน ประกอบด้วย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (Party List) 100 คน และแบบแบ่งเขต 400 คน กำหนดการคำนวณเกณฑ์ประชากรต่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน โดยคำนวณจากจำนวนประชากรทั้งประเทศตามหลักฐานทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง เฉลี่ยด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 400 คน เรียกว่า เป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นระบบ One Man One Vote กล่าวคือ เขตเลือกตั้งแต่ละเขต มีจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คน (400 คน : 400 เขต) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ได้แก่นาแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ สังกัดพรรคไทยรักไทย นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ และนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล สังกัดพรรคไทยรักไทย

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 21 การเลือกตั้งตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 จากการเลือกตั้งในครั้งนี้ การบริหารประเทศ

โดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อยู่ในตำแหน่งได้เพียง 1 ปีเศษ ต่อมา เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) โดย พลเอกสนธิ บุญญรัตกลิน ทำรัฐประหารและแต่งตั้งให้ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี พร้อมประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 กับประกาศแต่งตั้งสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และแต่งตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ที่ยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ฉบับที่ 18)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ สังกัดพรรคไทยรักไทย ได้รับการเลือกตั้งยกทีม ได้แก่ นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ นายอนุวัธ วงศ์วรรณ และนายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 22 บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 480 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน 400 คน และสมาชิกมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน จำนวน 80 คน พร้อมกำหนดให้ วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เป็นวันเลือกตั้งทั่วไป

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ สังกัดพรรคพลังประชาชน ได้รับการเลือกตั้งยกทีม ได้แก่ นางปานหทัย เสรีรักษ์ นายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล และนายแพทย์นิยม วิวรรธน์ดิฐกุล ซึ่งต่อมา องค์คณะผู้พิพากษาในตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งวินิจฉัยด้วยมติเสียงข้างมากให้ยุบพรรคพลังประชาชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง 3 คนจึงย้ายไปสังกัดพรรคเพื่อไทย

ตารางที่ 1 แสดงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2476 - 2550

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ลำดับ/ชื่อ - สกุล	เขต	พรรค	หมายเหตุ
1	15 พ.ย. 2476	1. นายวงศ์ แสนศิริพันธุ์			
2	7 พ.ย. 2480	1. นายทอง กันทาธรรม			
3	12 พ.ย. 2481	1. นายทอง กันทาธรรม			
4	6 ม.ค. 2489 5 ส.ค. 2489	1. นายทอง กันทาธรรม นายวิภาต บุญศรี วงษ์ชัย			เลือกตั้งเพิ่ม
5	29 ม.ค. 2491	1. นายวัง ศศิบุตร			
6	26 ก.พ. 2495	1. นายวัง ศศิบุตร			
7	26 ก.พ. 2500	1. นายทอง กันทาธรรม 2. นายวัง ศศิบุตร		ชาตินิยม เสริมนั่งคคिला	
8	15 ธ.ค. 2500	1. นายไชย วงศ์สว่าง 2. นายทอง กันทาธรรม		ประชาธิปไตย ชาตินิยม	
9	10 ก.พ. 2512	1. นายผจญ ผาทอง 2. นายสุธรรม สายศร		ไม่สังกัดพรรค ไม่สังกัดพรรค	
10	26 ม.ค. 2518	1. คุณหญิง บัวเขียว รังคสิริ 2. นายเมธา เอื้ออภิญญกุล 3. จ.ส.อ. สมชาย อินทราวุธ		สังคมชาตินิยม ธรรมสังคม เสรีชน	
11	4 เม.ย. 2519	1. นายรัตน์ พนมขวัญ 2. คุณหญิง บัวเขียว รังคสิริ 3. นายนคร ตันจันทรพงศ์		ชาติไทย ชาติไทย ชาติไทย	
12	22 เม.ย. 2522	1. นายณรงค์ วงศ์วรรณ 2. นายคูสิต รังคสิริ 3. นายพล วัชรปรีชา		รวมไทย ชาติไทย รวมไทย	

ข้อมูลทั่วไป แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ลำดับ/ชื่อ - สกุล	เขต	พรรค	หมายเหตุ
13	18 เม.ย. 2526	1. นายณรงค์ วงศ์วรรณ 2. นายดุสิต รังคสิริ 3. นายพล วัชรปรีชา		กิจสังคม/รวมไทย ชาติไทย	
14	27 ก.ค. 2529	1. นายณรงค์ วงศ์วรรณ 2. นายดุสิต รังคสิริ 3. นายพล วัชรปรีชา นายชูวิทย์ จิตรสกุล		รวมไทย ชาติไทย รวมไทย	ถึงแก่กรรม 11 ธ.ค. 30 เลือกตั้งแทน 21 ก.พ. 31
15	24 ก.ค. 2531	1. นายณรงค์ วงศ์วรรณ 2. นายดุสิต รังคสิริ 3. นายชูวิทย์ จิตรสกุล		รวมไทย/เอกภาพ ชาติไทย รวมไทย/เอกภาพ	
16	22 มี.ค. 2535	1. นายณรงค์ วงศ์วรรณ 2. นายเมธา เอื้ออภิญญกุล 3. นายดุสิต รังคสิริ		สามัคคีธรรม สามัคคีธรรม ชาติไทย	
17	13 ก.ย. 2535	1. นายดุสิต รังคสิริ 2. นายเมธา เอื้ออภิญญกุล 3. นายณรงค์ วงศ์วรรณ		ชาติไทย ชาติไทย ชาติไทย	
18	2 ก.ค. 2538	1. นายดุสิต รังคสิริ 2. นายเมธา เอื้ออภิญญกุล 3. นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู		ชาติไทย ชาติไทย ประชาธิปไตย	
19	17 พ.ย. 2539	1. นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู 2. นายทศพร เสรีรักษ์ 3. นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล		ประชาธิปไตย ชาติไทย ชาติไทย	
20	6 ม.ค. 2544	1. นายทศพร เสรีรักษ์ 2. นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู 3. นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล	1 2 3	ไทยรักไทย ประชาธิปไตย ไทยรักไทย	
21	6 ก.พ. 2548	1. นายทศพร เสรีรักษ์ 2. นายอนุวัธ วงศ์วรรณ 3. นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล	1 2 3	ไทยรักไทย ไทยรักไทย ไทยรักไทย	

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ลำดับ/ชื่อ - สกุล	เขต	พรรค	หมายเหตุ
22	23 ธ.ค.2550	1.นางปานหทัย เสรีรักษ์	1	เพื่อไทย	
		2.นายนิยม วิวรรณดิษฐกุล	2	เพื่อไทย	
		3.นายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล	3	เพื่อไทย	

ที่มา : รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2475 - 2550 กลุ่มงานบริการวิชาการ 1
สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ข้อมูลทั่วไปจังหวัดแพร่

ตำนานเมืองแพร่ เป็นเมืองเก่าเมืองหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทย ประวัติศาสตร์การสร้างเมือง ไม่มีจารึกไว้ในที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ การศึกษาเรื่องราวของเมืองแพร่จึงต้องอาศัยหลักฐานต่าง ๆ เช่น พงศาวดารโยนก ตำนานเมืองเหนือ ตำนานการสร้างพระธาตุลำปางหลวง และศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เป็นต้น จากตำนานพระธาตุช่อแฮ กล่าวว่า เมืองแพร่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 17 เป็นรัฐของคนพื้นเมืองที่เกิดขึ้นภายในหุบเขา เป็นชุมชนทางผ่านของเส้นทางสินค้าระหว่างหลวงพระบางและสุโขทัย เมืองแพร่อยู่ในฐานะแคว้นแคว้น หรือ รัฐอิสระ สร้างความสัมพันธ์กับเมืองอื่นผ่านระบบเครือญาติและการค้า ตำนานวัดหลวง กล่าวว่า ประมาณ พ.ศ. 1371 พ่อขุนหลวงพล ราชนัดดาแห่งกษัตริย์น่านเจ้าได้อพยพคนไทย (ไทยลื้อ ไทยเขิน) ส่วนหนึ่งจากเมืองเชียงแสน ไชยบุรี และเวียงปางคำ มาสร้างเมืองบนที่ราบริมฝั่งแม่น้ำยม ขนานนามว่า เมืองพลนคร (เมืองแพร่ปัจจุบัน) ตำนานสิงหนวัติ กล่าวว่า เมืองแพร่ เป็นเมืองที่ปกครอง

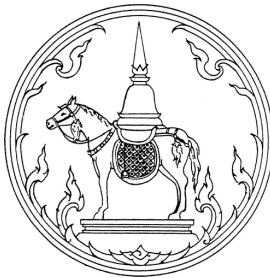
โดยพญาธิปา แห่งแคว้นทริภุญไชย สันนิฐานว่าเมืองแพะ และเมืองลำพูน เป็นเมืองที่สร้างขึ้นในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หลักที่ 1 ด้านที่ 4 บรรทัดที่ 24 - 25 ซึ่งจารึกไว้ว่า “ เบื้องดินนอน รอดเมืองแพล เมืองน่าน เมืองพลัวพื้นฝั่งของเมืองชวาเป็นที่แล้ว” ในข้อความนี้เมืองแพล คือ เมืองแพะ ศิลาจารึกนี้สร้างขึ้นใน พ.ศ. 1826 จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความเก่าแก่ของเมืองแพะว่ามีมาก่อนเมืองเชียงใหม่ และเชื่อว่าเมืองแพะได้ก่อตั้งขึ้นแล้วก่อนการตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ชื่อเดิมของเมืองแพะ จากการค้นพบ ได้แก่ เมืองพล นครพล หรือพลรัฐนคร ซึ่งเป็นชื่อเก่าแก่ดั้งเดิมที่สุดที่พบ

ในตำนานเมืองเหนือ ฉบับโบราณ พ.ศ.1824 กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า เจ้าเมืองลำปางได้ส่งคนมาติดต่อเจ้านครพลให้ไปร่วมงานนมัสการและฉลองวัดพระธาตุลำปางหลวง จากตำนาน พระธาตุลำปางหลวง ตอนหนึ่ง ได้กล่าวถึง เจ้าเมืองพลยกกำลังผู้คนไปขุดหาพระบรมสารีริกธาตุ แต่ไม่พบ เมื่อศึกษาตำแหน่งที่ตั้งของนครพลตำนานดังกล่าวพบว่า คนเมืองแพะปัจจุบัน ชื่อ พลนคร ปรากฏเป็นชื่อวิหารในวัดหลวง ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพะ โดยเชื่อว่าวัดนี้เป็นวัดที่สร้างมาพร้อมกับการสร้างเมืองแพะ และเจ้าเมืองแพะให้ความอุปถัมภ์มาจนหมดยุค การปกครองโดยเจ้าเมืองโกศัย เป็นชื่อที่ปรากฏในพงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน ชื่อนี้เรียกเมืองแพะในสมัยขอมเรืองอำนาจ ที่ชื่อเมืองในอาณาจักรล้านนาเปลี่ยนเป็นภาษาบาลีตามความในยุคนั้น เช่น น่าน เป็นนันทบุรี ลำพูนเป็นทริภุญไชย ลำปางเป็นเขลางค์นคร เป็นต้น

ชื่อ “เวียงโกศัย” มาจากชื่อดอยที่เป็นที่ตั้งของพระธาตุช่อแฮ ซึ่งเป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองแพะ คือ ดอยโกศัยรัชชบรรพต

หมายถึง ดอยแห่งผ้าแพร เมืองแพล เป็นชื่อที่ปรากฏ ในศิลาจารึก พ่อขุนรามคำแหงมหาราช หลักที่ 1 ด้านที่ 4 โดยคำว่า “แพล” น่าจะมาจากศรัทธาของชาวเมืองที่มีต่อพระธาตุช่อแพร หรือช่อแฮที่สร้างขึ้นภายหลังการสร้างเมือง ต่อมา จึงได้ เรียกชื่อว่า “เมืองแพล” และได้กลายเสียงเป็น “เมืองแพร่” ในปัจจุบัน (ที่มา ข้อมูลทั่วไปจังหวัดแพร่ สำนักงานจังหวัดแพร่)

สัญลักษณ์จังหวัดแพร่



รูปม้ายืนมีพระธาตุช่อแฮอยู่บนหลังม้า หมายถึง นามเมือง และคณะกรรมการจังหวัดแพร่ ได้เสนอรูปม้ายืน เป็นดวงตราประจำจังหวัด และได้นำภาพโบราณสถานที่สำคัญของจังหวัด ก็คือ พระธาตุช่อแฮ มาประกอบอยู่บนหลังม้ายั่ว

คำขวัญของจังหวัดแพร่

หม้อห้อมไม้สัก ถิ่นรักพระลอ ช่อแฮศรีเมือง
ลือเลื่องแพะเมืองผี คนแพร่นี้ใจงาม

ธงประจำจังหวัดแพร่

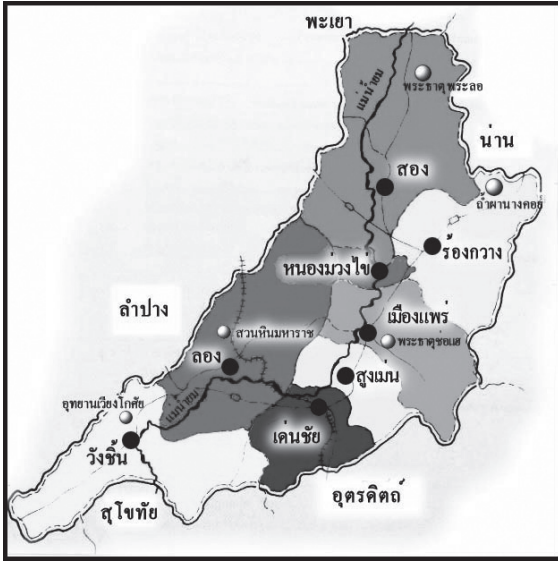


จังหวัดแพร่เป็น 1 ใน 17 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งเหนือที่ 14.70 ถึง 18.44 องศา กับเส้นแวงที่ 99.58 ถึง 100.32 องศา อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 155 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงหมายเลข 11 และ 101 ประมาณ 555 กิโลเมตร และทางรถไฟ 550 กิโลเมตร (ถึงสถานีรถไฟเด่นชัย) มีเนื้อที่ประมาณ 6,538.59 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,086,625 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงได้แก่

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดพะเยาและจังหวัดลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดน่าน
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดอุตรดิตถ์และ จังหวัดสุโขทัย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดลำปางและจังหวัดสุโขทัย

ด้านประชากร

จังหวัดแพร่ มีประชากรทั้งหมด 467,653 คน แบ่งเป็นชายจำนวน 228,705 คน และ เป็นหญิงจำนวน 238,948 คน มีจำนวนบ้าน 154,513 หลังคาเรือน



แผนที่ตั้งจังหวัดแพร่

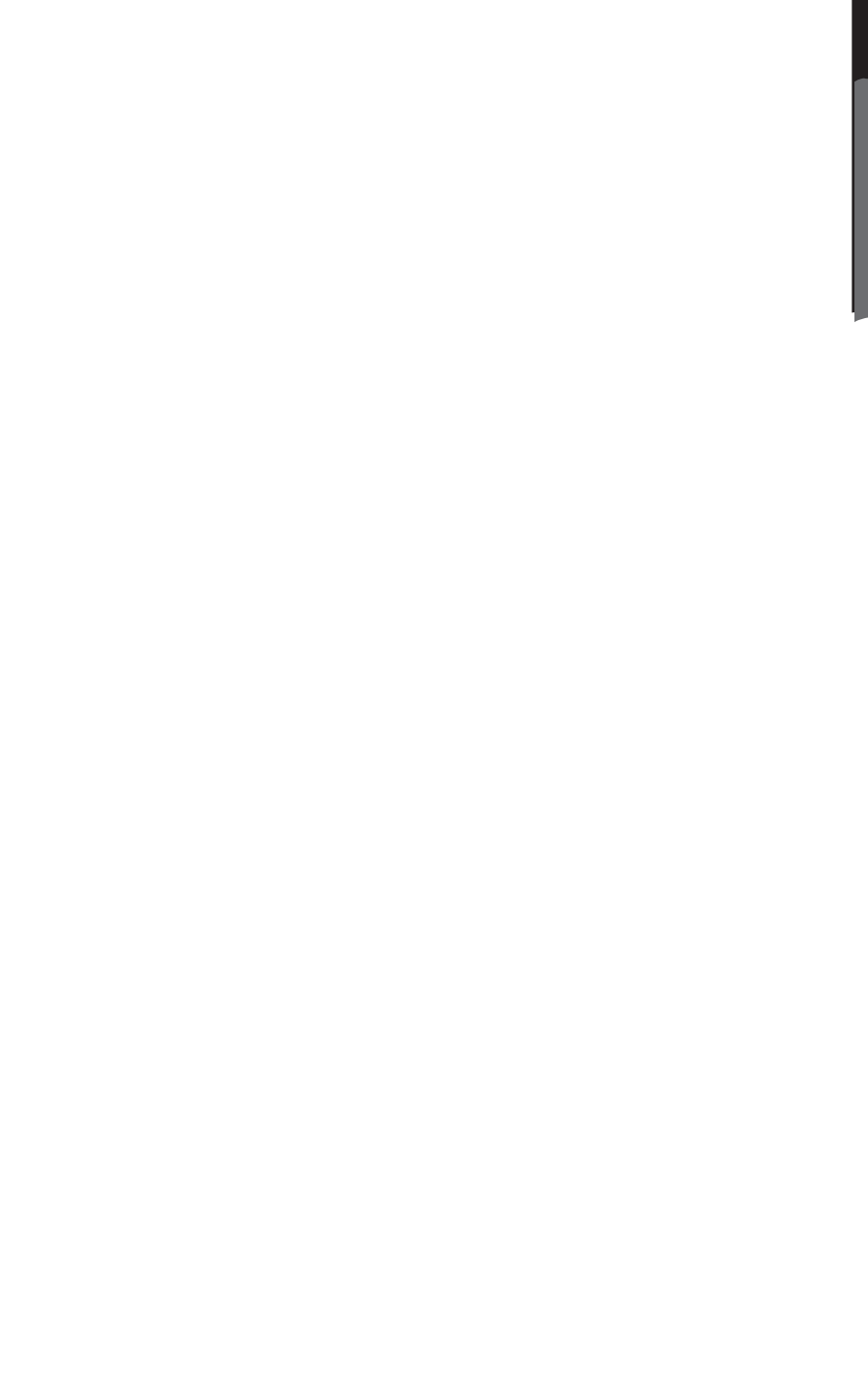
ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2550
วันที่ 23 ธันวาคม 2550

จังหวัดแพร่ มีผู้ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนรวม
ทั้งสิ้น 24 คน 8 พรรคการเมือง มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 356,013 คน
มีผู้มาใช้สิทธิรวมทั้งหมด 284,587 คน คิดเป็นร้อยละ 79.94

ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งล่าสุด ได้แก่
พรรคพลังประชาชน ซึ่งประกอบด้วย นายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล นาง

ปานหทัย เสรีรักษ์ และนายนิยม วิวรรณดิษฐกุล และ ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ได้แก่ พรรคพลังประชาชน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ 24/2551 ลงวันที่ 14 มกราคม 2551 สั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดแพร่ เขตเลือกตั้ง ที่ 1 จำนวน 3 คน ใหม่ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้ง ในวันอาทิตย์ที่ 20 มกราคม 2551 โดยในการเลือกตั้งครั้งนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 356,039 คน มีผู้มาใช้สิทธิทั้งหมด 224,233 คน คิดเป็นร้อยละ 62.98 ซึ่งผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล นางปานหทัย เสรีรักษ์ และนายนิยม วิวรรณดิษฐกุล สังกัดพรรคพลังประชาชน (ย้ายมาสังกัดพรรคเพื่อไทย ในปัจจุบันจากกรณีการยุบพรรคพลังประชาชน)



ข้อมูลการเมืองถิ่น และนักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่

นับตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 จนถึง การเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 รวมการเลือกตั้งทั่วไปทั้งสิ้น จำนวน 22 ครั้ง ทั้งนี้ ไม่ได้นับรวมถึงการเลือกตั้งซ่อมแทนตำแหน่งที่ว่าง

สำหรับการเลือกตั้งครั้งแรกเป็นการเลือกตั้งโดยทางอ้อมเพียงครั้งเดียว กล่าวคือ การให้กรรมการอำเภอดำเนินการให้ราษฎรเลือกผู้แทนตำบล แล้วให้ผู้แทนตำบลไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกครั้งหนึ่ง ส่วนการเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ครั้งที่สอง เมื่อ วันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 เป็นต้นมา เป็นการเลือกตั้งโดยตรงมาตลอด คือ การให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยตรง ด้านระบบการเลือกตั้งโดยทั่วไป ประกอบด้วย

1. การเลือกตั้งระบบรวมเขต
2. การเลือกตั้งระบบแบ่งเขต

ทั้งนี้ การกำหนดเขตเลือกตั้งแต่ละระบบเป็นไปตามบทบัญญัติ

ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในแต่ละยุคสมัยของการเลือกตั้ง นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 (ฉบับแรก) จนถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ฉบับที่ 18)

นักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับคะแนนเสียงสูงสุด สามารถได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในแต่ละครั้งมีปัจจัยสำคัญ คือ ความศรัทธาและความนิยมจากประชาชนคนจังหวัดแพร่ที่มีต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน

นักการเมืองถิ่น บทบาท เครือข่ายความสัมพันธ์ และกลยุทธ์วิธีการหาเสียง

การศึกษาเพื่อประมวลนักการเมืองถิ่นในจังหวัดแพร่ เพื่อให้ทราบถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ บทบาทของนักการเมือง และกลวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ โดยการใช้ข้อมูลหลักฐานจาก เอกสารประเภทต่าง ๆ การสัมภาษณ์บุคคลโดยตรง และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักการเมืองถิ่น แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอในลักษณะของการวิเคราะห์พรรณนา เพื่อให้ได้เห็นภาพรวมของนักการเมือง และบริบททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ในแต่ละยุคสมัย ให้มีความชัดเจนมากที่สุด

นายทอง กัณฑ์การสม

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ คนที่สอง

ประวัติโดยย่อของนายทอง กัณฑ์การสม นครแพร่ ในครั้งนั้นครอบครัวนายเทพ และนางศรีไวย กัณฑ์การสม ได้ให้กำเนิดนายทอง กัณฑ์การสม ต้นสกุลของบิดาเป็นเจ้านายของเมืองเชียงแสนที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเจ้านายในราชวงศ์เมืองแพร่ ส่วนทางมารดาสืบเชื้อสายมาจากเจ้านายของพวกไทลื้อ ซึ่งอพยพมาตั้งหลักฐานอยู่เมืองเชียงแสน ต่อมา ได้อพยพมาอยู่เมืองแพร่ มารดาถือว่าเป็นต้นสกุล “แสนไชยทิพย์”

นายทอง กัณฑ์การสม เมื่ออายุ 8 ขวบ เข้าศึกษาในโรงเรียนประชาบาลวัดแม่คำมี อายุ 10 ขวบเข้าศึกษาในโรงเรียนประจำจังหวัดแพร่ (โรงเรียนพิริยาลัย) และย้ายไปศึกษาต่อที่โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ จนสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 7 จึงขออนุญาตบิดามารดา ไปศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ ณ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2472 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 8 จากนั้น ปี พ.ศ. 2473 เข้าศึกษาวิชากฎหมาย ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กระทั่ง สำเร็จวิชากฎหมาย เมื่อปี พ.ศ. 2477 และ เข้าทำงานในตำแหน่งประจำแผนกตรวจสอบเรื่องและความเห็นสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

และ ในวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 ได้เลื่อนขั้นเป็นประจำแผนกตรวจสอบเรื่องราวและความเห็น วันที่ 1 มีนาคม 2478 ย้ายไปประจำแผนกสัญญาทางพระราชไมตรีกิจการต่างประเทศ กรมมหาดไทย กระทั่ง วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2479 ได้ย้ายไปรับราชการในตำแหน่งนายอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นนายอำเภอหางดงอยู่ได้ 9 เดือน จึงลาออกไปสมัครเป็นผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ขณะ

ที่อายุ 25 ปี นายทอง กันทาธรรม เป็นผู้แทนราษฎรที่มีความสามารถ มีภูมิธรรม และมีความรู้ทางกฎหมาย

บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดแพร่

ครั้งที่ 1 สมัยที่ 2 ของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขณะที่ อายุสภาผู้แทนราษฎร มีอายุเพียง 1 ปี สาเหตุจากการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ 2 สมัยที่ 3 ของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2481 ในครั้งนี้ อายุสภาผู้แทนราษฎรยาวนานถึง 8 ปี เนื่องจากอยู่ในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา กระทั่ง เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2487 ได้ดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

อัตชีวประวัติตอนหนึ่ง ของ นายทอง กันทาธรรม ในฐานะ เสรีไทย

ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการ และพลตำรวจเอก หลวงอดุลย์เดช เดชจรัส (บัตร พึ่งพระคุณ) อธิบดีกรมตำรวจ พร้อม ลูกศิษย์ก้นกุฎี นายทอง กันทาธรรม ได้วางแผนเตรียมก่อตั้ง “ขบวนการ เสรีไทย” (ที่มา : พิพิธภัณฑสถานเสรีไทยแพร่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่) ขึ้นในประเทศไทย ขณะที่ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เอกอัครราชทูต ไทยประจำสหรัฐอเมริกา ได้ก่อตั้งขบวนการเสรีไทยขึ้นต่อต้านญี่ปุ่น ในสหรัฐอเมริกา

นายทอง กันทาธรรม ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าเสรีไทยเขต

ภาคเหนือ เพื่อเตรียมฝึกอาวุธไว้ต่อต้านทหารญี่ปุ่นในเขตภาคเหนือ วางแผนการรบแบบกองโจร ภายหลังการสิ้นสุดสงครามมหาเอเซีย บรูพา ในฐานะหัวหน้าเสรีไทยภาคเหนือ นายทอง กันทาธรรม ได้รับ พระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีสั่งราชการ กระทรวงมหาดไทย ในสมัยนายทวี บุญเกตุ นายกรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2488 ขณะอายุ 33 ปี และ ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2488 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีสั่งการ กระทรวงมหาดไทย ในรัฐบาลชุดกู้ชาติโดยมี ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี

และ ครั้งที่ 3 การเลือกตั้ง เมื่อ วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2490 ได้พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นรัฐมนตรีชุด พลเรือตรีหลวง อังรณาวาสวัสดิ์ ให้เป็นรัฐมนตรีสั่งการในกระทรวง เกษตรธิการ และ กระทรวงคมนาคม ตามลำดับ

ชะตากรรมทางการเมืองของ นายทอง กันทาธรรม

ความโดดเด่นทางการเมืองของ นายทอง กันทาธรรม ในฐานะ นักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ได้ประสบชะตากรรมถูกขู่กล่าวหา เป็น กบฏจากรัฐบาลที่มาจากพรรคประหาร เมื่อ วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2498 ภายใต้การนำของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับ พลโทผิน ชุณหะวัณ ทำให้ติดคุกถึง 3 ครั้ง

ครั้งแรก ติดคุกอยู่ 100 วัน

ครั้งที่สอง ติดคุกอยู่ 2 เดือน

ครั้งที่สาม ติดคุกอยู่ 20 วัน

กระทั่ง เกิดเหตุการณ์การสังหารรัฐมนตรีที่เคยร่วมงานเสรีไทย

ได้แก่ นายถวิล อุดล, นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์, นายจำลอง ดาวเรือง, และนายทองเปลว ชลภูมิ เป็นเหตุให้ นายทอง กันทาธรรม ต้องลี้ภัยไปอยู่ที่เมืองยองห้วย เขตเชียงตุงเหนือพยาก ทางทิศตะวันตกของเมืองเชียงกประเทศพม่า กระทั่ง การเมืองสงบจึงได้กลับประเทศไทย และใช้ชีวิตประกอบอาชีพ “ทนายความ” และ “นักการเมือง” สมัครงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกสมัยหนึ่ง (ที่มา : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่)

นายทอง กันทาธรรม นักกฎหมาย นักการเมือง และเสรีไทยผู้รักชาติ เสียชีวิตเมื่ออายุได้ 72 ปี

กลยุทธ์การหาเสียง

การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย ในช่วงเวลาระยะแรก ๆ ของการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยังไม่มีความสลับซับซ้อนมาก ระบบหัวคะแนนยังไม่เกิดขึ้น การใช้จ่ายเงินเพื่อการซื้อสิทธิขายเสียงยังไม่เกิดขึ้นเหมือนกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน เนื่องจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในยุคแรกผู้สมัครรับเลือกตั้งมุ่งหวังการเข้าทำงานการเมืองในฐานะตัวแทนของประชาชนในพื้นที่จังหวัด ที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในยุคแรกไม่มีผลประโยชน์อื่นใดแอบแฝง ดังนั้น กลยุทธ์ที่นายทอง กันทาธรรม ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง คือ การประกาศเจตนารมณ์ในการรับใช้ชาติ รักษาอธิปไตย และเป็นตัวแทนของพี่น้องประชาชน

เครือข่ายและความสัมพันธ์

นายทอง กันทาธรรม นักกฎหมาย นักต่อสู้เพื่อรักษาเอกราช และประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศิษย์เอกกัน กุฎิของ นายปรีดี พนมยงค์ อดีตรัฐบุรุษ และอดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีเครือข่ายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว เรียกว่า “กลุ่มเสรีไทย” ที่เริ่มก่อตัวขึ้น ในครั้งสงครามมหาเอเชียบูรพา นายทอง กันทาธรรม ผู้ซึ่งมีความสนิท ใกล้ชิดกับ “ขุนศึกแห่งเทือกเขาภูพาน” นายเตียง สิริขันธ์ นักต่อสู้เพื่อ ประชาธิปไตยจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้ยิ่งใหญ่

ในฐานะนักรบกองจรรยา อดีตหัวหน้าเสรีไทยภาคเหนือ และ นักกฎหมายที่ต่อสู้เพื่อความถูกต้อง ความเป็นธรรมแก่พี่น้องประชาชน จึงทำให้ นายทอง กันทาธรรม ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจังหวัดแพร่ 5 สมัย การเลือกตั้งในครั้งที่ 7 และ ครั้งที่ 8 ของ ประเทศได้เข้าสังกัดในนามพรรคชาตินิยม เพื่อต่อสู้กับพรรคเสรีมนังคศิลา (ภูซงค์ กันทาธรรม, เสรีไทยแพร่ พิพิภักดิ์เสรีไทยแพร่ปฏิบัติภารกิจ ชาติ. 2552)

นายสุธรรม สายศร

นายสุธรรม สายศร ผู้ก่อตั้งโรงเรียนราษฎร์ หรือ เรียกว่า โรงเรียน สหราษฎร์พิทยา โดยดำเนินการก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2505 แต่ระหว่าง ดำเนินการก่อตั้ง ได้ปรึกษาคับกับทางราชการ และต่อมา กระทรวง ศึกษาธิการสถาปนา เป็น โรงเรียนร่องกวางอนุสรณ์

บทบาททางการเมือง

นายสุธรรม สายศร ลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งทั่วไป

ครั้งที่ 9 เมื่อ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 ในฐานะผู้สมัครอิสระ

กลยุทธ์การหาเสียง

จาก การศึกษาเอกสารประวัติของ นายสุธรรม สายศร พบว่า ใช้กลยุทธ์ด้านการศึกษาเป็นเครื่องมือในการหาเสียงเลือกตั้ง เพราะ ก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง ประมาณเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2505 ได้บริจาค อาคารให้กับกระทรวงศึกษาธิการในการก่อตั้งโรงเรียนรื่องวางอนุสรณ์ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2505 (ที่มา : ประวัติโรงเรียนรื่องวางอนุสรณ์ แผนกลยุทธ์โรงเรียนรื่องวางอนุสรณ์,2549)

นายรัตน์ พนมขวัญ

นายรัตน์ พนมขวัญ เป็นชาวแพร่โดยกำเนิด ผู้ก่อตั้งโรงเรียนศึกษาป่าไม้แพร่ เจ้าของธุรกิจโรงแรมนครแพร่ และธุรกิจสัมปทานป่าไม้ นายรัตน์ พนมขวัญ หรือที่คนแพร่ เรียกว่า “อาจารย์รัตน์” นายรัตน์ก้าวสู่การเมืองในระดับท้องถิ่นมาหลายสมัยในการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองแพร่ และนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแพร่ หลายสมัย กระทั่ง รุ่นลูก 3 พี่น้อง นายโชคชัย พนมขวัญ นายขวัญชัย พนมขวัญ และ นายสามขวัญ พนมขวัญ ที่มีบทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่น ทั้งระดับเทศบาลเมืองแพร่ และระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่

การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 11 เมื่อ วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519

ในสังกัดพรรคชาติไทย แต่หลังจากเหตุการณ์ทางการเมืองเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 นายรัตน์ พนมขวัญ หันหลังให้กับเวทีการเมืองระดับประเทศ กลับมาสู่เวทีการเมืองในระดับท้องถิ่น และสนับสนุนให้ลูก ๆ เข้าสู่เวทีการเมืองในระดับท้องถิ่น อย่างต่อเนื่อง

เครือข่ายและความสัมพันธ์

นายรัตน์ พนมขวัญ เป็นคนใจนักเลง กล้าได้ กล้าเสีย เพื่อนฝูงมาก และชอบช่วยเหลือคน นายรัตน์ พนมขวัญ จึงเป็นคนเพื่อนมากชาวแพร่ทุกกลุ่มนับน้ำถือตา มีความสนิทสนม และนับถือกันดีกับคุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ และกับครอบครัวศุภศิริ ของพ่อเลี้ยงศานิตย์ ศุภศิริ และครอบครัว วงศ์วรรณ ของนายณรงค์ วงศ์วรรณ (บทสัมภาษณ์ของ นายดุสิต รังคสิริ)

ตระกูลพนมขวัญ เป็นครอบครัวที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในระดับต่าง ๆ ของท้องถิ่นเมืองแพร่ทั้งทางตรง และทางอ้อมในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้ง และผู้สนับสนุนทางการเมือง

กลยุทธ์การหาเสียง

นายรัตน์ พนมขวัญ ท่ามกลางกระแสทางการเมืองในปัญหาด้านเสถียรภาพของรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร กลยุทธ์การหาเสียงของนายรัตน์ พนมขวัญ อาศัยฐานเสียงจากกลุ่มการเมืองในท้องถิ่น และความสัมพันธ์กับกลุ่มธุรกิจใบยาสูบ กลุ่มสัมปทานป่าไม้ นักเรียนเก่าป่าไม้ และข้าราชการป่าไม้ที่ร่วมสนับสนุน รวมถึง กลุ่มตระกูลศุภศิริ ตระกูลวงศ์วรรณ และตระกูลรังคสิริ ที่มีความผูกพันนับถือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน และกลยุทธ์อื่น ๆ

ทำงานเป็นทีมแบ่งงานกันทำ ด้วยวิธีการปราศรัยหาเสียงเวทีย่อยตาม วัด โรงเรียน สถานที่ราชการ ตลาด เดินเคาะประตูชาวบ้านแจกบัตร หมายเลขผู้สมัครรับเลือกตั้ง และแจกสิ่งของช่วยเหลือประชาชน ผล ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งกลุ่มนายวิรัตน์ พนมขวัญ สังเกตพรรคชาติไทย ได้รับการเลือกตั้งแบบยกทีม

คุณหญิงบัวเชียว รั้งศิริ

คุณหญิงบัวเชียว รั้งศิริ เกิดเมื่อ วันที่ 27 ก.พ. พ.ศ. 2453 บิดา ชื่อ พลอมมาตย์โท เผือก ไชยประวัติ มารดาชื่อ แม่เจ้าสุคันธา แสนศิริ พันธุ์ ซึ่งเป็นพี่สาวของ เจ้าวงศ์ แสนศิริพันธุ์ (นายวงศ์ แสนศิริพันธุ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนแรกของจังหวัดแพร่

คุณหญิงบัวเชียว รั้งศิริ สมรสกับ นายสถิตย์ รั้งศิริ มีบุตร 2 คน คือ นายแพทย์สุขุม รั้งศิริ และนายดุสิต รั้งศิริ

ด้านการศึกษา

ระดับประถมศึกษา ถึง มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนาริวิรัตน์ จังหวัดแพร่

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร

ระดับปริญญาตรี โรงเรียนฝึกหัดครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร

ด้านการทำงาน

รับราชการครูโรงเรียนเฉลิมขวัญ จังหวัดพิษณุโลก ระยะเวลา 3 ปี ในสมัยขุนจรรยา วิฑูรย์ ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมสามัญศึกษา

ได้ชักชวนให้ย้ายมาเป็นครูใหญ่โรงเรียนนารีรัตน์ จังหวัดแพร่ คุณหญิงบัวเขียว รั้งคสิริ อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน ตั้งแต่ตำแหน่งครูใหญ่ ที่ต่อมายกฐานะครูใหญ่เป็นตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ และกระทรวงศึกษาเปลี่ยนตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ในปัจจุบัน คุณหญิงบัวเขียว รั้งคสิริ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามาตลอด กระทั่งเกษียณอายุราชการเมื่อปี พ.ศ.2516

ด้านการเมือง

เหตุผลที่ คุณหญิงบัวเขียว รั้งคสิริ เป็นคนจังหวัดแพร่มาตั้งแต่ต้นตระกูล และประกอบหน้าที่การทำงานเป็นผู้บริหารโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดแพร่ มาตลอด 30 กว่าปี มีลูกศิษย์มากมายและเป็นที่รู้จักของชาวแพร่ ขณะที่ จุดเปลี่ยนแปลงของชีวิตเริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2516 หลังสามีของคุณหญิงบัวเขียว คุณสถิตย์ รั้งคสิริ เสียชีวิต และเป็นปีที่คุณหญิงเกษียณอายุราชการ เกิดความเหงา จึงคิดหาแนวทางการทำงานเพื่อสังคม เพื่อประเทศชาติ จึงตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามพรรคสังคมนิยม เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เพียง 1 ปี นายกรัฐมนตรี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร จากนั้น ท่านผู้หญิงบุญเรือน ชุณหะวัณ ภริยาของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ หัวหน้าพรรคชาติไทย ในขณะนั้น ซึ่งมีความสนิทสนมกับคุณหญิงบัวเขียว รั้งคสิริ ในฐานะรุ่นพี่โรงเรียนเบญจมราชาลัย จึงชักชวนให้ย้ายพรรคมาลงสมัครรับเลือกตั้งในนาม พรรคชาติไทย การเลือกตั้งสมัยที่สอง เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 ร่วมกับ นายรัตน์ พนมขวัญ และ นายนคร ตันจันทร์พงศ์ และถือเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกที่คนแพร่เลือกสมาชิกสภา

ผู้แทนราษฎรในระบบพรรค ซึ่งผลการเลือกตั้งปรากฏว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทยทั้ง 3 คน ได้รับการเลือกตั้งแบบยกทีม

บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ สองสมัยของคุณหญิงบัวเชียว รั้งศิริ ทั้งในฐานะบทบาทของ ส.ส.หญิง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีประสบการณ์ทางการศึกษา คุณหญิงบัวเชียว รั้งศิริ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีด้านกิจการสตรี และกรรมการด้านการศึกษาสภาผู้แทนราษฎร ทั้ง 2 สมัย

คุณหญิงบัวเชียว รั้งศิริ เสียชีวิตเมื่อ เดือนสิงหาคม พ.ศ.2531 สิริอายุ 78 ปี

เครือข่ายและความสัมพันธ์

บทบาททางสังคมในฐานะแม่พิมพ์ของชาติ อาจารย์คุณหญิงบัวเชียว รั้งศิริ อันเป็นที่รู้จักของคนแพร่ทั้งจังหวัด ด้วยมิติด้านเครือข่ายวงศาคณาญาติ คุณหญิงบัวเชียวสำหรับคนแพร่ถือกำเนิดมาจากตระกูลเชื้อสายของอดีตเจ้านายฝ่ายสูงของเมืองแพร่ ทั้งสายบิดา คือ พลอมตย์โทเผือก ไชยประวัต ที่สมรสกับแม่เจ้าสุคนธา แสนศิริพันธุ์ธิดาของ แม่เจ้าคำป้อ แสนศิริพันธุ์ กับ พระยาพิชัยราชา ที่สืบเชื้อสายมาจากอดีตเจ้าผู้ครองนครแพร่ กับมิติด้านอาชีพครูที่เป็นที่ยอมรับของบรรดาศิษย์ และประชาชนทั่วไป ซึ่งมีทัศนคติเชิงบวกต่อบทบาทของครูใหญ่บัวเชียว อาจารย์ใหญ่บัวเชียว และ/หรือ ผอ.บัวเชียว ผู้บริหารโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดแพร่ที่มีความมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้กุลบุตรกุลธิดาของคนแพร่มานานกว่า 30 ปี ทำให้คุณหญิงบัวเชียว

รังคสิริ ก้าวสู่การเป็นนักการเมืองถิ่น จังหวัดแพร่อย่างไม่ยากเย็นนัก นายดุสิต รังคสิริ บุตรชายผู้สืบทอดทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อจากคุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ กล่าวถึงข้อมูลประวัติของคุณหญิงแม่

กลยุทธ์วิธีการหาเสียง

คุณดุสิต รังคสิริ ให้สัมภาษณ์ว่า กลยุทธ์วิธีการหาเสียงของคุณหญิงบัวเขียว คือ การบอกกล่าวให้ประชาชนได้รับรู้ว่าจะใช้ประสบการณ์งานอาชีพครู ไปทำประโยชน์กับประเทศชาติได้อย่างไร โดยเฉพาะด้านการศึกษา และทุกวันหยุดราชการเมื่อว่างเว้นจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร คุณหญิงบัวเขียวจะกลับบ้านที่จังหวัดแพร่เป็นประจำ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และนำไปหารือกับพรรคและรัฐบาลเพื่อแสวงหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะด้านโอกาสทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในชนบทห่างไกลความเจริญของอำเภอรอบนอกในจังหวัดแพร่ คือ ปัญหาการขาดแคลนทุนทรัพย์ทางการศึกษาของลูกหลานคนแพร่ตามเขตอำเภอต่าง ๆ ต่อมาคุณหญิงบัวเขียวจึงสนับสนุนให้นายดุสิต รังคสิริ บุตรชายก่อตั้งมูลนิธิคุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ เพื่อทุนการศึกษา

นายดุสิต รังคสิริ

นายดุสิต รังคสิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนที่ 12 และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัยในสังกัดพรรคชาติไทยของจังหวัดแพร่ ทายาทคุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ เกิดเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2484 เป็นบุตรคนที่ 2 ของนายสถิตย์กับนาง บัวเขียว รังคสิริ บิดาประกอบอาชีพ

พนักงานการรถไฟแห่งประเทศไทย มารดาประกอบอาชีพรับราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนนารีรัตน์ โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดแพร่ ก่อนก้าวสู่งานการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่

นายดุสิต รังคสิริ สมรสกับนางดารารพรรณ รังคสิริ มีบุตร 2 คน

ด้านการศึกษา

ระดับประถมศึกษา ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 (มัธยมศึกษาตอนต้น) โรงเรียนเฉลิมราช จังหวัดแพร่

มัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 8 (ตอนปลาย) โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ปริญญาตรี สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ Utah states University USA.

ด้านการทำงาน

นายดุสิต รังคสิริ ประกอบอาชีพนักธุรกิจ ด้านสัมปทานไม้หอม รถไฟ และไม่สำหรับสร้างสะพานรถไฟ และธุรกิจตัวแทนจำหน่ายน้ำมันสามทหาร (ปตท.ในปัจจุบัน) ในนาม ห้างหุ้นส่วนจำกัดดุสิตพาณิชย์

บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เริ่มต้นสนามการเมือง นายดุสิต รังคสิริ ก้าวสู่การเมืองตั้งแต่วัยระดับท้องถิ่น สมัยครบเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแพร่ ในปี พ.ศ. 2518 และได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่ง ประธานสภาจังหวัดแพร่ ตลอดสมัย 4 ปีของการเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแพร่ ต่อมา หลังจากคุณ

หญิงบัวเขียว รังคสิริ วางมือทางการเมืองจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยคำร้องขอจากฐานคะแนนเสียงในจังหวัดแพร่ที่ต้องการสนับสนุนให้ นายดุสิต รังคสิริ ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ในสังกัดพรรคชาติไทย ต่อจาก คุณหญิงบัวเขียว ผู้เป็นมารดา ครั้งแรกเมื่อ วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 ซึ่งสามารถรักษาที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ของพรรคชาติไทยไว้ได้เพียงคนเดียวด้วยคะแนนเสียงมาเป็นอันดับ 2 ขณะที่ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรครวมไทย คือ นายณรงค์ วงศ์วรรณ กับนายพล วัชรปรีชา ได้รับคะแนนเสียงในอันดับ 1 และ 3 ตามลำดับ

สมัยที่สอง การเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526 นายดุสิต รังคสิริ สังกัดพรรคชาติไทยด้วยคะแนนเสียงอันดับ 2 ขณะที่ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคกิจสังคม (ในช่วงเวลาของการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครทั้ง 2 คนสังกัดพรรคกิจสังคม แต่ต่อมาระหว่างการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ย้ายกลับไปสังกัดพรรครวมไทย ตามเดิม) คือ นายณรงค์ วงศ์วรรณ กับนายพล วัชรปรีชา ซึ่งยังคงได้รับคะแนนเสียงในอันดับ 1 และ 3 ตามลำดับเหมือนการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา

สมัยที่สาม การเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 นายดุสิต รังคสิริ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ของพรรคชาติไทย ยังคงได้รับคะแนนนิยมในอันดับที่ 2 ขณะที่ ผลการเลือกตั้งในภาพรวมทั้งจังหวัดยังคงมีคะแนนเสียงเหมือนสองครั้งที่ผ่านมา คือ นายณรงค์ วงศ์วรรณ และนายพล วัชรปรีชา ผู้สมัครสังกัดพรรครวมไทย ได้คะแนนเสียงในอันดับที่ 1 และ 3 ตามลำดับ

สมัยที่สี่ การเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ยัง

คงเป็นปริศนาแห่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรครวมไทย คือ นายณรงค์ วงศ์วรรณ กับนายชูวิทย์ จิตรสกุล (ผู้สมัครรับเลือกตั้งแทน นายพล วัชรปรีชา ที่เสียชีวิต เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2530 เลือกตั้งแทนเมื่อ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531) ยังคงได้คะแนนเสียงในอันดับที่ 1 และ 3 ตามลำดับ โดย นายดุสิต รังคสิริ สังกัดพรรคชาติไทยยังสอดแทรกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอันดับที่ 2 ของจังหวัดแพร่ติดต่อกัน 4 สมัย

สมัยที่ห้า การเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 การเลือกตั้งครั้งสำคัญในชีวิตการเมืองของนายดุสิต รังคสิริ ผู้สมัครในสังกัดพรรคชาติไทย ได้รับคะแนนเสียงมาเป็นอันดับสุดท้าย ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ นายณรงค์ วงศ์วรรณ กับ นายเมธา เอื้ออภิญญกุล สังกัดพรรคสามัคคีธรรม ได้คะแนนเสียงในอันดับ 1 และ 2

สมัยที่หก การเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 หลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ นายดุสิต รังคสิริ นักการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ยึดมั่นในอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคชาติไทย ได้นำนายณรงค์ วงศ์วรรณ และนายเมธา เอื้ออภิญญกุล ย้ายจากพรรคสามัคคีธรรม มาสังกัดพรรคชาติไทยที่มเดียวกัน ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ในครั้งนี นายดุสิต รังคสิริ เป็นหัวหน้าทีมที่นำผู้สมัครสังกัดพรรคชาติไทยได้รับการเลือกตั้งยกทีม เช่นเดียวกับสมัยคุณหญิงบัวเขียว โดยได้รับคะแนนเสียงในอันดับที่ 1

สมัยที่เจ็ด การเลือกตั้งเมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ประวัติศาสตร์การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ต้องจารึกเกียรติประวัติของ นายดุสิต รังคสิริ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรค

ชาติไทย (ผู้ยึดมั่นอุดมการณ์ไม่เคยย้ายพรรคการเมือง) ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเจ็ดสมัยติดต่อกัน สำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ได้รับคะแนนเสียงอันดับ 1 นายเมธา เอื้ออภิญญกุล อันดับ 2 โดยมี นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู (นามสกุลเดิม ศุภศิริ) ผู้สมัครพรรคประชาธิปัตย์ อันดับ 3

บทบาททางการเมือง

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรก คุณดุสิต รังคสิริ ดำรงตำแหน่งกรรมการเศรษฐกิจสภาผู้แทนราษฎร

ปี พ.ศ. 2524 ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมี พลโทชาญ อังศุโชติ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็น กรรมการเศรษฐกิจสภาผู้แทนราษฎร และได้รับการคัดเลือกจากสภาผู้แทนราษฎรไทย ให้ไปเป็น กรรมการสหภาพรัฐสภาแห่งเอเชีย (ASIA PARIMENT UNION : APU.)

ปี พ.ศ. 2526 ในขณะที่ พรรคชาติไทยเป็นฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร นายดุสิต รังคสิริ ดำรงตำแหน่งกรรมการเศรษฐกิจสภาผู้แทนราษฎร และวิปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน (กลุ่มภาคเหนือตอนล่าง)

ปี พ.ศ. 2529 ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยมี นายสะอาด ปิยะวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ยังคงเป็น กรรมการเศรษฐกิจสภาผู้แทนราษฎร และได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้แทนสภาผู้แทนราษฎรไทย เป็น กรรมการสหภาพรัฐสภานานาชาติ (INTERNATIONAL PARIMENT UNION : IPU.)

ปี พ.ศ. 2531 ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง

อุตสาหกรรม สมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี

ปี พ.ศ. 2532 ได้รับความไว้วางใจให้เป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี

ปี พ.ศ. 2535 - 2539 ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ในขณะที่ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่ 5 - 7

เครือข่ายและความสัมพันธ์

การเมืองจังหวัดแพร่มีอัตลักษณ์ตามธรรมชาติทางการเมืองที่แตกต่างจากการเมืองจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือ กล่าวคือ เครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มไม่เป็นทางการ กลุ่มอิทธิพล และความสัมพันธ์เชิงเครือญาติมีอิทธิพลต่อการได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีนัยสำคัญของความสัมพันธ์ที่สูงกว่าความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างกับกลุ่มทางการ เช่น สภาอุตสาหกรรมจังหวัด สมาคมหอการค้าจังหวัด สโมสรโรตารี สโมสรไลออนส์ หรือพรรคการเมืองที่สังกัด เป็นต้น การตัดสินใจเลือกบุคคลใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ นายดุสิต ริงคสิริ มองว่า จังหวัดแพร่มีผลประโยชน์ทางธุรกิจเกี่ยวกับไม้สัก แร่ ยาสูบ ที่มีมูลค่าสูง และเป็นผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลเชื่อมโยงกับอำนาจทางการเมือง ซึ่งนักการเมืองในจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่มักจะมีผลประโยชน์จากธุรกิจ ดังกล่าว การแข่งขันทางการเมืองในจังหวัดแพร่จึงมักมีความรุนแรงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทั้งการเมืองในระดับท้องถิ่นที่เชื่อมโยงฐานคะแนนเสียงการเมืองระดับชาติ นักการเมืองถิ่น (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) แต่ละคนจะมีสายความสัมพันธ์กับกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจ กลุ่มอิทธิพล และนักการเมืองระดับท้องถิ่น อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต) เทศบาล และ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ขณะที่ นายดุสิต รั้งศิริ ทำงานการเมืองในบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เคยต้องใช้คนคุ้มกันตลอดเวลาของการเดินทางออกนอกพื้นที่

นอกจากนี้ นายดุสิต กล่าวว่า ความสัมพันธ์กับประชาชนทั่วไป ทั้งการเข้าร่วมงานบุญ งานประเพณี งานศพ งานมงคล งานวัด งานมหรสพ งานประจำปีต่าง ๆ ประชาชนประสพอุทกภัยความเดือดร้อนน้ำท่วม ภัยแล้ง ไม่มีงานทำ ไม่มีเงินใช้ ลูกเข้าโรงเรียน ประชาชนเดือดร้อนนักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่ต้องพร้อมให้ความช่วยเหลือ จึงจะสามารถอยู่ในใจประชาชนได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเจ็ดสมัย

กลยุทธ์วิธีการหาเสียง

นายดุสิต รั้งศิริ กล่าวว่า กลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งที่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ 7 สมัยติดต่อกัน คือ

1. อยู่เมืองแพร่ให้มากกว่าอยู่กรุงเทพฯ
2. ดูแลประชาชนในพื้นที่ เมื่อประชาชนเดือดร้อนมีปัญหาต้องช่วยเหลือได้ทุกเรื่อง
3. งานต่าง ๆ เช่น งานปี ประเพณี งานบุญ งานศพ งานมงคล ทุกงานต้องไปหมด และต้องไปด้วยตัวเอง

นายดุสิต รั้งศิริ ยึดถือกลยุทธ์วิธีการหาเสียงสำคัญ คำสัมภาษณ์ที่ว่า “พื้นฐานดี หาเสียงง่าย คะแนนเสียงมา” เป็นปัจจัยความสำเร็จสำคัญที่ทำให้ชนะการเลือกตั้ง ได้แก่

1. การเป็นคนที่มีพื้นฐานครอบครัวเกิดที่จังหวัดแพร่ ครอบครัว

บิดามารดาเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับของประชาชนในจังหวัด

2. การมีสังคม ญาติพี่น้อง และบริวารที่มีความกว้างขวาง

3. มีใจนักเลง พรรคพวกมาก และมีความเข้มแข็ง (ใจถึง กล้า
ได้ กล้าเสีย)

4. มีเงินมากเพียงพอ

ตัวอย่างผลงานที่คนจังหวัดแพร่ให้การยอมรับ โดยเฉพาะด้าน
การศึกษา คุณดุสิต รังคสิริ จัดตั้ง มูลนิธิคุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ เพื่อ
การศึกษา เป็นกองทุนการศึกษา 8 อำเภอในจังหวัดแพร่ สร้างโรงเรียน
สลวยเสรีไทย ให้เป็นโรงเรียนประถมศึกษาประจำอำเภอ สร้างโรงเรียน
มัธยมวังซิ่น มอบให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ สร้างตึกโรงพยาบาลแพร่
จำนวน 1 หลัง บริจาคที่ดินขนาด 200 ตารางวา เพื่อก่อสร้างอาคาร
เรียนโรงเรียนนารีรัตน์ และประธานมูลนิธิการประถมศึกษา อำเภอ
เมือง จังหวัดแพร่

ปี พ.ศ.2542 ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลตัวอย่างแห่งปี
สาขา “นักพัฒนาสังคม ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย” เมื่อวันที่ 13
พฤษภาคม พ.ศ.2542 (ที่มา : โล่ประกาศเกียรติคุณบุคคลตัวอย่าง
แห่งปี พ.ศ.2542)

นายพร้า เอื้ออภิญญกุล

นายเมธา เอื้ออภิญญกุล หรือที่ชาวแพร่ เรียกว่า พ่อเลี้ยงเมธา
เกิดวันที่ 23 เมษายน 2470 บุตรนาย สมบูรณ์ เอื้ออภิญญกุล กับมารดา
นางบุญธรรม เอื้ออภิญญกุล เป็นคนแพร่โดยกำเนิด

ด้านการทำงาน

นายเมธา เอื้ออภิญญกุล ประกอบอาชีพนักธุรกิจ เจ้าของกิจการ โรงป๋มไบยาสูบ และ ด้านสัมปทานเหมืองแร่ลิกันไนด์ในนาม บริษัทแพร่ ลิกันไนด์ จำกัด และ บริษัทบ้านปู จำกัด (มหาชน)

บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเริ่มต้นสนามการเมืองของ นายเมธา เอื้ออภิญญกุล ก้าวสู่การเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ สมัยแรกสังกัดพรรคธรรมสังคม การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ซึ่งมีความสำคัญกับประวัติศาสตร์การเมืองไทย เนื่องจาก พรรคกิจสังคม ที่มี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นหัวหน้าพรรค และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพียง 18 คน สามารถเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลเป็นนายกรัฐมนตรี ขณะที่ พรรคประชาธิปัตย์ มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในสภาผู้แทนราษฎรแต่กลับเป็นพรรคฝ่ายค้านในสภา อย่างไรก็ตามรัฐบาลของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ต้องเผชิญกับแรงกดดันต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านเสถียรภาพของรัฐบาลที่มีจำนวนสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรแบบก้ำกึ่ง ในที่สุดกระแสกดดันความขัดแย้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลที่หันไปร่วมกับฝ่ายค้าน เสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลทำให้นายกรัฐมนตรีต้องประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อ วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2519 และกำหนดวันเลือกตั้งครั้งใหม่ คือ วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519

หลังจาก การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยแรก ระยะเวลาเพียง 1 ปีสาเหตุจากการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร นายเมธาเอื้ออภิญญกุล ห่างเหินเวทีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ นานถึง 15 ปี และกลับ

มาได้รับการเลือกตั้ง อีกครั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 16 ของประเทศ เมื่อ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ครั้งนี้ บทบาททางการเมืองที่สำคัญ คือ การร่วมก่อตั้งพรรคการเมืองใหม่ ชื่อ พรรคสามัคคีธรรม ที่มี นายณรงค์ วงศ์วรรณ อดีตหัวหน้าพรรครวมไทย และอดีตหัวหน้าพรรคเอกภาพเป็นหัวหน้าพรรค พรรคสามัคคีธรรมที่ก่อตั้งขึ้นจากการรวบรวมนักการเมืองหลายพรรค และบุคคลใกล้ชิดกับคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช) เพื่อสนับสนุนและรักษาอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช) อันนำไปสู่เหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ.2535 ที่มีประชาชนจำนวนมากชุมนุมประท้วงและต่อต้านการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ของ พล.อ. สุจินดา คราประยูร และการสืบทอดอำนาจของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ระหว่างวันที่ 17 – 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535

สมัยที่สาม การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 17 เมื่อ วันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2535 ในสังกัด พรรคชาติไทย เป็นการเลือกตั้งทั่วไปหลังเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทยได้รับการเลือกตั้งครบทีม ประกอบด้วย นายดุสิต รัตศิริ นายเมธา เอื้ออภิญญกุล และนายณรงค์ วงศ์วรรณ

สมัยที่สี่ การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 18 เมื่อ วันที่ 2 ก.ค.2538 ในสังกัดพรรคชาติไทย นายเมธา เอื้ออภิญญกุล และนายดุสิต รัตศิริ ได้รับการเลือกตั้ง ซึ่งมีผู้สมัครรับเลือกตั้งจากพรรคประชาธิปัตย์ คือ นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู แจ้งเกิดในเวทีการเมืองจังหวัดแพร่ แทนนายณรงค์ วงศ์วรรณ ที่แพ้การเลือกตั้งเป็นครั้งแรก

บทบาททางการเมือง

นายเมธา เอื้ออภิญญกุล ได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นางสาวกัญญา ศิลปะอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) ปี พ.ศ. 2543

เครือข่ายและความสัมพันธ์

กลุ่มการเมืองในจังหวัดแพร่ก็มีสายสัมพันธ์เชื่อมโยงจากกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจ กลุ่มเครือญาติ และกลุ่มการเมือง ซึ่งหมายรวมถึงพรรคการเมืองที่แต่ละคนสังกัด นายเมธา เอื้ออภิญญกุล สหายร่วมอุดมการณ์เดียวกันกับนายดุสิต รัตศิริ และนายณรงค์ วงศ์วรรณ ซึ่งถือเป็นสายตระกูลใหญ่ของจังหวัดแพร่ทั้งสิ้น ที่เรียกว่าไปไหนไปกัน ตั้งแต่ พรรคชาติไทย พรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน และพรรคเพื่อไทย โดยมีตระกูลที่เคยเป็นมิตรแท้ และเป็นคู่แข่งทางการเมืองอย่างตระกูลพนมขำวิญญูของอาจารย์รัตน์ พนมขำวิญญู และตระกูลศุภศิริของพ่อเลี้ยงศานิตย์ ศุภศิริ (ปัจจุบันทั้งสองท่านเสียชีวิตแล้ว) บิดาของแม่เลี้ยงติ๊ก นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ความแนบแน่น ความผูกพันกันมาจากธุรกิจหลักของจังหวัดแพร่ ได้แก่ ไม้สัก ใบบายูบ และเหมืองแร่ลิกันไนต์ สู้สนามแข่งขันทางการเมืองซึ่งในบางครั้งอาจมีความขัดแย้งและความรุนแรงบ้างในบางช่วงบางเวลาของความเข้มข้นทางการเมืองในจังหวัดแพร่ ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทางการเมือง อิทธิพลและผลประโยชน์ที่เชื่อมโยงกัน

จากสายสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มการเมืองไปสู่การสืบทอดทางการเมืองแบบ ระบบเครือญาติ พ่อเลี้ยงเมธา เอื้ออภิญญกุล ผู้บุกเบิกถนนการเมืองสายตระกูลเอื้ออภิญญกุล สืบทอด

ต่อไปยังบุตรชาย นายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ บุตรเขย และล่าสุดบุตรสาว นางปานหทัย เสรีรักษ์ ภรรยาของนายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งแทนสามี ซึ่งถูกตัดสิทธิทางการเมืองในฐานะคณะกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย 1 ในจำนวน 111 คน จากกรณียุบพรรคตามคำพิพากษาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

กลยุทธ์การหาเสียง

นายเมธา เอื้ออภิญญกุล นักการเมืองผู้มากด้วยประสบการณ์ มีกลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งเรียกว่า ต้องเข้าถึงจิตใจชาวบ้าน และไขว่ผลงานที่ตรงใจผู้ชมด้วยกลยุทธ์ ต่อไปนี้

1. การเคาะประตูชาวบ้าน

การเข้าถึงชาวบ้านด้วยวิธีการแบบเข้าถึงตัว (Face To Face) ทำให้ชาวบ้านคุ้นเคยเป็นพวกพ้องเดียวกันให้ความช่วยเหลือใกล้ชิด ชาวบ้าน รับเอาลูกหลานของชาวแพร่มาทำงานในบริษัทธุรกิจของตนเอง กล่าวคือ ช่วยเหลือลูกหลานชาวบ้านได้งานทำ

2. กลยุทธ์ครอบครัวเดียวกัน

พ่อเลี้ยงเมธา ดูแลครอบครัวชาวบ้านที่เดือดร้อนเสมือนสมาชิกในเครือญาติ อาทิ การให้งานทำ ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน หรือให้เข้ามาช่วยงานการเมือง ซึ่งชาวบ้านเหล่านี้ก็กลายเป็นกลุ่มหัวคะแนนที่เป็นฐานเสียงสำคัญของนายเมธา เอื้ออภิญญกุล

3. กลยุทธ์หัวคะแนน

นักการเมืองในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมานิยมใช้กลยุทธ์หัวคะแนน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่รวบรวมรายชื่อชาวบ้านที่มีความนิยมชมชอบ

และพร้อมสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งให้ได้คะแนนเสียงมากที่สุด โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การชนะคู่แข่ง วิธีการ เช่น ใช้แรงจูงใจด้วยการให้เงินหรือสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันสร้างให้เกิดความจงรักภักดีต่อกัน เป็นต้น

จากข้อมูลคำสัมภาษณ์ของนายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ บุตรเขย เนื่องจากปัจจุบัน นายเมธา เอื้ออภิญญกุล พำนักอยู่ ณ บ้านพักที่กรุงเทพมหานคร และไม่รับรองแขก สาเหตุจากปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย

นายณรงค์ วงศ์วรรณ

นายณรงค์ วงศ์วรรณ เกิดเมื่อ วันที่ 25 เมษายน พ.ศ.2468 พ่อเลี้ยงเมืองแพร่ผู้มีบทบาทสำคัญที่ประวัติศาสตร์การเมืองไทยต้องจารึกไว้มากมาย

ด้านการศึกษา

นายณรงค์ วงศ์วรรณ ได้รับปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2522 - 2523

ด้านการเมือง

นายณรงค์ วงศ์วรรณ นักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่ผู้มากด้วยประสบการณ์และบทบาททางการเมืองที่มีความสำคัญของประเทศ เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ ประกอบด้วย

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย วันที่ 11 กุมภาพันธ์ ถึง

วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2523

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2524 ถึง วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2526

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2526 ถึง วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2529

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2533 ถึง วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

รองนายกรัฐมนตรี (สมัยนายกรัฐมนตรี พล.อ.สุจินดา คราประยูร) วันที่ 7 เมษายน ถึง วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2535 หลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ

บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายณรงค์ วงศ์วรรณ ก้าวสู่การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดแพร่ สมัยแรกในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 22 เม.ย. 2522 สังกัดพรรครวมไทย ในฐานะหัวหน้าพรรครวมไทย ร่วมกับผู้สมัครอีกคนหนึ่ง คือ นายพล วัชรปรีชา (เสียชีวิตเมื่อ วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2530)

สมัยที่สอง การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 13 เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2526 ย้ายไปสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคกิจสังคม

สมัยที่สาม การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 นายณรงค์ ได้ย้ายกลับไปลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรครวมไทย อีกครั้งหนึ่ง

สมัยที่สี่ การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 15 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ในนามพรรครวมไทย แต่ต่อมาระหว่างการเป็นสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรได้ย้ายไปสังกัดพรรคเอกภาพ ในบทบาทของหัวหน้าพรรคเอกภาพ

สมัยที่ห้า การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 16 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535 หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 ในฐานะหัวหน้าพรรคสามัคคีธรรม ที่ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนแกนนำของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) เพื่อการรักษาและสืบทอดอำนาจ โดยผลการเลือกตั้งพรรคสามัคคีธรรมได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 79 คน มากที่สุดจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 360 คน ทำให้ต้องจัดตั้งรัฐบาลผสม 5 พรรค ได้แก่ พรรคสามัคคีธรรม พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคม พรรคประชากรไทย และพรรคราษฎร

การเมืองพลิกผันทำให้นายณรงค์ วงศ์วรรณ ไม่ได้เป็นนายกรัฐมนตรี จากกรณี นางมาร์กาเรต แท็ต ไวเลอร์ โฆษกกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา แถลงการณ์ว่า นายณรงค์ วงศ์วรรณ เป็นบุคคลที่ต้องห้ามไม่สามารถขอวีซ่าเดินทางเข้าประเทศสหรัฐอเมริกา สาเหตุเพราะมีความใกล้ชิดกับกลุ่มนักค้ายาเสพติด ทำให้ในที่สุดแกนนำพรรคร่วมรัฐบาลได้เลือกเสนอชื่อ พล.อ.สุจินดา คราประยูร ขึ้นทูลเกล้าฯ และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ.2535 ท่ามกลางเสียงเรียกร้องนายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง กระทั่ง เกิดกระแสต่อต้านมีการชุมนุมประท้วงของประชาชนจำนวนมาก ในที่สุดนำไปสู่เหตุการณ์นองเลือด “พฤษภาทมิฬ” ระหว่างวันที่ 17 ถึง วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2535 และนำไปสู่การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 17

สมัยที่หก การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 13 กันยายน

พ.ศ. 2535 ในสังกัดใหม่ คือ พรรคชาติไทย โดยการเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคชาติไทยชนะการเลือกตั้งยกทีม ประกอบด้วย (1) นายดุสิต รังคสิริ (2) นายเมธา เอื้ออภิญญกุล และ (3) นายณรงค์ วงศ์วรรณ

เครือข่ายและความสัมพันธ์

พ่อเลี้ยงณรงค์ วงศ์วรรณ นักการเมืองผู้มีบทบาทสำคัญในจังหวัดแพร่มีสายสัมพันธ์ กับกลุ่มตระกูลเอื้ออภิญญกุล ของนายเมธา เอื้ออภิญญกุล สหายร่วมอุดมการณ์ และเป็นตระกูลใหญ่ของจังหวัดแพร่ อีกทั้ง ยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตระกูลศุภศิริ ของพ่อเลี้ยงศานิตย์ ศุภศิริ บิดาแม่เลี้ยงติ๊ก นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ในช่วงเวลาที่ นายณรงค์ วงศ์วรรณ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แม่เลี้ยงติ๊กมีโอกาช่วยเหลืองาน และติดตาม นายณรงค์ วงศ์วรรณ อย่างใกล้ชิดโดยใช้กลไกระบบราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์บูรณาการมาสู่ความช่วยเหลือเกษตรกรชาวแพร่ ขณะเดียวกัน เมื่อช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง แม่เลี้ยงติ๊กจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะหัวคะแนนฐานเสียงทางการเมืองให้กับ นายณรงค์ วงศ์วรรณ กระทั่ง การตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยแรกของนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งกลับกลายมาเป็นคู่แข่งทางการเมืองคนสำคัญของ นายณรงค์ วงศ์วรรณ และตระกูลวงศ์วรรณ ในปัจจุบัน

กลยุทธ์การหาเสียง

นักการเมืองผู้มากด้วยประสบการณ์ ความสามารถ และการเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพเกษตรกร ชาวนา ชาวไร่ ยาสูบ

และอื่น ๆ ไม่ใช่เรื่องยากลำบากสำหรับนักการเมืองที่มีชื่อ เรียกว่า พ่อเลี้ยงณรงค์ วงศ์วรรณ กลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งที่นายณรงค์ใช้เป็นประจำ จะมีส่วนคล้ายคลึงกับนักการเมืองรุ่นเก่าของประเทศหลายคน อันแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการหาเสียงในแต่ละยุคแต่ละสมัยในเวทีการเมืองไทย ดังกลยุทธ์ต่อไปนี้

1. กลยุทธ์ชนะใจชาวบ้าน

การเข้าถึงชาวบ้านด้วยวิธีการไปทุกงาน ทั้งงานศพ งานบุญ งานวัด งานประเพณี ประชานเปิดงาน ให้ของที่เป็นความช่วยเหลือชาวบ้าน เช่น น้ำแข็ง เครื่องเสียง ตามงานต่าง ๆ ของชาวบ้าน ถึงแม้ตัวไม่ไป ต้องมีคนไปแทน หรือมีเงินทอง สิ่งของอาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ไปให้ชาวบ้านเห็นทุกครั้ง สิ่งสำคัญ คือ ความสม่ำเสมอ เรียกว่า ใครมีเรื่องอะไร มีปัญหาอะไร ใครทำอะไร ต้องมีณรงค์ วงศ์วรรณ ช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ และเท่าเทียมกันเพราะความคาดหวังของชาวบ้าน คือ ถ้ามีความเดือดร้อน ส.ส.ต้องช่วยได้ทุกอย่าง มีเรื่องเล่าให้ฟังว่า “มีคนตกรถโดยสาร ไม่มีสตางค์ค่ารถกลับบ้าน เดินสวนกับพ่อเลี้ยงณรงค์ จึงเดินเข้าไปขอสตางค์ค่ารถ พ่อเลี้ยงเรียกกินข้าว แล้วให้คนขับรถไปส่งที่ท่ารถโดยสาร ฝากรถโดยสารไปไม่เสียสตางค์” ชาวบ้านก็พูดกันต่อ ๆ ไป นับว่าเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปง่าย ๆ ไม่ต้องลงทุนมากมาย แต่อยู่ที่ใจความเป็นคนใจดีใจนักเล็ง (ที่มา : นายสาคร เสียงมงคล คำบอกเล่าชาวบ้านในตลาดเหมืองแดง, 2552)

2. กลยุทธ์เด็กและเยาวชน

พ่อเลี้ยงณรงค์ วงศ์วรรณ จะให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีและขาดแคลนทุนทรัพย์ พร้อมสนับสนุนการกีฬาสำหรับเยาวชนชาวแพร่ ส่งเสริมให้คนแพร่ออกกำลังกาย และเล่นกีฬา อย่างสม่ำเสมอ

เมื่อปู่ย่า ตายาย พ่อแม่และลูกหลานพูดถึง พ่อเลียงณรงค์ วงศ์วรรณ ในทางชื่นชม พอถึงช่วงเวลาของการหาเสียงเลือกตั้งออกไปพบปะชาวบ้าน จึงเป็นเรื่องง่ายกับคะแนนเสียงที่จะได้รับ

3. กลยุทธ์ความภูมิใจ

สิ่งสำคัญที่นายณรงค์ วงศ์วรรณ ให้ความสำคัญที่ชาวบ้านต้องรับรู้ในการหาเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง นอกจากความช่วยเหลือเวลาชาวบ้านเดือดร้อน คือ ผลงานของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ของคนแพร่ผลงานต่าง ๆ การดำรงตำแหน่งทางการเมือง บทบาททางการเมืองในระดับประเทศ หัวหน้าพรรคการเมือง เป็นต้น ชาวบ้านต้องได้รับรู้ข่าวสารเพื่อให้ชาวบ้าน คนแพร่มีความภูมิใจว่า ผู้แทนของเขาเป็นใหญ่เป็นโต แล้วทำประโยชน์อะไรให้กับเมืองแพร่ พัฒนาเมืองแพร่ด้านใดบ้าง ซึ่งจะเป็นข่าวใหญ่ และขยายฐานคะแนนเสียงออกไป

4 .กลยุทธ์ศาสนาและวัด

พระพุทธรักษา และความเชื่อทางวัฒนธรรม ค่านิยมพื้นบ้าน การสวมใส่เสื้อหม้อฮ่อมแพร่ เป็นภาพที่คุ้นเคยของคนแพร่ที่เห็นพ่อเลียงณรงค์ สวมใส่เป็นประจำ การส่งเสริมทำนุบำรุงสถานที่สำคัญทางศาสนา วัด โบราณสถาน หรือสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อผูกมัดใจชาวแพร่ ถือเป็นกลยุทธ์เคล็ดลับสำคัญ อีกประการ

นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู

นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู (สกุลเดิมศุภศิริ) หรือ แม่เลียงตึก เกิดเมื่อ วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2499 เป็นบุตรสาวของนายศานิตย์ ศุภศิริ อดีตนักการเมืองระดับท้องถิ่นคนดังของจังหวัดแพร่ อีกทั้งพี่น้องหลายคนอยู่ในแวดวงการเมืองท้องถิ่นจังหวัดแพร่ บทบาทนัก

การเมืองสตรีระดับแนวหน้าคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ทั้งเบื้องหน้า และเบื้องหลังความสำเร็จของนักการเมืองถิ่นในจังหวัดแพร่มาแล้วหลายคน แม้แต่นายณรงค์ วงศ์วรรณ

ด้านการศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปัจจุบัน)

ปริญญาตรี เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตรมหาวิทาลัยหอการค้าไทย

ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ด้านสังคม

นายกสมาคมกีฬาจังหวัดแพร่ ปี พ.ศ.2538

กรรมการบริหารชมรมสมาชิกสภาสตรีไทย ปี พ.ศ. 2543

ด้านการเมือง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ปี พ.ศ.2538, 2539 และ 2544

เลขานุการคณะกรรมการพลังงาน สภาผู้แทนราษฎร

เลขานุการคณะกรรมการเศรษฐกิจ สภาผู้แทนราษฎร

ที่ปรึกษา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข (นายคำรณ ณ ลำพูน)

เลขานุการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม (นายสุเทพ เทือกสุบรรณ)

เลขานุการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (นายวิทยา แก้วภราดัย)

รองประธาน ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์

รองเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์

บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สมัยแรก การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ของประเทศ เมื่อ วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ เป็นการลงสมัครรับเลือกตั้งสมัยแรก หลังจากแยกทีมออกมาจากการเป็นผู้สนับสนุนการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับนายณรงค์ วงศ์วรรณ และกลายมาเป็นคู่แข่งคนสำคัญของทีมนายณรงค์ วงศ์วรรณ พรรคชาติไทย กระทั่งผลการเลือกตั้งแม่เลี้ยงดีก็คะแนนเสียงมาเป็นอันดับที่ 3 สามารถปักธงไชยในนามพรรคประชาธิปัตย์ จังหวัดแพร่ได้สำเร็จ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์คนที่สอง หลังจากจังหวัดแพร่เคยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์เพียงคนเดียว คือ นายไชย วงศ์สว่าง จากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2500 ว่างเว้นที่นั่งสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ นานถึง 38 ปี ขณะที่พรรคชาติไทย 2 คน ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ นายดุสิต รั้งศิริ อันดับที่ 1 และนายเมธา เอื้ออภิญญกุล อันดับที่ 2 ด้าน นายณรงค์ วงศ์วรรณ เป็นผู้แพ้การเลือกตั้ง และต่อมา นายณรงค์ ได้ประกาศวางมือทางการเมืองเปลี่ยนไปใช้ชีวิตประกอบธุรกิจส่งออก

พืชผลการเกษตรที่จังหวัดเชียงราย

สมัยที่สอง การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 19 เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2539 การเลือกตั้งครั้งนี้ เกิดพรรคการเมืองใหม่ชื่อ พรรคความหวังใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายความสำเร็จอยู่ที่การก้าวเป็นนายกรัฐมนตรีของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ผลการเลือกตั้งในระดับประเทศสามารถชนะพรรคประชาธิปัตย์ที่นำโดย นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรค ผลการเลือกตั้งโดยรวมพรรคความหวังใหม่ ได้ ส.ส. 125 คน พรรคประชาธิปัตย์ ได้ ส.ส. 123 คน ทำให้ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ สามารถจัดตั้งรัฐบาลขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ต่อมา เกิดวิกฤติเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในประเทศ “วิกฤติต้มยำกุ้ง” ภายหลังจากประกาศลดค่าเงินบาท เมื่อปลายปี พ.ศ.2540 พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมีการจับกลุ่มการเมืองใหม่ของ 2 ขั้วการเมือง คือ กลุ่มพรรคร่วมรัฐบาลเดิม นำโดย พรรคความหวังใหม่ และพรรคชาติพัฒนา กับกลุ่มพรรคฝ่ายค้านที่นำโดย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคกิจสังคม จนเกิดเหตุการณ์สำคัญ เรียกว่ากรณี “กลุ่มงูเห่า” ผลทำให้พรรคประชาธิปัตย์สามารถจัดตั้งรัฐบาล นายชวน หลีกภัย ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยแม่เลี้ยงดีกเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมุมหนึ่งในการประสานกลุ่มส.ส.พรรคชาติไทยเพื่อการชักชวนเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสม

การเลือกตั้งในครั้งนี้นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู แสดงความโดดเด่นทางการเมืองของจังหวัดแพร่ สามารถชนะการเลือกตั้งคะแนนเสียงมาเป็นอันดับที่ 1 ขณะที่ พรรคชาติไทย นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ และนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล อันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ

สมัยที่สาม การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 20 เมื่อวันที่ 6 มกราคม

พ.ศ.2544 การเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก หลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ได้รับการเลือกตั้งคะแนนมาเป็นอันดับที่ 2 รองจาก นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ บุตรเขยของนายเมธา เอื้ออภิญญกุล ด้วยคะแนนเสียงอันดับที่ 1 ขณะที่ นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล น้องชายของภรรยา (นางปานหทัย เสรีรักษ์) คะแนนเสียงเป็นอันดับที่ 3 ในสังกัดใหม่ พรรคไทยรักไทย

จากนั้น สำหรับการเลือกตั้งสมัยที่สี่ ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 21 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ต้องแพ้ การเลือกตั้งให้กับนายอนุวัธ วงศ์วรรณ บุตรชายของนายณรงค์ วงศ์วรรณ ที่ตามมาทวงตำแหน่งคืนแทนบิดาในสังกัดพรรคไทยรักไทย ด้วย กระแสทักษิณฟรีเวอร์สามารถกำชัยชนะการเลือกตั้งแบบยกทีม ซึ่ง การเลือกตั้งในครั้งนี้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ในฐานะหัวหน้าพรรค ไทยรักไทยพยายามเจรจาเสนอเงื่อนไขขอให้นางศิริวรรณ ย้ายมาลง สมัครับเลือกตั้งในนามพรรคไทยรักไทย แต่ด้วยอุดมการณ์ความยึดมั่น ผูกพัน และความนับถือศรัทธาในตัวของนายชวน หลีกภัย ประธาน ที่ปรึกษาพรรค และอดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ทำให้นางศิริวรรณ ประกาศจุดยืนแน่วแน่ในการอยู่กับพรรคประชาธิปัตย์ ต่อไป และใน การเลือกตั้งครั้งล่าสุด (วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550) ได้รับมอบหมาย จากพรรคให้ดูแลการเลือกตั้งของพรรคประชาธิปัตย์ โชน 1 ภาคเหนือ ตอนบน 11 จังหวัด ร่วมกับ นายเทิดพงษ์ ไชยนันท์ และนายชัยวุฒิ บรรณวัฒน์ กระทั่ง เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 พรรคประชาธิปัตย์ จัดการประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร พรรคชุดใหม่ตามข้อบังคับพรรค นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ได้รับ ตำแหน่งรองเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของ

เธอในความไว้วางใจจากผู้ใหญ่และสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์ ถึงแม้ว่าเธอจะไม่สามารถชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งครั้งหลังสุดก็ตาม

เครือข่ายและความสัมพันธ์

แม่เลี้ยงติ๊ก นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู นักการเมืองสตรีผู้มีบทบาทสำคัญในจังหวัดแพร่สายเลือด “ตระกูลศุภศิริ” บุตรสาวพ่อเลี้ยงศานิตย์ ศุภศิริ แม่เลี้ยงติ๊กสมรสกับ พล.ต.ท.โผน ปราศจากศัตรู (ยศในปัจจุบัน ปี พ.ศ.2552) ก่อนตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แม่เลี้ยงติ๊กเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะหัวคะแนนฐานเสียงทางการเมืองให้กับนายณรงค์ วงศ์วรรณ กระทั่งการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยแรกในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ โดยการสนับสนุนของบิดา นายศานิตย์ ศุภศิริที่มีความสนิทสนม และนับถือคุ้นเคยกับ นายชวน หลีกภัย ประธานที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์ (อดีตนายกรัฐมนตรีและอดีตหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์) ซึ่งนางศิริวรรณ พยายามหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลผู้วิจัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ตัดสินใจแยกทีมจากนายณรงค์ วงศ์วรรณ ซึ่งยังคงมีความนับถือในฐานะผู้ใหญ่ ที่ต้องกลับกลายมาเป็นคู่แข่งทางการเมืองคนสำคัญของนายณรงค์ วงศ์วรรณ ทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทย และคนตระกูลวงศ์วรรณ

ขณะที่ในอดีตสมัยนายณรงค์ วงศ์วรรณ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2526 – พ.ศ. 2529 ตามลำดับ แม่เลี้ยงติ๊กเป็นผู้ที่มีโอกาสช่วยเหลืองาน และติดตามนายณรงค์ วงศ์วรรณ

ซึ่งทั้ง นายณรงค์ และนางศิริวรรณ ได้ใช้กลไกระบบราชการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ มาบูรณาการงานเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรจังหวัด แพร่ อย่างน่ายกย่อง

จาก ครอบครัวที่เติบโตมากับตระกูลนักการเมืองพี่ชาย และ เครือญาติสายสกุลศุภศิริหลายคนอยู่ในแวดวงการเมืองระดับท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งของจังหวัดแพร่ กล่าว ได้ว่า นางศิริวรรณ ปราชจากศัตรู เป็นนักการเมืองสตรีที่มีบทบาท สำคัญทั้งในระดับท้องถิ่น มีสายสัมพันธ์ทางการเมืองในระดับต่าง ๆ ของจังหวัดแพร่ และมีความผูกพันช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นทีมเดียวกัน กับตระกูลพนมขวัญ ปัจจุบันในรุ่นลูกเช่นเดียวกัน อาทิ นายโชคชัย พนมขวัญ (บุตรชายอาจารย์รัตน์ พนมขวัญ อดีตสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรจังหวัดแพร่ ปี พ.ศ.2519) จากบทบาทหัวคะแนนหรือผู้สนับสนุน ทางการเมืองมาสู่การเป็นนักการเมืองถึงระดับประเทศในฐานะผู้สมัคร รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่

นางศิริวรรณ ปราชจากศัตรู กับพรรคประชาธิปัตย์ในการเลือก ตั้งทั่วไป ครั้งที่ 18 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2538 สมัยแรกของการ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการสนับสนุน ของบิดา ครอบครัว และผู้ใหญ่ภายในพรรคประชาธิปัตย์ ด้วยความ เป็นผู้หญิงแกร่งที่ไม่เคยเกรงกลัวใคร กล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ เด็ดเดี่ยว และโดดเด่น โดยเฉพาะการปฏิเสธ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่เคยชักชวนให้ย้ายพรรคมาสังกัดพรรคไทยรักไทย ซึ่งเธอปฏิเสธ และประกาศจุดยืนร่วมต่อสู้ทางการเมืองอยู่กับพรรคประชาธิปัตย์ ตลอดไป จึงทำให้ได้รับการสนับสนุนจากนายชวน หลีกภัย และ

ผู้ใหญ่ภายในพรรค กระทั่ง ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกพรรค และ คณะกรรมการบริหารพรรค สามารถก้าวสู่ตำแหน่งสำคัญในพรรค ประชาธิปัตย์ เส้นทางสายการเมืองของเธอยิ่งยาวไกล อาจเบนเข็ม ไปสู่การลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และ/หรือกับการได้รับโอกาสในการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงหนึ่งกระทรวงใด หากพรรคประชาธิปัตย์ยังคง ได้จัดตั้งรัฐบาล ในอนาคต

กลยุทธ์การหาเสียง

นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ให้สัมภาษณ์ผู้วิจัย ว่าการทำงาน การเมืองของเธอ ไม่มีการใช้วิธีการซื้อสิทธิขายเสียงโดยเด็ดขาด ตาม คำสอนของ นายชวน หลีกภัย ว่า “เป็นนักการเมือง คือ การเสียสละ ประโยชน์ส่วนตน เพื่อประเทศชาติ และประชาชน หากจะสร้างความ ร่ำรวย ต้องไปทำธุรกิจค้าขาย” กลยุทธ์การหาเสียง ดังนี้

1. การลงพื้นที่

ภารกิจสำคัญของนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ในวันเวลาปกติ คือ การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข (ปี พ.ศ.2552 นายวิทยา แก้วภราดัย รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข) และรองเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ หากว่าง เว้นจากงานปกติทางการเมืองสิ่งสำคัญที่ปฏิเสธไม่ได้ คือ การกลับแพร่ ในทุกวันหยุดโดยเฉพาะวันเสาร์ วันอาทิตย์ ซึ่งทุกครั้งที่เธอกลับจังหวัด แพร่ เธอจะมีคิวงานตลอดทั้งวันถึงค่ำ มีนัดหมายชาวบ้าน ผู้นำชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และ/หรือไปร่วมกิจกรรมงานต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่

ส่วนราชการ หรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น และ/หรืออาจเป็นกิจกรรมที่ทีมงานในพื้นที่ของผู้สนับสนุนทางการเมืองจัดขึ้น เช่น การมอบทุนการศึกษา การไปเป็นประธานเปิดงาน งานบุญประเพณีเทศกาล (ซึ่งการนัดหมายสัมภาษณ์ดำเนินการทั้งทางโทรศัพท์บ้าง นัดสัมภาษณ์ที่สนามบินบ้าง และในบางครั้งผ่านสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลจากผู้ใกล้ชิดของนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู คือ นายประสงค์)

2. การปราศรัยประกาศนโยบายของพรรค

นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู กล่าวว่า การรณรงค์หาเสียงเธอต้องใช้การลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่ทอดทิ้งประชาชนเพราะชาวแพร่ยังมีความเชื่อมั่นในตัวบุคคล ไม่ใช่เพียงพรรคการเมืองอย่างเดียว จึงต้องเน้น “การปราศรัยประกาศนโยบายของพรรคประชาธิปไตย” ที่เป็นพรรคการเมืองเก่าแก่อยู่เคียงข้างประชาชนมาตลอดกว่า 60 ปี ต่อสู้บนความถูกต้องของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตลอด พรรคมีจุดยืนที่แน่นอน ไม่เคยมีความเสียหาย ไม่โฆษณาชวนเชื่อ ไม่มีนโยบายขายฝัน มีแต่ความจริง โดยใช้ทั้งวิธีปราศรัยเวทีใหญ่ที่มีผู้ใหญ่ เช่น นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี ประธานที่ปรึกษาพรรคและกรรมการบริหารพรรคมาช่วยปราศรัยหาเสียง และการปราศรัยเวทีย่อยบริเวณสถานที่ราชการ วัด โรงเรียน และตลาด เป็นต้น

3. พันธมิตรทางการเมือง

นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู มีกลยุทธ์ที่สำคัญในการหาเสียงอีกด้านหนึ่ง คือ พันธมิตรทางการเมือง นอกจาก คนตระกูลพนมขำวงศ์ และกลุ่มพวกพ้องน้องพี่เพื่อนฝูงในระบบเครือญาติ ระบบเครือข่าย พันธมิตรทางการเมืองที่เชื่อมโยงไปในระดับท้องถิ่น และระดับท้องถิ่น

ทุกระดับ ถือเป็นบุญแก่สำคัญผู้ช่วยชนะในกลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้ง เช่น ในอดีตพันธมิตรทางการเมืองที่มีความสำคัญ คือ นายแพทย์ชาญชัย ศิลปอวยชัย อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ (ปัจจุบันได้เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ. 2549 จากการถูกลอบยิงขณะวิ่งออกกำลังกาย)

กลยุทธ์พันธมิตรและแนวร่วมทางการเมืองของนางศิริวรรณ ได้ขยายวงกว้างออกไปอย่างไม่มีขีดจำกัด ทั้งในวงสังคมทั่วไป กลุ่มพ่อค้า นักธุรกิจ องค์กรสาธารณะกุศล สถาบันการศึกษา และวงการกีฬา กระทั่ง กลุ่มเพื่อนสมัยเรียนระดับมัธยม และเพื่อสมัยเรียนมหาวิทยาลัย ก็ตาม เธอให้สัมภาษณ์ว่า “เราไม่มีเงินเพียงพอ ที่จะไปซื้อสิทธิขายเสียง” จึงต้องอาศัยการสนับสนุนช่วยเหลือจากพันธมิตรกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในและนอกจังหวัดแพร่ และเครือข่ายทางการเมือง รวมถึง การสนับสนุนของนักการเมืองท้องถิ่นระดับต่าง ๆ

นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล

นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล เกิดเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2502 สำเร็จการศึกษาวិทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

เป็นบุตรชายของนายเมธา เอื้ออภิญญกุล และนางฉิรวัดย์ เอื้ออภิญญกุล มีพี่น้อง 3 คน คือ (1) นายเมธี เอื้ออภิญญกุล (พี่ชาย) กรรมการและเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัทบ้านปู จำกัด (มหาชน) (2) พี่สาวนางปานหทัย เสรีวิรักษ์ ส.ส.แพร่ ที่ปรึกษาบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) และ กรรมการบริษัท สารินทรโอทเทอร์ตี้ จำกัด ซึ่งเป็นภรรยาของ

นพ.ทศพร เสรีรักษ์ (อดีต ส.ส.แพร่)

บทบาททางการเมือง

นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล เริ่มลงสนามการเมืองในนามกลุ่มเมืองแพร่ ได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแพร่ เมื่อปี พ.ศ.2533 ดำรงตำแหน่ง 2 สมัย ขณะที่ นายเมธา บิดาของนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล วางมือทางการเมือง เมื่อปี พ.ศ.2539

นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล ลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ สมัยแรก ในการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 19 ของประเทศ เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ในสังกัดพรรคชาติไทย

สมัยที่สอง การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 20 เมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 โดยย้ายไปสังกัด พรรคไทยรักไทย

สมัยที่สาม การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 21 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ต่อมา พรรคไทยรักไทยถูกคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรค จึงย้ายไปสังกัด พรรคพลังประชาชน ซึ่งคณะกรรมการบริหารพรรคได้เตรียมไว้รองรับหลังคำพิพากษาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สมัยที่สี่ การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 22 (ครั้งล่าสุด) เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2550 ต่อมา พรรคพลังประชาชนถูกคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค อีกครั้งหนึ่ง จึงย้ายไปสังกัดพรรคเพื่อไทย ในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2552)

บทบาทและประสบการณ์ทางการเมืองที่สำคัญของ นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล ด้วยความหนุ่มที่เติบโตมาในครอบครัวนักการเมืองและแวดวงล้อมรอบด้วยการเมือง ทั้งการเมืองระดับท้องถิ่น และการเมือง

ระดับชาติ เรียกได้ว่าเกิดและเติบโตมากับถนนสายการเมือง ด้วยบุคลิกภาพที่สุภาพอ่อนน้อมถ่อมตนแต่ดูดีในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไม่เกรงกลัวใคร มีความขยันในการทำงานมุ่งมั่นกับการต่อสู้บนอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความเชื่อถือ จึงเห็นบทบาทสำคัญๆ หลายครั้งในการตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายทั่วไป การอภิปรายไม่ไว้วางใจในสภาผู้แทนราษฎร และในการให้สัมภาษณ์พร้อมตอบข้อซักถามผู้สื่อข่าว

นายวรวัจน์ ได้รับการมอบหมายตำแหน่งสำคัญทางการเมือง ได้แก่

1. เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
3. เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
4. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (สมัยนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี)

บทบาทที่ได้รับการกล่าวขาน ในขณะที่ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม คือ แนวคิดที่จะนำความเชื่อ และพิธีกรรมทางไสยศาสตร์มาทำเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม เพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึก จนได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนจำนวนมาก จึงยังไม่ทันได้ดำเนินการ

เครือข่ายและความสัมพันธ์

เครือข่ายความสัมพันธ์ของกลุ่มการเมือง กลุ่มอิทธิพล และ

กลุ่มผลประโยชน์ในจังหวัดแพร่ เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้กับนายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล เพราะเขาคือคนใน “ตระกูลเอื้ออภิญญกุล” ทั้งในฐานะบุตรชายของนายเมธา เอื้ออภิญญกุล น้องชายของนางปาน หทัย เสรีรักษ์ ผู้เป็นภรรยาของ นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ (พี่เขย) อันมีสายสัมพันธ์สนิทแนบแน่นกับ “ตระกูลวงศ์วรรณ” ที่มีนายณรงค์ วงศ์วรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มากด้วยประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถทางการเมืองในฐานะหัวหน้าพรรคการเมืองหลายพรรค รัฐมนตรีหลายกระทรวง รองนายกรัฐมนตรี และเกือบเป็น นายกรัฐมนตรีมาแล้ว นายอนุวัช วงศ์วรรณ นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ อีกทั้ง ยังคุ้นเคยกันดีกับครอบครัวอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 สมัย จังหวัดแพร่ คือ นายดุสิต รังคสิริ

ความสัมพันธ์จากสหายุทธกิจในรุ่นบุกเบิกสมัยบิดา มาเป็น ความสัมพันธ์เชิงกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพล สู่ความสัมพันธ์ทางการเมือง จากระยะก่อร่างสร้างตัวทางการเมืองในรุ่นบิดาระหว่าง นายเมธา เอื้ออภิญญกุล กับนายณรงค์ วงศ์วรรณที่ระยะเริ่มต้น ก้าวสู่การเมืองที่ยังคงกระจายกันคนละพรรค บางช่วงบางเวลาทางการเมืองนายณรงค์ วงศ์วรรณ เริ่มต้นที่พรรครวมไทย พรรคกิจสังคม และพรรคเอกภาพ กระทั่ง การก่อตั้ง “พรรคสามัคคีธรรม” ในขณะที่ นายเมธา เอื้ออภิญญกุล เริ่มก่อร่างสร้างตัวทางการเมือง จากพรรคธรรมสังคม และวางเส้นทางทางการเมืองยาวนานก่อนกลับมาแจ้งเกิดใหม่ในสังกัดพรรคชาติไทย ตามคำชักชวนของนายดุสิต รังคสิริ กระทั่ง 3 สหายุทธมาบรรจบพบกันเป็นทีมผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทีมเดียวกันในสังกัด “พรรคชาติไทย” ตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 17 เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2535 ก่อนที่เครือข่ายความสัมพันธ์

จะเหนียวแน่นตกลมาสู่ นักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่รุ่นต่อมา (รุ่นลูก) คือ นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ นางปานหทัย เสรีรักษ์ นายอนุวัธ วงศ์วรรณ และ นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน) ในเครือข่ายสังกัด พรรคชาติไทย พรรคไทยรักไทย พรรคพลังประชาชน และพรรคเพื่อไทย ตามลำดับของสถานการณ์ทางการเมือง

กลยุทธ์การหาเสียง

นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล นักการเมืองหนุ่มไฟแรง ที่สะสมประสบการณ์ทางการเมืองมาอย่างมากมายทั้งในสนามเล็กระดับท้องถิ่น ผ่านการเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแพร่ 2 สมัย ขณะที่มียุเพียง 31 ปี ก่อนที่จะก้าวสู่เวทีการเมืองระดับชาติในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 ในนามของพรรคชาติไทย และได้รับการเลือกตั้ง 4 สมัยติดต่อกัน ถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2552) บวกกับการเรียนรู้แบบฝังลึกจากครอบครัวโดยนายเมธา เอื้ออภิญญกุล ผู้บิดา ด้วยความเป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ จึงมีเทคนิควิธีการผสมผสานกลยุทธ์รุ่นพ่อกับกลยุทธ์รุ่นใหม่เข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืน เรียกว่ากลยุทธ์ “เข้าใจ เข้าหา และเข้าไปถึง”

1. กลยุทธ์เข้าใจ

นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล จะพยายามศึกษาปัญหาของประชาชนในพื้นที่ ว่าประชาชนมีปัญหอะไร มีความต้องการ และมีความปรารถนาอยากได้ความช่วยเหลืออะไร เรียกว่า “สร้างความเข้าใจในความต้องการของชาวบ้าน” เพื่อที่จะวิเคราะห์ว่าปัญหาของชาวบ้านมีสาเหตุมาจากอะไร จึงแสวงหาแนวทางช่วยเหลือและแก้ไขที่ตรงกับ

สิ่งที่ชาวบ้านต้องการให้ช่วยเหลือ ซึ่งนายวรวัจน์ มีความเชื่อว่า นี่คือ ผลงานที่จะสามารถนั่งในใจชาวบ้านได้ เมื่อถึงช่วงรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ชาวบ้านผู้เคยได้รับโครงการความช่วยเหลือต่าง ๆ ก็จะมาเลือกเขาเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งที่ผ่านมามีการเลือกตั้ง 4 สมัย เป็นเครื่องพิสูจน์ที่ดีในผลงาน ซึ่งนายวรวัจน์เคยพูดเสมอว่า “เวลาหาเสียงไม่จำเป็นต้องแจกเงิน เวลาเป็นส.ส.แจกผลงานให้ชาวบ้านเห็นดีกว่า หมายถึง การเป็นส.ส.ผลงานต้องเข้าตากรรมการ (ชาวบ้าน) ถ้าไม่มีผลงาน ชาวบ้านไม่เคยเห็นหัว เลือกให้ตายก็สมัยก็ไม่มีทางได้เป็นส.ส.ชาวบ้านเขาไม่โง่ เงินซื้อเขาไม่ได้ แน่นนอนเงินให้เขา เขารับแต่เขาไม่เลือก ตัวอย่างมีให้เห็นเยอะแยะ”

2. กลยุทธ์เข้าหา

ช่วงเวลาของการหาเสียงเลือกตั้ง การเข้าหาชาวบ้านในเขตพื้นที่เป็นวิธีที่ดีที่สุด ไปด้วยตนเองบ้าง ทีมงานบ้างสลับกันไปใช้ทีมงานอย่างเดียวไม่ได้ เพราะชาวบ้านเขาต้องการเห็นหน้าผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีแผ่นปลิว โปสเตอร์ คัทเอ๊าท์ Bill Board การปราศรัย ทั้งเวทีเล็ก เวทีใหญ่ใช้ทุกรูปแบบ รถยนต์แห่ เดินตลาด ย่านชุมชน หมู่บ้านรายครัวเรือน ไปวัดพบผู้เฒ่าผู้แก่ โรงเรียน ต้องเข้าหาให้หมดเพื่อบอกนโยบายของพรรค และของเราว่าจะทำอะไรต่อไป เพื่อพี่น้องประชาชนของเรา

3. กลยุทธ์เข้าไปถึง

เมื่อเข้าไปปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชน และเข้าหาประชาชนอย่างกว้างขวางแล้ว เราต้องเข้าไปถึงใจของเขาด้วย ต้องเข้าใจว่าประชาชนที่เราไปหาเสียง ผู้สมัครคนอื่นเขาก็เข้าไปหาเสียงเช่นเดียวกัน เราไปเขาก็ไป ประชาชนในพื้นที่เดียวกันในเวทีการแข่งขัน

ดังนั้น เมื่อเข้าหาประชาชนแล้วต้องเข้าไปถึงใจเขาด้วย ต้องนั่งใจชาวบ้านให้ได้ คณะนั้นจึงจะมา นี่คือ กลยุทธ์เข้าไปถึง ต้องประเมินผลให้ได้ว่าแต่ละระยะเวลาของการหาเสียงเรามีคณะไหนที่มีเข้าถึงใจเขาหรือไม่

นอกจากที่กล่าวมาเกี่ยวกับกลยุทธ์การหาเสียงที่นายวรวัจน์ ใช้ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง และการบอกเล่าของคนใกล้ชิด สิ่งสำคัญที่นายวรวัจน์ไม่เคยลืมเลย คือ ชาวบ้านต้องพบหาง่าย ไม่ใช่อยู่แต่กรุงเทพฯ ไม่เคยกลับมาพัฒนาพื้นที่และเวลาออกพื้นที่ ต้องเหมือนนกขมิ้น “คำไหนนอนนั้น” ได้ทั้งศาลาวัด โรงเรียน และบ้านชาวบ้าน

นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์

นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ เกิดเมื่อ วันที่ 8 มีนาคม 2498 บิดาชื่อ นายอุทัย เสรีรักษ์ และมารดาชื่อ นางทัศนีย์ เสรีรักษ์ มีพี่น้อง 4 คน (เป็นบุตรคนที่ 3)

สมรสกับนางปานหทัย เสรีรักษ์ (เอื้ออภิญญกุล) มีบุตร 3 คน (ชาย 1 และหญิง 2 คน)

ด้านการศึกษา

ชั้นประถมศึกษา

โรงเรียนโชติระวี จังหวัดนครสวรรค์

โรงเรียนมาลีวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

โรงเรียนควนวิเศษ จังหวัดตรัง

ชั้นมัธยมศึกษา

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ระดับปริญญา

ปริญญาตรี คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

สาธาณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
มหาวิทยาลัยมหิดล

ด้านการทำงาน

แพทย์ประจำโรงพยาบาลแพร่ พ.ศ. 2522

พ.ศ. 2522 ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสูงเม่น

พ.ศ. 2523 ผู้อำนวยการโรงพยาบาลแพร่ โรงพยาบาลลอง

พ.ศ. 2524 – 2539 ผู้อำนวยการโรงพยาบาลแพร่

ด้านการเมือง

ด้วยปัจจัยของการเป็นบุตรเขยของนักการเมืองจังหวัดแพร่ นายเมธา เอื้ออภิญญกุล และ ประสบการณ์การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในฐานะอดีตผู้นำนักศึกษาสมัยเหตุการณ์ วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ทำให้มีความใฝ่ฝันกับงานการเมืองมาตลอด และตัดสินใจก้าวสู่การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ มีเอกลักษณ์ทางการสวมเสื้อผ้าที่แสดงความเป็นเขยเมืองแพร่ได้เป็นอย่างดี ชนิดที่คนแพร่เห็นจะจำได้ คือ การใส่เสื้อโดยใช้ผ้าที่ตัดจากผ้าฝ้ายพื้นเมือง สีเหมือนเสื้อหม้อฮ่อมแต่จะตัดแบบมีปกมีกระดุม สวมใส่จนเป็นเอกลักษณ์ติดตัว แม้แต่บางครั้งในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ส่วนกลางกรุงเทพมหานคร ซึ่งคุณหมอบอกให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยว่า “มันใส่สบายดี ไม่ร้อน และแสดงความเป็นคนเมืองแพร่”

สมัยแรก การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ด้วยคะแนนเสียง 121,799 คะแนน ในสังกัดพรรคชาติไทย

สมัยที่สอง การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 ด้วย

คะแนนเสียง 59,174 คะแนน ในสังกัดพรรคไทยรักไทย

สมัยที่สาม การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ด้วย
คะแนนเสียง 72,162 คะแนน ในสังกัดพรรคไทยรักไทย

บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดแพร่

สมัยแรกของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรค
ชาติไทย ได้รับความไว้วางใจให้เป็นโฆษกพรรคชาติไทย ต่อมา ย้ายไป
สังกัดพรรคไทยรักไทย ในฐานะกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทยโดย
มีบทบาททางการเมืองที่สำคัญ คือ ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงพาณิชย์ และเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการ ในช่วงที่ นายอดิศักดิ์ โพธารามิก เป็นรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ เคยดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ
สภาผู้แทนราษฎรด้านเศรษฐกิจ กรรมการพาณิชย์ และกรรมการ
สาธารณสุข ตามลำดับ

เครือข่ายและความสัมพันธ์

ข้อมูลที่น่าสนใจ 2 ประการของ นายทศพร เสรีรักษ์ ด้วยความ
เป็นแพทย์ที่มีความใกล้ชิดประชาชนโดยตรงทั้งในฐานะผู้บริหารโรง
พยาบาลประจำจังหวัด การเปิดคลินิกรักษาที่บริการประชาชนคนยาก
คนจน ประกอบกับสถานะภาพทางครอบครัวที่เป็นเขยของครอบครัว
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ นายเมธา เอื้ออภิญญกุล (บิดา
ของภรรยา) นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล (น้องชายของภรรยา) ซึ่งเป็น
ปัจจัยสำคัญของการก้าวสู่การได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎร และได้รับการยอมรับจากชาวจังหวัดแพร่ สิ่งสำคัญอีกประการคือ อุดมการณ์ทางการเมืองที่ยึดมั่นมาตั้งแต่สมัยเรียนอยู่ที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในช่วงสมัยการต่อสู้ของนักเรียนนิสิตนักศึกษาและประชาชนในช่วง เหตุการณ์ทางการเมือง วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ด้วยเครือข่ายพี่น้องคนเดือนตุลาคมสายพรรคไทยรักไทย เป็นเครือข่ายที่สำคัญที่ทำให้นายแพทย์นักต่อสู้ผู้นี้มีความผูกพันกับเครือข่ายพรรคไทยรักไทย

นายทศพร กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญของการก้าวสู่สนามการเมืองเกิดจากอุดมการณ์สมัยเรียนมหาวิทยาลัยที่เคยตั้งเป้าหมายไว้ไม่ได้เกิดจากการเป็นลูกเขยของนักการเมือง

กลยุทธ์วิธีการหาเสียง

นายทศพร เสรีรักษ์ ให้สัมภาษณ์ว่า กลยุทธ์วิธีการหาเสียงที่สำคัญซึ่งทำให้ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 สมัย กระทั่ง ถูกศาลรัฐธรรมนูญพิพากษาให้ยุบพรรคไทยรักไทยและกรรมการบริหารพรรค จำนวน 111 คน ถูกห้ามลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลา 6 ปี และเคยชนะการเลือกตั้งที่มีคะแนนสูงสุดเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ เมื่อการเลือกตั้ง วันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 วิธีการหาเสียงเลือกตั้ง นอกจาก ช่วงเวลาการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไป ด้วยวิธีการทั่วไป คือ การพบปะประชาชน การปราศรัยหาเสียง การแจกเอกสาร และโปสเตอร์ต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นผลงาน ปัจจัยสำคัญที่ ส.ส.น.พ. ทศพร เสรีรักษ์ ใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญ คือ

1. กลยุทธ์การเข้าถึงประชาชน

นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ ถือว่าการเข้าถึงประชาชนเป็นหลักคิด

สำคัญของกลยุทธ์การหาเสียงที่สืบทอดกันมา แต่สิ่งที่เป็นความเฉพาะของแพทย์ที่หมอตศพร ใช้คือ การทำงานที่ให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์แก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งประเด็นของการเป็น “หมอ” เป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะทำให้เกิดความได้เปรียบในการเข้าถึงประชาชน ดังนั้น ทุกครั้งที่เสร็จสิ้นภารกิจสภาผู้แทนราษฎร และกิจกรรมของพรรค จะเดินทางกลับจังหวัดแพร่ และเปิดคลินิกรักษาเพื่อให้บริการประชาชนฟรี

2. กลยุทธ์ด้านผลงาน

นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ ให้ความสำคัญกับการเยี่ยมประชาชน รับฟังความเดือดร้อน และบอกประชาชนว่าผลงานที่ทำมีอะไรบ้าง ในบางครั้งถ้าเราไม่บอกไม่พูด ชาวบ้านจะไม่ว่าเราทำผลงานอะไรบ้าง แต่สิ่งสำคัญต้องเป็นผลงานของเราจริง ไม่ใช่แอบเอาผลงานของคนอื่นมาเป็นผลงานของเรา

3. กลยุทธ์การลงพื้นที่

การลงพื้นที่ไม่ว่าสมัยไหน ถือว่าเป็นกลยุทธ์สำคัญ ทั้งระหว่างเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือช่วงเวลาหาเสียง การอยู่กับพื้นที่สำคัญมาก ปกติวันหยุดเสาร์อาทิตย์ นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ จะกลับแพร่เสมอ และเมื่อกลับมาจังหวัดแพร่ ก็จะออกพบปะชาวบ้านทำหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ หรือเปิดคลินิกที่บ้านรักษาชาวบ้านเพื่อเป็นการให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ความเป็นวิชาชีพแพทย์มีประโยชน์ที่จะสามารถเข้าถึงประชาชน และประชาชนให้การยอมรับนับถือเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว นอกจากนั้น ช่วงหาเสียงเลือกตั้งก็จะใช้วิธีโดยทั่วไป คือ การเดินหาเสียง การปราศรัย ติดโปสเตอร์ แจกแผ่นพับบอกหมายเลขผู้สมัคร โดยจะไปตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ที่ชาวบ้านมักไปรวมตัวกัน

มาก ๆ ทำให้ประหยัดเวลา เช่น ตลาดสด วัด โรงเรียน สถานที่ทำงานต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งอาจไปแบบยกทีมผู้สมัครหรือแยกทีมกันไป แล้วแต่การวางแผนในแต่ละช่วงเวลา

นอกจากนี้ คือ การมีส่วนร่วมของทีมงานหาเสียง ที่เราต้องฟังเขา เพราะเขาอาจมีข้อมูลคู่แข่งที่เราไม่มีและแนวทางการหาเสียงที่ทีมงานผู้สมัครแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป สิ่งสำคัญต้องทำงานเป็นทีม จึงสามารถประสพชัยชนะแบบยกทีม

นางปานหทัย เสรีรักษ์

บุตรสาวนายเมธา เอื้ออภิญญกุล อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่และอดีตรัฐมนตรี และยังเป็นพี่สาวของนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล

นางปานหทัย เสรีรักษ์ (เอื้ออภิญญกุล) สมรสกับนายแพทย์ ทศพร เสรีรักษ์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่หลายสมัย

นางปานหทัย เสรีรักษ์ ประกอบอาชีพนักธุรกิจ ดำเนินธุรกิจของครอบครัวโดยเป็นกรรมการบริษัทสารินพร็อพเพอร์ตี้ จำกัด และที่ปรึกษาบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

ด้านการศึกษา

ระดับปริญญาตรี อักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระดับปริญญาโท Asian Studies Washington University ประเทศสหรัฐอเมริกา

ด้านบทบาททางการเมือง

นางปานหทัย เสรีรักษ์ (เอื้ออภิญญกุล) มีโอกาสติดตามกิจกรรมทางการเมืองมาตลอด ด้วยเหตุผลทางครอบครัวในฐานะบุตรสาวของนักการเมือง คือ นายเมธา เอื้ออภิญญกุล อดีตนักการเมืองท้องถิ่นคนสำคัญของจังหวัดแพร่ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ และอดีตรัฐมนตรี อีกทั้ง ความสัมพันธ์ในฐานะภรรยาของ นพ.ทศพร เสรีรักษ์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ และกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย (ถูกตัดสิทธิทางการเมืองในฐานะกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย กรณีการถูกยุบพรรคการเมือง) และพี่สาวของ นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองในปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2552)

ในระยะแรก ความสนใจทางการเมืองโดยตรงของนางปานหทัย มีเพียงในฐานะสมาชิกของครอบครัวนักการเมือง ทั้งบิดา น้องชาย และสามีที่เป็นนักการเมือง บทบาทในฐานะผู้ติดตาม และผู้ให้การสนับสนุนเบื้องหลัง

นางปานหทัย เสรีรักษ์ ลงสมัครรับเลือกตั้งสมัยแรกในการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ร่วมกับนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล (น้องชาย) และนายแพทย์นิยม วิวรรธณดิฐกุล ในสังกัดพรรคพลังประชาชน ที่ปัจจุบันย้ายไปสังกัดพรรคเพื่อไทย

เครือข่ายและความสัมพันธ์

นางปานหทัย เสรีรักษ์ สกุลเดิม เอื้ออภิญญกุล เมื่อกล่าวถึงนามสกุลทั้ง 2 มิติ ทั้งมิติที่ 1 บุตรสาวของนายเมธา เอื้ออภิญญกุล และพี่สาวของนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล กับมิติที่ 2 ภรรยาของนาย

ทศพร เสรีรักษ์ ทั้ง 2 มิติ มีความชัดเจนในเชิงครอบครัวและเครือญาติ สายตรงทุกเส้นทาง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการก้าวสู่ถนนสายการเมือง ในการลงสมัครรับเลือกตั้งแทนนายทศพร เสรีรักษ์ อดีตกรรมการบริหาร พรรคไทยรักไทยที่ถูกเว้นวรรคทางการเมืองตามคำพิพากษาของศาล และเป็นเหตุผลหนึ่งของการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของชาวจังหวัดแพร่

กลยุทธ์การหาเสียง

นางปานหทัย เสรีรักษ์ มีฐานเสียงจากความสัมพันธ์ทาง ครอบครัวของนักการเมืองคนสำคัญของจังหวัดทั้งในฐานะบุตรสาว พี่สาว และภรรยาของนักการเมืองท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในเวที การเมืองของจังหวัดในระดับประเทศ จึงไม่ใช่เรื่องยากลำบากสำหรับการหาเสียงเลือกตั้ง อีกทั้ง การเป็นสตรีผู้อยู่เบื้องหลังจึงไม่มีศัตรู และความขัดแย้งทางการเมืองกับกลุ่มใด อีกทั้ง เป็นผู้เคยให้การต้อนรับ ชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ จึงได้รับการยอมรับจากประชาชนที่เป็นฐานเสียง ทางการเมืองเดิมของครอบครัว ประกอบกับการลงสมัครรับเลือกตั้ง แทน นายทศพร เสรีรักษ์ ผู้สามีที่ถูกตัดสิทธิทางการเมืองในฐานะหนึ่งใน คณะกรรมการบริหารพรรคไทยรักไทย จำนวน 111 คน จากกรณี ถูกยุบพรรคไทยรักไทย

หากกล่าวถึง กลยุทธ์การหาเสียง ซึ่งเป็นอัตลักษณ์สำคัญของการเมืองท้องถิ่นจังหวัดแพร่ อันมีส่วนช่วยให้นางปานหทัย เสรีรักษ์ ประสบความสำเร็จในการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดแพร่ คือ

1. การเข้าถึงประชาชนและนั่งในใจประชาชน

ด้วยเหตุผลของความเป็นสตรีทางการเมืองคนที่สามของจังหวัดแพร่ นับจาก คุณหญิง บัวเขียว รั้งศิริ และนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ถึงแม้ก่อนเข้าสู่เวทีการเมืองนางปานหทัย เสรีรักษ์ จะประกอบธุรกิจส่วนตัว แต่เนื่องจาก เติบโตมากับครอบครัวนักการเมือง จึงมีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง และวิธีการเข้าถึงประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการทางการแพทย์ของนายแพทย์ทศพรผู้เป็นสามี การให้ความช่วยเหลือเรื่องราวร้องทุกข์ของชาวบ้าน เธอเล่าว่า “บางครั้งชาวบ้านมาขอสดางค์เพื่อไปจ่ายค่าเล่าเรียนลูกหรือมารักษา กับคุณหมอ ๆ ไม่เก็บสดางค์ และยังให้สดางค์กลับบ้าน” เป็นการนั่งใจประชาชน เพราะชาวบ้านคิดว่า “เรา คือ ผู้แทนของเขา”

2. การเข้าวัดทำบุญกับประชาชน

การใช้ศาลาวัด หรือที่ชุมนุมชาวบ้าน เนื่องจากชาวแพร่จะมีความผูกพันกับวัดคนเฒ่าคนแก่ประชาชนทั่วไป ไปทำบุญที่วัด การออกเยี่ยมเยียนชาวบ้าน และให้บริการทางการแพทย์ของคุณหมอทศพร เป็นกลยุทธ์อันสำคัญที่ใช้มาตั้งแต่สมัยการหาเสียงของนายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ ซึ่งยังคงใช้อยู่อย่างเป็นประจำ และเธอเชื่อว่าการพบปะชาวบ้านเป็นประจำทุกวันเสาร์อาทิตย์ คือ กลยุทธ์ที่ดีที่สุดใน การหาเสียงเลือกตั้ง ความต่อเนื่องกับคนในพื้นที่ การพบหาอย่างไม่ถือตัวกับชาวบ้าน

สำหรับ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในช่วงการเลือกตั้งที่ผ่านมา ซึ่งเป็นครั้งแรกที่เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งยอมรับว่าตื่นเต้น เธอใช้วิธีการลงพื้นที่ร่วมกับผู้สมัครร่วมทีม ในบางครั้งแยกเดี่ยวอย่างมีการวางแผน และแบ่งพื้นที่โดยมีนายแพทย์ทศพรเป็นพี่เลี้ยง กลยุทธ์ที่ดี คือ “เชื่อใจไว้ใจ เห็นใจคุณหมอที่ไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งช่วยสนับสนุนด้วยขอ

เป็นส.ส.แทนคุณหมอมจะช่วยสานงานต่อจากคุณหมอ” คำสัมภาษณ์จาก นางปานหทัย เสรีรักษ์

3.การเปิดเวทีปราศรัยทั้งเวทีเล็ก และเวทีใหญ่โดยการปราศรัยของคณะกรรมการบริหารพรรค และทีมงานตามจุดสำคัญ ๆ เช่น สถานที่ราชการ วัด โรงเรียน

นายอนุวัธ วงศ์วรรณ

นายอนุวัธ วงศ์วรรณ บุตรชายทายาททางการเมือง ของนักการเมืองคนดังจังหวัดแพร่ คือ พ่อเลี้ยงณรงค์ วงศ์วรรณ อดีตผู้สร้างตำนานการเมืองอันสำคัญของประเทศในหลาย ๆ เรื่อง กับนางอุไรวรรณ วงศ์วรรณ มารดา และเป็นน้องชายของนายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัยของจังหวัดลำพูน

นายอนุวัธ วงศ์วรรณ เกิดวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2496 ก่อนลงสนามเลือกตั้ง ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจส่งออกด้านการเกษตร และธุรกิจรับซื้อใบยาสูบในเขตภาคเหนือ

ด้านการศึกษา

ระดับอนุบาล	โรงเรียนอนุบาลแพร่ จังหวัดแพร่
ระดับประถมศึกษา	โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่
ระดับมัธยมศึกษา	โรงเรียนวิทยาลัยบางแสน จังหวัดชลบุรี โรงเรียนบดินทร์เดชา กรุงเทพมหานคร
ปริญญาตรี	University of Vermont Burlington, Vermont. U.S.A

ด้านการเมือง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่

ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

ปัจจุบัน เปลี่ยนบทบาททางการเมืองไปลงสนามเลือกตั้งระดับท้องถิ่น และดำรงตำแหน่ง นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่

สมัยแรก การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 21 ของประเทศเมื่อ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ในสังกัดพรรคไทยรักไทย ร่วมทีมกับนายทศพร เสรีรักษ์ และนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล

สนามเลือกตั้งจังหวัดแพร่กลับมามีความคึกคัก ด้วยเหตุผลความต้องการทวงคืนตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ของตระกูลวงศ์วรรณ ซึ่งแผนกลยุทธ์การหาเสียงทุกด้านที่วางแผนไว้เป็นไปได้ด้วยความสำเร็จ เมื่อ นายอนุวัธ วงศ์วรรณ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 2 จังหวัดแพร่ และ พรรคไทยรักไทย ทั้ง 3 เขตได้รับชัยชนะ ทำให้แม่เลี้ยงติ๊ก นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู พ่ายแพ้ไม่สามารถนำลูกทีมพรรคประชาธิปัตย์เข้าสภาได้แม้แต่คนเดียว

เครือข่ายและความสัมพันธ์

การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 21 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 จังหวัดแพร่กลับมามีคึกคักอีกครั้งหนึ่ง เมื่อตระกูลวงศ์วรรณ ประกาศทวงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ คืนจากแม่เลี้ยงติ๊ก

โดยส่งนายอนุวัธ วงศ์วรรณ บุตรชายของนายณรงค์ วงศ์วรรณ ลงชิงเก้าอี้แทน กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์พี่น้อง 2 ตระกูล ระหว่างตระกูลวงศ์วรรณกับตระกูลเอื้ออภิญญกุล ที่ยังใช้ความแข็งแกร่งของกระแสนิยมพรรคไทยรักไทย โดยมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคสนับสนุนการสู้ศึก ทำให้ศึกเลือกตั้งครั้งนี้เดือด ประกอบกับคำปฏิเสธย้ายพรรคของแม่เลี้ยงติ๊ก ทำให้การเลือกตั้ง ครั่งนี้ จังหวัดแพร่พรรคไทยรักไทยประกาศแพ้ไม่ได้ กลายเป็นศึกแห่งศักดิ์ศรี ระหว่างตระกูลและระหว่างพรรคไทยรักไทยกับพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งต่างฝ่ายระดมกำลังแกนนำคนสำคัญของพรรคมากมายหลายคนลงพื้นที่หาเสียงอย่างเต็มที่ เปิดเวทีปราศรัยใหญ่ช่วยผู้สมัครในสังกัด

กลยุทธ์การหาเสียง

หลายคนมีความเห็นว่านายอนุวัธ ใช้วิธีการบริหารจัดการตามระบบราชการ ทำงานให้กับชาวบ้านได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ การนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านโดยผ่านกลไกของระบบราชการ นายอนุวัธเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการทำงานระดับจังหวัด โดยเฉพาะผลงานที่โดดเด่นในการทำงานให้พรรค คือ ในเขต 2 จังหวัดแพร่ เขาสามารถรณรงค์หาสมาชิกเข้าพรรคไทยรักไทยได้ถึง 70,000 คน เรียก “กลยุทธ์ฐานคะแนนเสียง” เป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นในชัยชนะ ต่อมา ผลการเลือกตั้งประสบความสำเร็จชัยชนะทั้งระดับจังหวัด และระดับประเทศของพรรคไทยรักไทย กรรมการบริหารพรรคจึงแต่งตั้งให้นายอนุวัธ วงศ์วรรณ เป็น ที่ปรึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการตั้งทีมงานทำงานประสานระหว่างระดับกระทรวงกับระดับจังหวัดได้อย่างผสมกลมกลืน

นอกจากนี้ กลยุทธ์การเข้าถึงประชาชน ซึ่งนายอนุวัตรยังคงใช้วิธีการหาเสียงแบบเดิม ๆ ของนักการเมืองรุ่นเก่าอย่างรุ่นคุณพ่อ (นายณรงค์ วงศ์วรรณ) คือ การไปร่วมงานศพ งานมงคล งานวัด งานบุญ

นายนิยม วิวรรณดิฐกุล

นายนิยม วิวรรณดิฐกุล เกิดเมื่อ วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2499 ณ บ้านเลขที่ 140/6 หมู่ที่ 2 ตำบลทุ่งกว๋าว อ.เมือง จ.แพร่ ประกอบอาชีพแพทย์

ด้านการศึกษา

วิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

แพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก มหาวิทยาลัยมหิดล

วุฒิปัตริวิชาชีพ สาขากุมารเวชศาสตร์ แพทย์สภา

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทบาททางการเมือง

นายนิยม วิวรรณดิฐกุล ก้าวสู่ถนนการเมืองจากการเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่น ในนาม “กลุ่มเมืองแพร่” ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแพร่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2533 ถึงปี พ.ศ. 2542 รวมเวลา 9 ปี และเคยดำรงตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดแพร่ ระหว่าง วันที่ 28 กรกฎาคม ถึง วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ตามการสิ้นสุดของวุฒิสภาภายหลังการทำรัฐประหารยึดอำนาจการปกครอง ของ คณะมนตรีรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คมช)

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นายนิยม วิวรรธนดิษฐกุล จึงตัดสินใจเปลี่ยนบทบาทวิถีชีวิตทางการเมือง สู่สนามเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ เขต 1 ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ในสังกัดพรรคพลังประชาชน ร่วมกับนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล และนางปานหทัย เสรีรักษ์ ต่อมา ย้ายไปสังกัดพรรคเพื่อไทย จากคำสั่งพิพากษายุบพรรคกรณีนายสมัคร สุขนทรวะจ จัดรายการชิมไปบ่นไป

เครือข่ายและความสัมพันธ์

นายแพทย์นิยม วิวรรธนดิษฐกุล หากวิเคราะห์อย่างผิวเผินถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองแบบเครือข่ายตีสายตระกูลของ 4-5 ตระกูลการเมืองใหญ่ของจังหวัดแพร่ อาทิ ตระกูลวงศ์วรรณ ตระกูลเอื้ออภิญญกุล ตระกูลศุภศิริ ตระกูลพนมขวัญ และตระกูลรังคศิริ อาจไม่เกี่ยวในสายตรงกับนายนิยม วิวรรธนดิษฐกุล ก็ตาม แต่ความสัมพันธ์เชิงลึกในฐานะสมาชิกกลุ่มเมืองแพร่ กลุ่มการเมืองระดับท้องถิ่นสายตระกูลเอื้ออภิญญกุลที่เคยผูกขาดการเมืองระดับท้องถิ่นของจังหวัดแพร่ ทั้งในระดับเทศบาลเมืองแพร่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และประการสำคัญ ตระกูลเอื้ออภิญญกุล ตระกูลวงศ์วรรณ และพรรคไทยรักไทย คือ เครือข่ายความสัมพันธ์ที่สนับสนุนให้ นายแพทย์นิยม วิวรรธนดิษฐกุล ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดแพร่ เมื่อการเลือกตั้ง ปี พ.ศ.

2549 ก่อนการรัฐประหารเมื่อ วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 และ หลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 นายนิยม วิวัชรธนดิฐกุล จึงเบนเข็มการเมืองมาลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่แทนนายอนุวัธ วงศ์วรรณ ที่เปลี่ยน ไปสู่สนามการเมืองระดับท้องถิ่น ด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ เมื่อมีการเลือกตั้งทดแทนกรณีการ เสียชีวิตของ นายแพทย์ชาญชัย ศิลปอวยชัย

การเมืองท้องถิ่นในจังหวัดแพร่ ยังคงฉายภาพความสัมพันธ์ แบบเครือข่ายเชิงเครือญาติ กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่ม การเมือง และพรรคการเมืองแบบแยกกันไม่ออก อย่างชัดเจน

กลยุทธ์การหาเสียง

นายนิยม วิวัชรธนดิฐกุล ผิวเฟินอาจเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรหน้าใหม่สมัยแรก เช่นเดียวกับนางปานหทัย เสรีรักษ์ แต่ประวัติ และประสบการณ์ทางการเมือง นั้นกลับมีมากมาย ทั้งการเมืองระดับ ท้องถิ่น การเมืองระดับชาติในฐานะสมาชิกวุฒิสภา จึงประมวลภาพได้ ว่า นายแพทย์นิยม วิวัชรธนดิฐกุล มีกลยุทธ์การหาเสียง ดังนี้

1. กลยุทธ์ชาวบ้านเป็นฐาน

จาก ประสบการณ์ทางการเมืองระดับท้องถิ่นในฐานะสมาชิก สภาจังหวัดแพร่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 อย่างต่อเนื่อง กระทั่ง สมาชิก วุฒิสภาจังหวัดแพร่ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ นาย นิยม วิวัชรธนดิฐกุล สร้างฐานเสียงของตนเองให้มีความแน่นอนด้วย ผลงานแต่ละระดับ อย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ เข้าถึงชาวบ้านทำให้ ชาวบ้านรักและผูกพัน ชาวบ้านจะเป็นฐานที่มั่นที่สำคัญในการ

ได้คะแนนเสียงเลือกตั้งทุกสนาม

2. การปราศรัยหาเสียงต่อสาธารณชน

เป็นวิธีการทั่วไปที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนต้องใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญ โดยมีวิธีการวางแผนกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะเปิดเวทีปราศรัย มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า ทั้งนี้ การเตรียมความพร้อมก่อนเวลาปราศรัย จะมีผู้นำเวที พูดเน้นหมายเลขที่ได้ จัดวางทีมงานปราศรัย ใครพูดเรื่องอะไร ต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน และหากมีผู้ใหญ่ภายในพรรคร่วมปราศรัยใหญ่ จะเกิดผลดีต่อคะแนนนิยม

3. การใช้สื่อบุคคล

สื่อบุคคลหรือเรียกกันทั่วไป คือ หัวคะแนน นายนิยม วิวรรธนดิษฐกุล จะวางแผนกำลังคนที่เป็นหัวคะแนน ในทุกตำบล หมู่บ้าน ชุมชน หรือแม้แต่ วัดที่มีชื่อเสียง

4. ทูตทางการเมืองส่วนตัว

นายนิยม วิวรรธนดิษฐกุล แม้จะเป็นผู้สมัครหน้าใหม่ในสนามเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ แต่ไม่ใช่ผู้สมัครหน้าใหม่ในเวทีการเมืองระดับท้องถิ่น เพราะนายนิยม ผ่านเวทีสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่ มาแล้วหลายสมัย และ เวทีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจังหวัดแพร่ การวางเครือข่ายพันธมิตรทางการเมืองจึงเกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นทูตทางการเมืองที่สำคัญทำให้นายนิยมมีความเชื่อมั่นในชัยชนะ เขาจึงประสบความสำเร็จสำหรับการเลือกตั้งในครั้งนี้

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จาก การศึกษาวิจัยประมวลข้อมูลการเมืองถิ่น และนักการเมือง
ถิ่นจังหวัดแพร่ ในส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดแพร่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 – 2550 สามารถสรุปข้อมูลต่าง ๆ และ
อภิปรายผลการศึกษาออกเป็น 4 ด้านหลัก ดังนี้

1. เครือข่าย และความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดแพร่
2. บทบาท และความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่ม
ไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว วงศาคณาญาติ กลุ่มการเมือง เป็นต้น
ที่มีส่วนสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองในจังหวัดแพร่
3. บทบาท และความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองกับนัก
การเมืองในจังหวัดแพร่
4. รูปแบบ วิธีการ และกลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งของนัก
การเมืองในจังหวัดแพร่

1. เครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมือง ในจังหวัดแพร่

นักการเมืองในจังหวัดแพร่ส่วนมากมีเครือข่าย และความสัมพันธที่กว้างขวาง และทรงอิทธิพลในระดับพื้นที่ที่ครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการได้รับการเลือกตั้ง และบทบาททางการเมืองในสมัยต่อ ๆ ไป จากผลการศึกษา พบว่า เครือข่าย และความสัมพันธก่อนการลงสมัครรับเลือกตั้งของนักการเมืองในจังหวัดแพร่ โดยเฉพาะ “ความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ กลุ่มการเมือง และกลุ่มอาชีพ” จากคำสัมภาษณ์ของ นายดุสิต รังคสิริ เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง และเป็นส่วนสำคัญทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

เครือข่าย และความสัมพันธ์ด้านกลุ่มการเมือง

นายทอง กันทาธรรม นักกฎหมาย นักต่อสู้เพื่อเอกราช และประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ด้านกลุ่มการเมือง ร่วมกับอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ สมาชิกเครือข่ายในกลุ่มนักเคลื่อนไหวต่อต้านการรุกรานเรียกว่า “กลุ่มเสรีไทย” ในฐานะนักรบกองจรรยาหัวหน้าเสรีไทยเขตภาคเหนือ และนักกฎหมายในฐานะ “ทนายความ” ที่ต่อสู้เพื่อความถูกต้องเป็นธรรมแก่พี่น้องประชาชน กระทั่งทำให้ นายทอง กันทาธรรม ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ 5 สมัย

เครือข่าย และความสัมพันธ์ด้านการเมืองระดับท้องถิ่น

นายรัตน์ พนมขวัญ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนป่าไม้แพร่ เคยผ่านเวทีการเมืองระดับท้องถิ่น “นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแพร่”

นายดุสิต รังคสิริ เคยได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดแพร่ และได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่ง “ประธานสภาจังหวัดแพร่”

นายวรวิจน์ เอื้ออภิญญกุล เริ่มทำงานการเมืองในนาม “กลุ่มเมืองแพร่” ได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแพร่ เมื่อปี พ.ศ.2533 ดำรงตำแหน่ง 2 สมัย ก่อนประสบความสำเร็จในสนามการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่

นายแพทย์นิยม วิวรรธนดิษฐกุล ก้าวสู่ถนนการเมืองจากการเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่น ในนาม “กลุ่มเมืองแพร่” ได้รับการเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาจังหวัดแพร่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2533 ถึง ปี พ.ศ. 2542 และเคยดำรงตำแหน่งรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ในฐานะเครือข่ายฐานเสียงทางการเมืองระดับท้องถิ่นให้กับสายตระกูลศุภศิริของตนเอง และสายตระกูลพนมขวัญ เช่น นายโชคชัย พนมขวัญ นายขวัญชัย พนมขวัญ และนายสามขวัญ พนมขวัญ รวมถึง ความสัมพันธ์อันดีในฐานะผู้สนับสนุนและเกื้อกูลทางการเมืองกับนายณรงค์ วงศ์วรรณ กระทั่ง การแยกสายสัมพันธ์ทางการเมืองแบบคู่ขนานเมื่อ นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์

เครือข่ายและความสัมพันธ์ด้านการศึกษา (กลุ่มอาชีพ)

มิติด้านอาชีพครู

อาจารย์ใหญ่บัวเขียว และ/หรือ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์บัวเขียว ผู้บริหารโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดแพร่ที่มีความมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้กุลธิดาของคนแพร่มานานกว่า 30 ปี ทำให้คุณหญิง

บัวเขียว รั้งศิริ ก้าวสู่ “นักการเมืองถิ่น” จังหวัดแพร่

นายสุธรรม สายศร ผู้ก่อตั้งโรงเรียนสหราษฎร์พิทยา (โรงเรียนราษฎร์) และต่อมาได้บริจาคให้เป็นโรงเรียนประจำอำเภอร่องวาง “โรงเรียนร่องวางอนุสรณ์” และ ก่อตั้ง “โรงเรียนอาชีวศึกษาแพร่” ปัจจุบันคือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดแพร่

นายรัตน์ พนมขวัญ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนป่าไม้แพร่

มิติด้านการให้ทุนการศึกษา

นายดุสิต รั้งศิริ นักการเมืองที่ให้ความสำคัญด้านการศึกษา จัดตั้งกองทุนการศึกษา “มูลนิธิคุณหญิงบัวเขียว รั้งศิริ เพื่อการศึกษา” เป็นทุนการศึกษา 8 อำเภอ สร้าง โรงเรียนสกลวยเสรีไทย สร้างโรงเรียนมัธยมวังขึ้น มอบให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ และประธานมูลนิธิการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

เครือข่ายและความสัมพันธ์ด้านธุรกิจ

นายรัตน์ พนมขวัญ ประกอบธุรกิจด้านสัมปทานป่าไม้ ประเภทไม้สัก และธุรกิจประเภทโรงแรม เจ้าของ “โรงแรมนครแพร่” และ “โรงแรมนครแพร่ทราวเวอร์” ในรุ่นปัจจุบัน

นายดุสิต รั้งศิริ ประกอบอาชีพนักธุรกิจ ด้านสัมปทานไม้หอม นรดิไฟ และไม้สำหรับสร้างสะพานรถไฟ และธุรกิจตัวแทนจำหน่ายน้ำมันสามทหาร (ปตท.ในปัจจุบัน) ในนาม “ห้างหุ้นส่วนจำกัดดุสิตพาณิชย์”

นายชูวิทย์ จิตรสกุล ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ “บริษัทโตโยต้าแพร่”

นายพล วัชรปรีชา ประกอบธุรกิจด้านสัมปทานโรงโม่หิน และ

การรับเหมาก่อสร้าง

นายเมธา เอื้ออภิญญกุล มีบุตร 3 คน คือ (1) นายเมธี เอื้ออภิญญกุล กรรมการและเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัทบ้านปู จำกัด (มหาชน) (2) นางปานหทัย เสรีรักษ์ อดีตที่ปรึกษาบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) และอดีตกรรมการบริษัท สารินทรיותเทอร์ตี จำกัด ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มธุรกิจสำคัญของครอบครัวเอื้ออภิญญกุล (3) นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล

นายณรงค์ วงศ์วรรณ และตระกูลวงศ์วรรณ ประกอบธุรกิจด้านการเกษตร และธุรกิจไบยาซูบมาจากรุ่นลูกในปัจจุบันทั้ง นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ และนายอนุวัธ วงศ์วรรณ นักธุรกิจส่งออกด้านการเกษตร และธุรกิจรับซื้อไบยาซูบ

นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ประกอบอาชีพด้านไบยาซูบ และพืชผลทางการเกษตร ตั้งแต่วุ่นบิดา คือ พ่อเลี้ยงศานิตย์ ศุภศิริ

เครือข่ายและความสัมพันธ์ด้านการแพทย์

นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ และ นายแพทย์นิยม วิวรรณดิฐกุล ซึ่งทั้งสองคนประกอบอาชีพเป็นแพทย์วิชาชีพ ก่อนก้าวเข้าสู่สนามการเมือง

2. บทบาทความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มไม่เป็นทางการ และกลุ่มครอบครัววงศาคณาญาติ

บทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มไม่เป็นทางการ โดยเฉพาะความสัมพันธ์เชิงครอบครัว วงศาคณาญาติของกลุ่มการเมือง มีส่วนสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองในจังหวัด

แพร่ กล่าวได้ว่า เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่สนับสนุนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีโอกาส และบทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ สอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยอนันต์ สมุทรวาณิช (2525, น. 41 - 42) ที่เรียกว่า “ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย” อธิบายได้ว่า ลักษณะสังคมไทยมีการรวมกลุ่ม และเกิดกลุ่มซึ่งมีความเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กันเป็นส่วนบุคคลในลักษณะความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ ขณะที่ อนุช อภาภิรม (सानิตย์ เพชรภาพ, อังในนักการเมืองถิ่นจังหวัดพัทลุง. 2550. น.35 - 36) เรียกระบบอุปถัมภ์ทางการเมืองที่ผ่านตัวแทนว่า “ระบบหัวคะแนน” ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบด้วยบุคคลเด่นดังในพื้นที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ระบบหัวคะแนนเป็นที่นิยมใช้กันในกระบวนการหาเสียงเลือกตั้งของสังคมการเมืองไทยทุกพื้นที่ทั่วประเทศ นอกจากนี้ การเมืองจังหวัดแพร่ยังคงมีส่วนที่สอดคล้องกับการเมืองระบบเครือญาติที่พบในหลายจังหวัด เช่น จังหวัดภาคใต้ “ในความเป็นสังคมเครือญาติ ใครที่ศึกษาเรื่องการเลือกตั้งภาคใต้มักพบว่า ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้สมัครได้รับเลือกตั้งจะมาจากการ “มีพี่น้องมาก นั่นคือ มีญาติมาก” (ภิญโญ ต้นพิทยคุปต์, นักการเมืองถิ่นจังหวัดสงขลา. 2549. น.30) และ จากรายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 20 เมื่อวันที่ 6 ก.พ. 2548 วิเคราะห์ว่า “มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากตระกูลเดียวกัน จำนวน 26 ตระกูล” ซึ่งรวมถึง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ เช่นเดียวกัน (ที่มา : กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร) แสดงให้เห็นว่า สังคมเครือญาติ และความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์มีอิทธิพลต่อการลงสมัครรับเลือกตั้ง และการเลือกสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้น จากการศึกษา “การเมืองถิ่น” และ “นักการเมืองถิ่น” ในพื้นที่จังหวัดแพร่

สามารถอภิปรายผลโดยสรุป ดังนี้

นับจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 กระทั่ง การเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 22 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ที่ได้ รับการเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งสมัยจะอยู่ในครอบครัวตระกูลเพียง 4 – 5 ตระกูลสำคัญ คือ

ตระกูล “รังคสิริ” ประกอบด้วย คุณหญิงบัวเหี่ยว รังคสิริ (มารดา) นายดุสิต รังคสิริ ซึ่งนายดุสิต มีความสนิทใกล้ชิดกับอีก 4 ตระกูลที่มีความสัมพันธ์ทางการเลือกตั้ง หากวิเคราะห์ย้อนกลับไปในอดีต ประวัติของนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ ความสัมพันธ์ตระกูลรังคสิริ คือ คุณหญิงบัวเหี่ยว รังคสิริ มีมารดาชื่อ แม่เจ้าสุคันธา แสนศิริพันธ์ ซึ่งเป็นพี่สาวของเจ้าวงศ์ แสนศิริพันธ์ (นายวงศ์ แสนศิริพันธ์) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนแรกของจังหวัดแพร่ กล่าวได้ว่า มีความสัมพันธ์ทางสายตระกูลที่อาจจะไม่ใช่สายตรงเสียทีเดียวก็ตาม แต่ก็มี ความผูกพันในฐานะของการมีส่วนร่วมสร้างเมืองแพร่ให้มีความเจริญ โดยผ่านมติการเมืองของกลไกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่

ตระกูล “วงศ์วรรณ” ประกอบด้วย นายณรงค์ วงศ์วรรณ บิดา ของ นายอนุวัธ วงศ์วรรณ และนายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ ซึ่งมีฐานธุรกิจ รับซื้อใบยาสูบ และธุรกิจส่งออกด้านการเกษตรกระจายอยู่ในจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดลำพูน กระทั่ง นายอนุสรณ์ วงศ์วรรณ ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดลำพูน ขณะนี้

นายอนุวัธ วงศ์วรรณ กลับมาชิงเก้าอี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่คืนจากแม่เลี้ยงติ๊ก และปัจจุบัน นายอนุวัธ วงศ์วรรณ ได้เปลี่ยนยุทธศาสตร์ทางการเมืองใหม่ โดยลงชิงชัยการเมืองระดับท้องถิ่นในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่

ตระกูล “เอื้ออภิญญกุล” ประกอบด้วย นายเมธา เอื้ออภิญญกุล (บิดา) นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล (บุตรชาย) นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ (บุตรเขย) และนางปานหทัย เสรีรักษ์ (บุตรสาว) ที่สมรสกับ นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ ตระกูลเอื้ออภิญญกุลน่าจะเป็นตระกูลสำคัญทางการเมืองในพื้นที่จังหวัดแพร่ ที่มีทายาททางการเมืองครอบคลุมต่อเนื่อง ตั้งแต่บุตรชาย บุตรเขย และล่าสุดคือ บุตรสาว จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ตระกูลเอื้ออภิญญกุล จะยังมีผู้สืบทอดมรดกทางการเมืองอีกยาวนาน ทั้งความรู้ ความสามารถ ผลงานที่เข้าตาชาวแพร่ และความเป็นคนรุ่นใหม่อย่าง นาย วรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ ยิ่งเป็นแรงเสริมที่ชาวแพร่พร้อมสนับสนุนอย่างเต็มที่ อีกทั้ง นายแพทย์นิยม วิวรรธนดิฐกุล ที่มีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดจากภรรยาที่มีต่อตระกูลเอื้ออภิญญกุล และตระกูลวงศ์วรรณ วิเคราะห์ได้ว่า เครือข่าย และความสัมพันธ์ของนักการเมือง “กลุ่มเมืองแพร่” กลุ่มนี้คงผูกขาดทางการเมืองอีกยาวนาน ยากที่สายการเมืองของแม่เลี้ยงติ๊กจะเจาะฐานคะแนนเสียงได้ ด้วยศักยภาพทางเครือญาติ ที่กล่าวมา และความพร้อมของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีฐานธุรกิจ และฐานการเงินที่มั่นคงสนับสนุนสำหรับการเลือกตั้ง ครั้งต่อไป

ตระกูล “ศุภศิริ” ประกอบด้วย นายศานิตย์ ศุภศิริ (บิดา) นาง

ศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ซึ่งมีสายความสัมพันธ์กับกลุ่มการเมืองระดับท้องถิ่นทั้งในสนามเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด เรียกว่า กลุ่มตระกูลศุภศิริ มีฐานเสียงสนับสนุนจากการเมืองระดับท้องถิ่นที่กลุ่มตระกูลเอื้ออภิญญกุล และกลุ่มตระกูลวงศ์วรรณ พยายามเจาะและทำลายฐานเสียงที่มีอยู่ และเป็นเหตุผลหนึ่งที่ถูกวิพากษ์วิเคราะห์ได้ว่า ความพยายามเจาะฐานคะแนนเสียงการเมืองระดับท้องถิ่นของแม่เลี้ยงติ๊ก โดยเฉพาะผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครั้งล่าสุดที่ นายอนุวัธ วงศ์วรรณ ชนะการเลือกตั้ง ยิ่งเป็นสัญญาณเตือนภัยสำหรับแม่เลี้ยงติ๊กในการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในอนาคต

ตระกูล “พนมขวัญ” ประกอบด้วย นายรัตน์ พนมขวัญ (เสียชีวิตแล้ว) ถึงแม้ว่าตระกูลพนมขวัญในรุ่นลูก ทั้ง นายโชคชัย พนมขวัญ นายขวัญชัย พนมขวัญ และนายสามขวัญ พนมขวัญ จะไม่ค่อยสนใจการเมืองระดับชาติ ด้วยการไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตระกูลพนมขวัญให้ความสนใจ และความสำคัญกับการเมืองระดับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม กลุ่มตระกูลพนมขวัญ ยังมีฐานเสียงเพียงพอสำหรับการจะสนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพื่อให้สามารถชนะการเลือกตั้งในสนามใหญ่ของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ไม่ว่าจะป็นชั่วคราวเมืองของแม่เลี้ยงติ๊กในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ หรือชั่วคราวเมืองสายเอื้ออภิญญกุล ในสังกัดพรรคเพื่อไทย หากสามารถเข้าไปนั่งในใจของคนในตระกูลพนมขวัญ การเปลี่ยนขั้วสนับสนุนก็จะมีความเป็นไปได้ จากกรณีตัวอย่าง “การเปลี่ยนขั้วสนับสนุนของนายแพทย์ชาญชัย ศิลปะอวยชัย อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

แพร่” เป็นกรณีศึกษา ของฐานเสียงสำคัญในการเมืองระดับท้องถิ่นที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่

ดังนั้น การเมืองถิ่นและนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ คงไม่ควรมองข้ามเครือข่ายและความสัมพันธ์ของกลุ่มการเมืองตระกูลพนมขวัญโดยเด็ดขาด

3. บทบาทและความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองกับนักการเมืองในจังหวัดแพร่

การเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ จังหวัดเล็ก ๆ ทางภาคเหนือของประเทศ หลายคนอาจมองข้ามในบทบาท และความสำคัญทางการเมืองในระดับประเทศ เพราะหลายคนอาจมองบทบาทไปที่นักการเมืองในท้องถิ่นจังหวัดขนาดใหญ่ อาทิ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ หรือจังหวัดสำคัญทางภาคกลาง ภาคตะวันออก เชียงเหนือ เป็นต้น แต่เมื่อศึกษาวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่า นักการเมืองจังหวัดแพร่มีบทบาท และความสัมพันธ์อันสำคัญในเวทีการเมืองของประเทศ มาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน เช่น นายทอง กันทาธรรม อดีตหัวหน้าเสรีไทยภาคเหนือ และผู้นำมวลชนกองจระเข้จังหวัดแพร่ ในสมัยเสรีไทยร่วมกับผู้นำระดับประเทศ อาทิ ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช นายเตียง ศิริขันธ์ (นักรบแห่งเทือกเขาภูพาน) และนายณรงค์ วงศ์วรรณ ผู้มีบทบาทสำคัญทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2535 และเกือบได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีมาแล้ว นอกจากนี้ กล่าวได้ว่า นักการเมืองจังหวัดแพร่มีตำแหน่งสำคัญในการบริหารประเทศมากมายหลายคน ในฐานะกลไกการขับเคลื่อนการเมืองการ

ปกครองระบบรัฐสภาตามระบอบประชาธิปไตย

ประวัติศาสตร์การเมืองท้องถิ่นจังหวัดแพร่ที่มีบทบาทและความสัมพันธ์กับพรรคการเมือง ดังนี้

การเมืองยุคก่อนระบบพรรคการเมือง (ระหว่างปี พ.ศ. 2476 - พ.ศ. 2495) การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 1 - 6

การเมืองไทยยุคต้นระยะเริ่มแรกของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หลังวันอภิวัตเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่มีภารกิจพรรคการเมือง

ดังนั้น บทบาท และความสัมพันธ์กับพรรคการเมืองจึงยังไม่เกิดขึ้น การหาเสียงเลือกตั้งในยุคแรกต้องใช้ผลงานของผู้สมัครเป็นกลยุทธ์สำคัญ รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ยุคก่อนระบบพรรคการเมือง ได้แก่

1. นายวงศ์ แสนสิริพันธ์
2. นายทอง กันทาธรรม
3. นายวิภาค บุญศรี วงษ์ชัย
4. นายวัง ศศิบุตร

การเมืองยุคระบบพรรคการเมือง (ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2500 จนถึงปัจจุบัน) การเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ ครั้งที่ 7 เมื่อ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

ความตื่นตัวทางการเมืองในระบบพรรคการเมืองได้รับการยอมรับจากนักการเมืองจังหวัดแพร่ เมื่อนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งส่วนใหญ่สังกัดพรรคการเมือง ได้แก่

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 7 นายทอง กันทาธรรม สังกัดพรรคชาตินิยม นายวัง ศศิบุตร สังกัดพรรคเสริมนังคศิลา

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 8 นายไชย วงศ์สว่าง สังกัดพรรคประชาธิปไตย นายทอง กันทาธรรม สังกัดพรรคชาตินิยม

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 9 เป็นครั้งเดียวหลังยุกระบบพรรคการเมืองที่ผู้ได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง 2 คนไม่สังกัดพรรคการเมือง

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 10 คุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ สังกัดพรรคชาตินิยม นายเมธา เอื้ออภิญญกุล สังกัดพรรคธรรมสังคม และจ.ส.อ. สมชาย อินทรารุช สังกัดพรรคเสรีชน

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 11 นายรัตน์ พนมขวัญ นายดุสิต รังคสิริ และนายนคร ตันจันทร์พงศ์ สังกัดพรรคชาติไทย

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 12 นายณรงค์ วงศ์วรรณ และนายพล วัชรปรีชา สังกัดพรรครวมไทย ในขณะที่ นายดุสิต รังคสิริ ผู้ยึดมั่นในอุดมการณ์ของพรรคชาติไทย

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 13 นายณรงค์ วงศ์วรรณ และนายพล วัชรปรีชา โดยในช่วงเวลาของการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครทั้ง 2 คน สังกัดพรรคกิจสังคม ต่อมา ระหว่างการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ย้ายกลับไปสังกัดพรรครวมไทยดั้งเดิม ขณะที่ นายดุสิต รังคสิริ ยังคงสังกัดพรรคชาติไทย

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 นายณรงค์ วงศ์วรรณ และนายพล

วัชรปรีชา สังกัดพรรครวมไทย นายดุสิต รัตศิริ สังกัดพรรคชาติไทย การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 15 นายณรงค์ วงศ์วรรณ และนายชวิทย์ จิตรสกุล ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งแทนนายพล วัชรปรีชา ที่เสียชีวิตระหว่าง การดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 14 สังกัดพรรครวมไทย ต่อมา ทั้ง 2 คนย้ายไปสังกัดพรรคเอกภาพ สำหรับ นายดุสิต รัตศิริ ยังคงเหนียวแน่นในสังกัดพรรคชาติไทย

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 16 เมื่อปี พ.ศ. 2535 บทบาททางการเมืองของนักการเมืองถิ่นอย่าง นายณรงค์ วงศ์วรรณ ผู้มีบทบาทสำคัญทางการเมืองระดับประเทศได้ก่อตั้ง “พรรคสามัคคีธรรม” โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ สนับสนุนการสืบทอดอำนาจของผู้นำบางคน ที่มาจากการรัฐประหาร โดยมี นายณรงค์ วงศ์วรรณ ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าพรรค นายเมธา เอื้ออภิญญกุล สมาชิกพรรคสามัคคีธรรม ได้รับการเลือกตั้งเช่นกัน ขณะที่ นายดุสิต รัตศิริ ที่ยังคงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคชาติไทย และจากผลการเลือกตั้งในครั้งนี้ นายณรงค์ วงศ์วรรณ ก็อบมีโอกาสดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 17 นายดุสิต รัตศิริ นายเมธา เอื้ออภิญญกุล และนายณรงค์ วงศ์วรรณ 3 ผู้ยิ่งใหญ่ และทรงอิทธิพลทางการเมืองของจังหวัดแพร่ ในสังกัดพรรคชาติไทยยกทีม

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 18 ยุคเปลี่ยนโฉม และวิวัฒนาการของความเป็นระบบพรรคการเมืองในการเลือกตั้งจังหวัดแพร่ กับความสัมพันธ์ของบทบาททางการเมืองแข่งขันระหว่างกลุ่มการเมืองพรรคการเมืองที่เป็นคนละกลุ่ม คนละขั้ว และคนละพรรค ซึ่งจะต้องพยายามต่อสู้ช่วงชิงความได้เปรียบ ชิงไหวชิงพริบ เพื่อชัยชนะที่อาจ

นำไปสู่ความขัดแย้งที่เริ่มฝังลึกในอนาคต ด้วยการตัดสินใจสู่สนามการเมืองจากผู้สนับสนุน นายณรงค์ วงศ์วรรณ มาเป็นคู่แข่งคนสำคัญทางการเมือง ผลของการเลือกตั้ง นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู หนึ่งเดียวของพรรคประชาธิปัตย์ชนะการเลือกตั้ง ทำให้นายณรงค์ วงศ์วรรณ แพ้การเลือกตั้งเป็นครั้งแรก เหลือที่นั่งไว้ให้เพื่อนสนิท นายดุสิต รังศิริ กับ นายเมธา เอื้ออภิญญกุล พรรคชาติไทย

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 19 ยุคของการต่อสู้ในเวทีการเมืองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ เรียกว่า เวทีนี้เพื่อรุ่นลูก ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับชัยชนะ อันดับที่ (1) นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู พรรคประชาธิปัตย์ (2) นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ และ (3) นายเมธา เอื้ออภิญญกุล สังกัดพรรคชาติไทย

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 20 การเลือกตั้งภายใต้กระแสทักษิณ ฟรีเวอร์ นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ และนายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล ที่เดิมสังกัดพรรคชาติไทย ได้ย้ายมาสังกัดพรรคไทยรักไทย จากความพยายามในการโค่นฐานเสียงของนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู แห่งพรรคประชาธิปัตย์ เกือบจะประสบความสำเร็จ แต่แม่เลี้ยงดีที่สะสมผลงานและรากฐานเสียงมาเป็นอย่างดียังคงสามารถได้รับการเลือกตั้งเป็นอันดับ 2

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 21 การเลือกตั้งที่กระแสทักษิณ และพรรคไทยรักไทย ยังคงมาแรงจากผลงานที่ดลใจชาวบ้านระดับรากหญ้า และการเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกๆ ที่บริหารประเทศครบวาระ 4 ปี ผลทำให้นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู ในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ไม่สามารถสู้แรงเสียดทานจากทุกด้านได้ ประกอบกับการประกาศชัดเจนการกลับมาของคน “ตระกูลวงศ์วรรณ” ผลทำให้ผู้สมัครในสังกัดพรรค

ไทยรักไทย คือ นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ นายอนุวัธ วงศ์วรรณ และ นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล ได้รับการเลือกตั้งยกทีม

การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 22 การเลือกตั้งครั้งล่าสุด ยุคสมัยของวิวัฒนาการทางการเมืองไทยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างระบบพรรคการเมืองกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระดับประเทศที่แยกไม่ออกจากการเมืองในระดับท้องถิ่น แสดงให้เห็นความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ อาทิ การแบ่งขั้วทางการเมืองระหว่างพรรคเพื่อไทยที่เปลี่ยนชื่อพรรคมาจากพรรคพลังประชาชน และพรรคไทยรักไทย ตามลำดับของเหตุการณ์ อันมีผลมาจากคำพิพากษาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรณีการยุบพรรคการเมือง และผลกระทบจากการรัฐประหารเมื่อ วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 การเกิดขึ้นของเครือข่ายและความสัมพันธ์ในการจัดตั้งกลุ่มอิทธิพล หรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองสำคัญ ได้แก่ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ (นปท) หรือกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพรรคเพื่อไทย และพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ผลทำให้ผู้สมัครในสังกัดพรรคพลังประชาชนในเวลานั้นชนะการเลือกตั้งแบบยกทีม คือ นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล นางปานหทัย เสรีรักษ์ และนายแพทย์นิยม วิวรรธณดิษฐกุล ขณะที่ นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู พรรคประชาธิปัตย์ ต้องประสบความพ่ายแพ้เป็นครั้งแรก

4. รูปแบบ วิธีการ และกลยุทธการหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมืองในพื้นที่จังหวัดแพร่

จาก การประมวลความรู้ข้อมูลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรจังหวัดแพร่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2476 – 2550 ผู้วิจัยสามารถสรุปรูปแบบ วิธีการ และกลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองจังหวัดแพร่ ได้ดังนี้

1. การประกาศเจตนารมณ์ในการรับใช้ชาติรักษาประชาธิปไตย และเป็นตัวแทนของพี่น้องประชาชน

ตั้งแต่อดีตนักการเมืองรุ่นเก่า เช่น นายทอง กันทาธรรม และนักการเมืองรุ่นใหม่ เช่น นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล ได้พยายามประกาศจุดยืนทางการเมืองในยุคปัจจุบันปี พ.ศ. 2551 หลังการเลือกตั้งทั่วไปครั้งล่าสุด นายวรวัจน์เป็นแกนนำในการประกาศก่อตั้ง “กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ (นปท) เมืองแพร่” หรือกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เมืองแพร่ หรือกลุ่มคนเสื้อแดงเมืองแพร่” ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งทางการเมืองที่เขาเรียกว่า “การเมืองภาคประชาชน”

2. ด้านการศึกษา

การมีอาชีพครูเป็นที่ยอมรับของบรรดาลูกศิษย์ ครอบครัว และประชาชนทั่วไป อย่างเช่น คุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ อาจารย์รัตน์ พนมขวัญ การก่อตั้งมูลนิธิเพื่อการให้ทุนการศึกษาของ นายดุสิต รังคสิริ การบริจาคทุนทรัพย์เพื่อการศึกษาของนายสุธรรม สายศร และการก่อตั้งโรงเรียนป่าไม้แพร่ของอาจารย์รัตน์ พนมขวัญ เป็นต้น ทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถนั่งอยู่ในใจของชาวบ้านได้ตลอดเวลาถือเป็นกลยุทธ์การหาเสียงที่สำคัญ

3. การหาเสียงแบบเข้าถึงชาวบ้าน

นายดุสิต รั้งศิริ ยึดถือกลยุทธ์วิธีการหาเสียงที่สำคัญ คือ “พื้นฐานดี หาเสียงง่าย คะแนนเสียงมา” จากคำสัมภาษณ์ ที่ว่า “ดูแลประชาชนในพื้นที่ ทุกงานต้องไปหมด และไปด้วยตัวเอง เข้าถึงใจชาวบ้าน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชนะการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อเนื่องยาวนานถึง 7 สมัยติดต่อกัน”

นายเมธา เอื้ออภิญญกุล เข้าถึงชาวบ้านด้วยวิธีการแบบเข้าถึงตัว (Face To Face) ทำให้ชาวบ้านคุ้นเคย เป็นพวกพ้องเดียวกัน ให้ความช่วยเหลือใกล้ชิดชาวบ้าน

นายณรงค์ วงศ์วรรณ เน้นความสม่ำเสมอกับชาวบ้าน เรียกว่าใครมีเรื่องอะไร มีปัญหาอะไร ใครทำอะไร ต้องมีณรงค์ วงศ์วรรณ ช่วยเหลืออย่างเสมอ และเท่าเทียมกัน

นายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ กล่าวว่า ใช้การทำงานที่ให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์แก่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เข้าถึงชาวบ้านเป็นกันเอง เรียกว่า “ติดดิน” ด้วยภาพลักษณ์ใส่เสื้อผ้าแบบพื้นเมือง “เมืองแพร่”

4. กลยุทธ์การลงพื้นที่

การลงพื้นที่ไม่ว่าสมัยไหนถือว่าเป็นกลยุทธ์สำคัญทั้งระหว่างภารกิจการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือช่วงเวลาหาเสียง การอยู่กับพื้นที่สำคัญมาก ทั้งวันหยุดเสาร์อาทิตย์ กล่าวได้ว่า เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนในจังหวัดแพร่ให้ความสำคัญ ไปทุกงาน ทุกสถานที่เพื่อให้ประชาชนเห็นหน้า และฟังพาได้เสมอ

5. การปราศรัยหาเสียง

ในช่วงเวลาของการรณรงค์เพื่อหาเสียงเลือกตั้งการเคาะประตูชาวบ้าน ตามวัด ตลาด สถานที่ชุมชน สถานที่ราชการ และสถานศึกษา เป็นกลยุทธ์ที่ยังคงมีให้เห็นสำหรับการหาเสียง โดยมีเครื่องมือสำคัญเพื่อการบอกนโยบายพรรค หมายเลขผู้สมัคร และผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัคร ได้แก่ คัทเอ๊าท์ โปสเตอร์ แผ่นปลิว รถแห่ การเคาะประตูตามบ้าน เพื่อสนับสนุนเครื่องมือที่สำคัญ คือ การปราศรัยหาเสียง โดยผู้สมัครจะวางแผนกำหนดวัน เวลา และสถานที่ปราศรัย สัดส่วนของการปราศรัย ผู้ปราศรัย และผู้ร่วมปราศรัย อาจเป็นปราศรัยย่อย หรือปราศรัยใหญ่ที่จะมีระดับขุนพลของพรรคที่สังกัดมาช่วย เป็นการเพิ่มสีสัน และโอกาสในการชนะการเลือกตั้ง

6. กลยุทธ์เครือข่าย และความสัมพันธ์แบบ “หัวคะแนน”

วิวัฒนาการของการเลือกตั้งระบบพรรคการเมืองตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ระบบหัวคะแนนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการหาเสียง โดยหัวคะแนนจะเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ทีมงานระดับแกนหลักของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ด้วยการวิเคราะห์ติดตามคะแนนความนิยมในแต่ละวันของการหาเสียง เพื่อพลิกกลยุทธ์อื่น ๆ มาช่วยสนับสนุนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีคะแนนเพิ่มขึ้นในโค้งสุดท้ายของการหาเสียง คำว่า “หัวคะแนน” จะหมายถึง ผู้นำกลุ่มผู้ที่นิยมผู้สมัครให้มาลงคะแนนเสียงในคูหาเลือกตั้ง ในบางครั้งผู้สมัครจะใช้กลวิธีต่าง ๆ ที่ให้หัวคะแนนนำไปใช้ประโยชน์ในการหาเสียง เช่น เงิน สิ่งของ หรือคำสัญญาว่าจะทำให้ หากได้รับการเลือกตั้ง เป็นต้น

7. กลยุทธ์ทางการเงิน

คงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า “เงิน” เป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นกลยุทธ์สำหรับการหาเสียงเลือกตั้ง เพียงว่า “ใครจะใช้มาก หรือใช้น้อยกว่ากัน” ถึงแม้ในการเลือกตั้งปัจจุบัน ประเทศไทยมีองค์กรอิสระทำหน้าที่ในการกำกับติดตามการเลือกตั้ง เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต) ก็ตาม และมีบทลงโทษทางการเมืองที่รุนแรงภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

แม้ว่า จะไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคน โดยยอมรับว่าตนเองซื้อสิทธิ์ขายเสียง ก็ตาม จะมีเพียงเล่าให้ฟังและให้ข้อมูลการวิจัยว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามใช้เงินมากน้อยเพียงใด” ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์สรุปจากข้อมูลได้ว่า “การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่จังหวัดแพร่ เงินยังเป็นปัจจัยสำคัญกับผลแพ้หรือชนะการเลือกตั้ง”

จาก คำกล่าวในบันทึกคำสัมภาษณ์ ของนายดุสิต รั้งศิริ ที่ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชนะการเลือกตั้ง ได้แก่

1. การเป็นคนที่มีพื้นฐานครอบครัวเกิดที่จังหวัดแพร่ ครอบครัวบิดามารดาเป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับของประชาชนในจังหวัด
2. การมีสังคม ญาติพี่น้อง และบริวารที่มีความกว้างขวาง
3. มีใจนักเลง มีพรรคพวกมาก และมีความเข้มแข็ง
- และ 4. มีเงินมากเพียงพอ

บทสรุป จากการอภิปรายผลการศึกษาเพื่อสำรวจและประมวลข้อมูลในมิติ ดังกล่าว สังเคราะห์ได้ว่าการมี “ความสัมพันธ์เชิงเครือญาติ กลุ่มการเมือง และกลุ่มอาชีพ” เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่มีส่วน

สนับสนุนในการตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง และเป็นส่วนสำคัญทำให้ได้รับ ชัยชนะสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นไปตามที่ ชัยอนันต์ สมุทรวาณิช (2525, น. 41 - 42) กล่าวถึงสังคมไทยมักมีลักษณะการรวมกลุ่ม และการเกิดกลุ่มซึ่งมีความสัมพันธ์กันเป็นส่วนบุคคล เรียกว่า “ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย” ซึ่งมักเกิดขึ้นทั่วไปในสังคมไทย ที่มีระบบชนชั้นอันสืบเนื่องมาจากระบบศักดินานิยมในอดีต โดยถือเอาความผูกพัน ความสัมพันธ์ทางสังคม การเกื้อกูล ทั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีกลไกการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีกลไกทำหน้าที่ในฐานะองค์กรขับเคลื่อนที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อบทบาททางการเมืองของนักการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพล และพรรคการเมือง อันมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผล ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมไว้ในบทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยประมวลข้อมูลการเมืองดินและนักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่ ในส่วนของผู้ที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2476 ถึง การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 22 ของประเทศไทย เมื่อ วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เพื่อตอบคำถามการวิจัย 4 ด้านหลัก ได้แก่

1. เครือข่ายและความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดแพร่
2. บทบาทและความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มไม่เป็นทางการ เช่น ครอบครัว วงศาคณาญาติ กลุ่มการเมือง เป็นต้น ที่มี

ส่วนสนับสนุนทางการเมืองแก่นักการเมืองในจังหวัดแพร่

3. บทบาทและความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองกับนักการเมืองในจังหวัดแพร่

4. รูปแบบ วิธีการ และกลยุทธ์การหาเสียงในการเลือกตั้งของนักการเมืองในจังหวัดแพร่

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเพื่อประมวลความรู้แก่นักการเมืองไทย และการศึกษาต่อเนื่องในอนาคต อันจะนำไปสู่การจัดการความรู้ด้านชีวประวัติของนักการเมืองไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาภูมิหลังทางการเมืองของประเทศในหลายแง่มุม ดังนี้

1. ประเด็นพัฒนาการเมืองของประชาชนแบบมีส่วนร่วมที่เอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เนื่องจาก ประเทศไทยพัฒนาระบบประชาธิปไตยมาด้วยวิธีการอภิวัดนาการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีการใช้อำนาจอธิปไตย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตยตามระบบรัฐสภา คือ การใช้อำนาจเพื่อการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance)

เหตุผลสำคัญ จากการศึกษาวิจัย พบว่า ชาวบ้านบางกลุ่มในจังหวัดแพร่ไม่เข้าใจกระบวนการทางการเมืองของระบบรัฐสภาตามระบอบประชาธิปไตย ว่าเป็นเรื่องของการใช้อำนาจอธิปไตย 3 ฝ่าย

ซึ่งอำนาจตุลาการเป็นหนึ่งใน 3 อำนาจอธิปไตย ที่มีหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลกันและกัน อันเป็นสาเหตุจากการสะดุดของพัฒนาการทางการเมืองของประเทศในปัจจุบันกับคำกล่าวที่ว่า “ตุลาการภิวัตน์” เรื่องของฝ่ายการเมือง คือ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ ไม่ใช่เรื่องของฝ่ายตุลาการ ประชาชนบางกลุ่มจึงตกเป็นเครื่องมือของความขัดแย้งในสังคม

ข้อเสนอแนะ มีการศึกษากลไกพัฒนาการเมืองภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมการรับรู้ของประชาชน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีเครือข่าย และความสัมพันธ์กับองค์กรอิสระต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ สถาบันการศึกษา อันเชื่อได้ว่าจะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในอนาคต

2. ประเด็นวัฒนธรรมทางการเมืองระบบเครือญาติ และระบบอุปถัมภ์

เนื่องจากข้อมูลการศึกษาวิจัย พบว่า นักการเมืองในพื้นที่จังหวัดแพร่ และในหลายจังหวัด มักมีความสัมพันธ์และเครือข่ายในระบบอุปถัมภ์ ระบบวงศ์าคณาญาติ มากกว่าความรู้ ความสามารถ นักการเมืองในจังหวัดแพร่จึงมีสายความสัมพันธ์เพียงไม่กี่ตระกูล และแบ่งเป็นกลุ่ม หากผลประโยชน์ และอำนาจทางการเมืองเปลี่ยนแปลงสามารถนำไปสู่ความรุนแรง และความมุ่งหมายในชีวิต

ข้อเสนอแนะ การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทางการเมือง การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งของระบบพรรคการเมือง การพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมือง เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนประชาธิปไตยระบบรัฐสภาให้มีความสมบูรณ์

อาทิ กระบวนการสรรหาคัดเลือกผู้แทนพรรคการเมืองให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในจังหวัดต่าง ๆ มากกว่าการที่จะผูกขาดในระบบเครือญาติตามผลการศึกษาวิจัย

3. ประเด็นการสนับสนุนทุนการวิจัย ต่อเนื่อง

ผลงานวิจัยที่เกิดขึ้น และมีความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน อาทิ การสนับสนุนทุนการวิจัยจากสถาบันพระปกเกล้า นักวิจัยที่มีทัศนคติ และแนวคิดที่จะพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการพัฒนาองค์ความรู้ เครื่องมือด้านระยะเวลา และความต่อเนื่องของงานวิจัย

เหตุผลสำคัญ ประเทศไทยยังขาดนักวิจัย ขาดแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย และความต่อเนื่องในผลงานการวิจัยของนักวิจัยทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ข้อเสนอแนะ การสนับสนุนทุนวิจัยที่เพียงพอ ระยะเวลาการวิจัยที่เหมาะสม และความต่อเนื่องของงานวิจัยที่สถาบันพระปกเกล้า จะสนับสนุนในอนาคต อย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การสร้างนักวิจัยให้กับประเทศไทย ต่อไป



คณิน บุญสุวรรณ, **ปทานุกรมศัพท์รัฐสภาและการเมืองไทย ฉบับสมบูรณ์**, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ บริษัทตาดตา พับลิเคชั่น จำกัด, 2548.

โคทม อาริยา, **สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2540) หมวดองค์การทางการเมือง**, กรุงเทพมหานคร : องค์การคำครุสภา, 2544.

จักรพันธ์ วังษ์บูรณาวาทย, **ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์**. เชียงใหม่ : ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช, **การเมืองการปกครอง**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2525.

ชาญณรงค์ ไชยรักษา, **นักการเมืองถิ่นจังหวัดพิษณุโลก**. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, 2549.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, **ประวัติศาสตร์การเมืองไทย 2475 - 2500 ขุนพลภูพาน**. มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2549.

เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์, **หลักรัฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์, 2535

ดิน ปรัชญพฤทธิ์, **ศัพท์ทางรัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

ที่ทำกรปกครองจังหวัดแพร่, **ข้อมูลการปกครอง**.แพร่, 2550.

ปรีชา จันทรเรือง, **พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย**.รัฐสภาสาร, 2540.

ประกายศรี ศรีรุ่งเรือง, **นักการเมืองถิ่นจังหวัดเชียงราย**. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.2550.

ภิญโญ ต้นพิทยคุปต์, **สำรวจเพื่อประมวลนักการเมืองถิ่น** : จังหวัดสงขลา. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.2549.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2550.

โรงเรียนร่องกวางอนุสรณ์, **ประวัติโรงเรียนร่องกวางอนุสรณ์**. แพร่. 2549

วิภาค ฉันทพรณ. **บทสรุปที่ไม่จบ กรณีณรงค์ วงศ์วรรณ ถูกสหรัฐแบล็คลิสต์เป็นบุคคลต้องห้าม**. มติชนรายวัน. 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 (หน้า 3) สานิตย์ เพชรกาฬ, **นักการเมืองถิ่นจังหวัดพัทลุง**. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า. 2550.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่, **ข้อมูลพิพิธภัณฑ์เสรีไทยแพร่**.แพร่.2552.

.ข้อมูลสมาชิกสภา ณ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. **ข้อมูลสมาชิกสภา ณ ปี.2555**

.สำนักวิชาการ. กรุงเทพมหานคร

เว็บไซต์

<http://www.parliament.go.th>

<http://www.thailand/political>

<http://www.wikipedia.org>



แบบสัมภาษณ์

นักการเมืองถิ่นในพื้นที่จังหวัดแพร่

.....

ข้อมูล วันเกิด.....อายุ.....ปี
ผู้ให้สัมภาษณ์

ประวัติครอบครัว (บิดา/มารดา/ครอบครัว)
.....
.....
.....

ประวัติการศึกษา
.....
.....
.....

ประวัติการทำงาน
.....
.....
.....

บทบาททางสังคมก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง

.....

.....

.....

ประวัติการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

.....

.....

.....

สาเหตุ/ปัจจัยการลงสมัครรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
กลุ่มผลประโยชน์(กลุ่มทางการ)ที่มีอิทธิพลสนับสนุนการเลือกตั้ง เช่น

.....

.....

.....

กลุ่มไม่เป็นทางการที่มีอิทธิพลสนับสนุนการเลือกตั้ง เช่น ครอบครัว วงศาคณา
ญาติ

.....

.....

.....

พรรคการเมืองที่มีอิทธิพลหรือมีส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้ชนะการเลือกตั้ง

.....

.....

.....

แนวทาง วิธีการ หรือกลยุทธ์ที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

.....

.....

.....

ปัจจัยที่ทำให้ชนะการเลือกตั้งตัวแปรที่สำคัญ คือ

.....
.....
.....

บทบาททางการเมือง

.....
.....
.....

ท่านคิดว่าการเมืองท้องถิ่นจังหวัดแพร่มีอัตลักษณ์ที่สำคัญ

.....
.....
.....

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการเมืองไทย

.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ข้อมูล

.....
.....
.....

อ.วันชาติ นภาศรี
นักวิจัย

รายนามผู้ให้คำสัมภาษณ์

รายนามผู้ได้รับการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย นักการเมืองถิ่น
เครือญาติ และผู้สนับสนุน ดังต่อไปนี้

1. นายภูซงค์ กันทาธรรม
2. นายดุสิต รั้งศิริ
3. นายทศพร เสรีรักษ์
4. นางปานหทัย เสรีรักษ์
5. นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู
6. นายประสงค์ (ไม่ทราบนามสกุล) คนสนิทของ
นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู
7. นายสาคร เสี่ยงมงคล
8. นายสุรย์ สุขวงศ์
9. นายนิยม วิวรรณดิษฐกุล



คำให้การสัมภาษณ์

คำสัมภาษณ์ นายภูษงค์ กันทารธรรม เกี่ยวกับนายทอง กันทารธรรม

ประเด็นคำถาม : แนวทางการเข้าสู่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำตอบ : ผมเป็นลูกชายของนายทอง กันทารธรรม คุณพ่อเป็นนักกฎหมาย ท่านเรียนจบนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นลูกศิษย์ท่านอาจารย์นายปรีดี พนมยงค์ อดีตรัฐบุรุษและนายกรัฐมนตรี ก่อนที่ท่านลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านเป็นสมาชิกเครือข่ายในกลุ่มนักเคลื่อนไหว เรียกว่า “กลุ่มเสรีไทย” ที่เริ่มก่อตัวขึ้นในครั้งสงครามมหาเอเซียบูรพา คุณพ่อจะสนิทกับ นายเตียง สิริขันธ์ นักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยที่โด่งดังของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนนั้น จากหลักฐาน ข้อมูล และสิ่งที่ผมพยายามรวบรวม คือ คุณพ่อในฐานะนักรบกองจรยุทธ์ ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าเสรีไทยภาคเหนือ และหลังสงครามสิ้นสุด ท่านมายึดอาชีพทนายความ เป็นนักกฎหมายที่ต่อสู้เพื่อความถูกต้องเป็นธรรมแก่พี่น้องประชาชน หลัง

จากนั้น ท่านถูกชักชวนให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่ผมไม่ทราบว่าเป็นท่านใดที่ชักชวนท่าน ท่านได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ 5 สมัย ระยะเวลา ส.ส.ยังไม่มีภารกิจพรรคการเมือง ต่อมา การเลือกตั้งในครั้งที่ 7 และ ครั้งที่ 8 ของประเทศ ท่านลงสมัครในนามพรรคชาตินิยม

ประเด็นคำถาม : กลยุทธ์การหาเสียง

คำตอบ : การหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรุ่นนั้น ยังไม่มีความสลับซับซ้อนมากระบบหัวคะแนนยังไม่เกิดขึ้น การใช้จ่ายเงินเพื่อการซื้อสิทธิขายเสียงยังไม่เกิดขึ้นเหมือนการเลือกตั้งปัจจุบัน กลยุทธ์ที่ท่าน ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง คือ การประกาศเจตนารมณ์ในการรับใช้ชาติ รักษาอธิปไตย และเป็นตัวแทนของพี่น้องประชาชน

คำสัมภาษณ์ นายดุสิต รังคสิริ เกี่ยวกับคุณหญิงบัวเชียว รังคสิริ

ประเด็นคำถาม : แนวทางการเข้าสู่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำตอบ : หลังจากเกษียณอายุราชการ ปี พ.ศ. 2516 และต่อมาคุณพ่อ (สามีคุณหญิงบัวเชียว) ถึงแก่กรรมด้วยความเหงา และปรารถนาที่จะทำงานการเมือง จึงตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้ง ในนามพรรคสังคมนิยม เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เพียง 1 ปี นายกรัฐมนตรี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร คุณหญิงบุญเรือน ชุนหวัด ภริยาของพลเอกชาติชาย ชุนหวัด หัวหน้าพรรคชาติไทย ในขณะนั้น ได้ชักชวนให้คุณแม่ย้ายมาลงสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดพรรคชาติไทย

ประเด็นคำถาม : กลยุทธ์การหาเสียง

คำตอบ : จากการประกอบวิชาชีพครู และในฐานะผู้บริหารโรงเรียนนารีรัตน์ (โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดแพร่) ที่มีลูกศิษย์มากมาย ประกอบกับคุณหญิงแม่ซึ่งสืบทายาทมาจากตระกูลเจ้านายผู้เคยครองเมืองแพร่ คุณยาย ชื่อ แม่เจ้าสุคันธา แสนสิริพันธ์ ซึ่งเป็นบุตรสาวคนเล็กของ พระยาพิชัยราชา กับแม่เจ้าคำป้อ แสนสิริพันธ์ (ทวดของนายดุสิต รังคสิริ) จึงไม่ใช่เรื่องยากที่คุณหญิงบัวเขียว จะได้รับการเลือกตั้งโดยใช้กลยุทธ์การหาเสียง ที่ปรารถนาจะทำงานการเมืองในฐานะสตรีทางการศึกษา และอยากเห็นบุตรหลานคนแพร่มีโอกาสทางการศึกษา วิธีการหาเสียง “คุณหญิงบัวเขียว จึงมักกล่าวถึงผลงานด้านการศึกษา

คำสัมภาษณ์ นายดุสิต รังคสิริ

ประเด็นคำถาม : แนวทางการเข้าสู่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำตอบ : ผมเริ่มงานการเมืองระดับท้องถิ่น ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดแพร่ และได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานสภาจังหวัดแพร่ ต่อมา หลังจากคุณหญิงบัวเขียว รังคสิริ (มารดา) วางมือทางการเมืองของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มฐานเสียงผู้สนับสนุนและกลุ่มสมาชิกสภาจังหวัดเสนอให้ผมลงสมัครรับเลือกตั้งแทนคุณแม่ แล้วก็ชนะการเลือกตั้ง ผมเป็นส.ส.ติดต่อกัน 7 สมัย

ประเด็นคำถาม : กลยุทธ์การหาเสียง

คำตอบ : กล่าวว่า กลยุทธ์การหาเสียงเลือกตั้ง ที่ทำให้ชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ 7 สมัยติดต่อกัน คือ

1. อยู่เมืองแพร่ให้มากกว่าอยู่กรุงเทพฯ

2. ดูแลประชาชนในพื้นที่ เมื่อประชาชนเดือดร้อนมีปัญหาต้องช่วยเหลือได้ทุกเรื่อง

3. งานต่าง ๆ เช่น งานปี ประเพณี งานบุญ งานศพ งานมงคล ทุกงานต้องไปหมด และต้องไปด้วยตัวเอง

นายดุสิต รังคสิริ ยึดถือกลยุทธ์วิธีการหาเสียง คำสัมภาษณ์ที่ว่า “พื้นฐานดี หาเสียงง่าย คณะแนวเสียงมา” เป็นปัจจัยความสำเร็จสำคัญที่ทำให้ชนะการเลือกตั้ง ได้แก่

1. การเป็นคนที่มีความรู้พื้นฐานครอบครัวเกิดที่จังหวัดแพร่ ครอบครัวบิดามารดาเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับของประชาชนในจังหวัด

2. การมีสังคม ญาติพี่น้อง และ บริวารที่มีความกว้างขวาง

3. มีใจนักเลง พรรคพวกมาก และ มีความเข้มแข็ง (ใจถึง กล้าได้ กล้าเสีย)

4. มีเงินมากเพียงพอ

ดังนั้น เมื่อถึงช่วงเวลาหาเสียงเลือกตั้ง ก็จะใช้วิธีการติดตั้ง คัดเอาท์ ไปสเตอร์ รถแห่ เวทีปราศรัย และการเดินหาเสียงตามบ้าน ตลาด วัดและท้องถนน

คำสัมภาษณ์ นายทศพร เสรีรักษ์

ประเด็นคำถาม : แนวทางการเข้าสู่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำตอบ : เป็นความคิดที่ยึดมั่นมาตั้งแต่สมัยเรียนอยู่ที่คณะ แพทย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผมเคยเข้าร่วมเหตุการณ์ทางการเมือง วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 หลังสำเร็จการศึกษา ได้เข้าทำงาน เป็นหมอประจำอยู่ที่จังหวัดแพร่ และ สโมสรกับคุณปานหทัย เชื้ออภิบุญกุล

บุตรสาวของนายเมธา เอื้ออภิญญกุล กลายเป็นแรงใจที่คิดอยู่ตลอดเวลาเกี่ยวกับอนาคตทางการเมือง กระทั่ง เพื่อนที่เคยร่วมกิจกรรมสมัยเรียน และมาทำงานการเมืองอยู่พรรคไทยรักไทยได้ชักชวนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประเด็นคำถาม : กลยุทธ์การหาเสียง

คำตอบ : กลยุทธ์การเข้าถึงประชาชน เป็นหลักคิดสำคัญของการหาเสียง ผมใช้การทำงานที่ให้ความช่วยเหลือทางการแพทย์แก่ประชาชน ทุกครั้งที่เสร็จสิ้นภารกิจที่กรุงเทพฯ ในสมัยประชุมจะเดินทางกลับแพร่และเปิดคลินิกบริการประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การออกเยี่ยมประชาชนรับฟังความเดือดร้อน และบอกประชาชนว่าผลงานที่ทำมีอะไรบ้าง ในบางครั้งถ้าเราไม่บอกไม่พูด ชาวบ้านจะไม่รู้ที่เราทำผลงานอะไรบ้าง แต่สิ่งสำคัญต้องเป็นผลงานของเราจริง ไม่ใช่แอบเอาผลงานของคนอื่นมาเป็นผลงานของเรา

นอกจากนี้ คือการลงพื้นที่ ช่างหาเสียงเลือกตั้ง คือ การเดินหาเสียง การปราศรัย ติดโปสเตอร์ แจกแผ่นพับบอกหมายเลขผู้สมัคร โดยจะไปตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ตลาดสด วัด โรงเรียน ซึ่งอาจไป

แบบยกทีมผู้สมัครหรือแยกทีมกันไป แล้วแต่การวางแผนในแต่ละช่วงเวลา หัวคะแนนก็ใช้ การมีส่วนร่วมของทีมงานหาเสียง ที่เราต้องฟังเขา เพราะเขาอาจมีข้อมูลคู่แข่งที่เราไม่มีและแนวทางการหาเสียงที่ทีมงานผู้สมัครแต่ละคนอาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป สิ่งสำคัญต้องทำงานเป็นทีม จึงสามารถประสพชัยชนะแบบยกทีม

คำสัมภาษณ์ นายทศพร เสรีรักษ์ เกี่ยวกับ นางปานหทัย เสรีรักษ์

ประเด็นคำถาม : แนวทางการเข้าสู่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำตอบ : ภรรยาผมปกติเขาจะดูแลครอบครัว และธุรกิจของครอบครัว ซึ่งบทบาทอีกด้านสมัยที่ผมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ภรรยาผมจะทำหน้าที่คอยต้อนรับดูแลชาวบ้านที่มาพบ ในบางครั้งทำหน้าที่นัดหมาย รับฟังเรื่องราวร้องทุกข์และบางทีเธอก็จะช่วยเหลือเองเท่าที่ทำได้ในขณะนั้น เรียกได้ว่า จะรับรู้ รับทราบเกี่ยวปัญหา วิธีการดำเนินงานทางการเมืองตลอด เพราะทางครอบครัว คุณพ่อ และพี่น้องทำงานการเมือง เป็นเพียงส่วนใหญ่จะมีบทบาททางอ้อมมากกว่า แต่เมื่อผมเผชิญปัญหาทางการเมือง ตามกฎหมายคำสั่งศาลกรณียุบพรรคไทยรักไทย ซึ่งผมเป็นกรรมการบริหารพรรค จึงต้องเว้นวรรคทางการเมือง ผมจึงขอร้องให้เธอลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อทำงานการเมืองแทน

ประเด็นคำถาม : กลยุทธ์การหาเสียง

คำตอบ : กลยุทธ์ที่ครอบครัวเราทำเสมอมาจะเรียกว่าเป็นการหาเสียงหรือไม่ คือ งานการเมืองต้องเข้าถึงประชาชนและนั่งในใจประชาชน การให้ความช่วยเหลือเรื่องราวร้องทุกข์ของชาวบ้าน เธอเล่าว่า “บางครั้งชาวบ้านมาขอสตางค์เพื่อไปจ่ายค่าเล่าเรียนลูกหรือมารักษากับคุณหมอ คุณหมอไม่เก็บสตางค์ และยังให้สตางค์กลับบ้าน” อีกวิธี คือ การเข้าวัดทำบุญพูดคุยกับชาวบ้านใช้ศาลาวัด หรือที่ชุมชนชาวบ้าน การออกเยี่ยมเยียนชาวบ้าน และให้บริการทางการแพทย์ของคุณหมอทศพร เธอเชื่อว่าการพบปะชาวบ้านเป็นประจำทุกวันเสาร์อาทิตย์ คือ กลยุทธ์ที่ดีที่สุดในการหาเสียงเลือกตั้ง ความต่อเนื่องกับคนในพื้นที่

การพบทาง่ายไม่ถือตัวกับชาวบ้าน (ที่มา : ก่อนสัมภาษณ์นายแพทย์ ทศพร ระหว่างนั่งรถตามทีมนัดหมายมีโอกาสพบนางปานหทัย ซึ่งยก น้ำดื่มมาให้จึงมีโอกาสพูดคุยในช่วงแรก)

คำสัมภาษณ์ นายทศพร เสรีรักษ์ เกี่ยวกับ นายพธา เอื้ออภิญญกุล

ประเด็นคำถาม : กลยุทธการหาเสียง

คำตอบ : ท่านพูดเสมอว่า “ต้องเข้าถึงจิตใจชาวบ้านและไขว่ ผลงานที่ตรงใจผู้ชม” ซึ่งหมายถึงชาวบ้าน ด้วยวิธีการแบบเข้าถึง ตัวทำให้ชาวบ้านคุ้นเคย เป็นพวกพ้องเดียวกันให้ความช่วยเหลือ ใกล้เคียงชาวบ้าน เรามีธุรกิจเวลารับคนเข้าทำงาน ถ้าเป็นลูกหลาน คนแพร่ต้องดูแลพิเศษ เหมือนครอบครัวเดียวกัน ส่วนด้านอื่นๆ การ ใช้หัวคะแนน คือ เป็นความจำเป็นเขาจะทำหน้าที่รวบรวมรายชื่อ ชาวบ้านที่มีความนิยมชมชอบ และพร้อมสนับสนุนให้ได้คะแนนเสียง มากที่สุด โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การชนะคู่แข่ง วิธีการ เช่น ใช้แรงจูงใจ ด้วยการให้เงิน หรือสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างให้เกิดความ จงรักภักดีต่อกัน เป็นต้น

(จากคำสัมภาษณ์ของนายแพทย์ทศพร เสรีรักษ์ บุตรเขย เนื่องจากปัจจุบัน นายเมธา เอื้ออภิญญกุล พำนักอยู่บ้านที่กรุงเทพมหานครและไม่รับรองแขก)

คำสัมภาษณ์ นายทศพร เสรีรักษ์ เกี่ยวกับ นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล

ประเด็นคำถาม : กลยุทธ์การหาเสียง

คำตอบ : คุณวรวัจน์เป็นคนหนุ่มไฟแรงที่มีเทคนิควิธีการจากคุณพ่อกับเทคนิควิธีการของตนเองผสมกลมกลืน ถ้าจะเรียกคือ “เข้าใจ เข้าหา และเข้าไปถึง” เช่น จะพยายามศึกษาปัญหาของประชาชน ว่ามีปัญหาอะไร สาเหตุมาจากอะไร ต้องการความช่วยเหลืออะไร เรียกว่ามีความเข้าใจในความต้องการของชาวบ้าน ชาวบ้านที่เคยได้รับโครงการความช่วยเหลือต่างๆ ก็จะเลือกเขาเข้าสู่สภา ซึ่งคุณวรวัจน์ เคยพูดเสมอว่า “เวลาหาเสียงไม่จำเป็นต้องแจกเงิน เวลาเป็นส.ส.แจกผลงานให้ชาวบ้านเห็นดีกว่า หมายถึงเป็น ส.ส. ผลงานต้องเข้าตากรรมการ (ชาวบ้าน) ถ้าไม่มีผลงาน ชาวบ้านไม่เคยเห็นหัว เลือกให้ตายก็สมัยก็ไม่มีทางได้เป็น ส.ส. ชาวบ้านสมัยนี้เขาไม่โง่ เงินซื้อเขาไม่ได้แน่นอน เงินให้เขา เขารับ แต่เขาไม่เลือก ตัวอย่างมีให้เห็นเยอะแยะ”

ช่วงหาเสียงเลือกตั้ง การเข้าหาชาวบ้านไปด้วยตนเองบ้าง ทีมงานบ้าง ใช้ทีมงานอย่างเดียวไม่ได้ เพราะชาวบ้านเขาต้องการเห็นหน้าผู้สมัคร มีแผ่นปลิว โปสเตอร์ คัทเอ๊าท์ Bill Board การปราศรัยเล็ก ใหญ่ใช้ทุกรูปแบบ รถยนต์แห่ เดินตลาด ย่านชุมชน หมู่บ้าน ไร่ วัดพบผู้เฒ่าผู้แก่ โรงเรียน ต้องเข้าหาให้หมดเพื่อบอกนโยบายของพรรคและของเราวว่าจะทำอะไรต่อไป เพื่อพี่น้องประชาชนของเรา เรียกว่าเข้าไปถึง ต้องเข้าไปถึงใจของเขาด้วย ต้องเข้าใจว่า ประชาชนที่เราไปหาเสียง ผู้สมัครคนอื่นเขาก็เข้าไปหาเสียงเช่นเดียวกัน เราไป

เขาก็ไป ต่อนั่งในใจชาวบ้านให้ได้ คะแนนจึงจะมา นี่คือ กลยุทธ์เข้าให้ถึง ต้องประเมินผลให้ได้ว่าแต่ละระยะเวลาของการหาเสียง เรามีคะแนนนิยมที่เข้าถึงใจเขาหรือไม่

คำสัมภาษณ์ นางสิริวรรณ ปราศจากศัตรู

ประเด็นคำถาม : แนวทางการเข้าสู่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คำตอบ : ก่อนลงสมัครรับเลือกตั้ง ทำหน้าที่เสมือนหัวคะแนน ช่วยพี่ชาย ญาติๆ ที่ทำงานการเมือง ช่วยเขาหาเสียง ส่วนใหญ่เป็นการเมืองระดับท้องถิ่น และช่วยงานคุณอาณรรค์ (นายณรงค์ วงศ์วรรณ) ตั้งแต่เรียนจบปริญญาตรีใหม่ๆ เคยไปช่วยงานสมัยท่านเป็นรัฐมนตรี เคยช่วยงานในศูนย์วิจัยข้าวจังหวัดแพร่ ซึ่งถ้าจะเรียก “เป็นผู้สนับสนุนมากกว่า” เพราะเราเป็นผู้หญิงมีครอบครัว สามีรับราชการตำรวจ ต้องดูแลลูก และ รู้จักนับถือกับครอบครัวต่างๆ ที่เป็นนักการเมืองทั้งสิ้น ตั้งแต่รุ่นคุณพ่อ ทั้งครอบครัวพนมขวิญรังศิริ เอื้ออภิญญกุล เป็นต้น เรียกว่าไปมาหาสู่นับถือกันมานาน กระทั่ง การตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยแรกในสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ โดยการสนับสนุนของคุณพ่อซึ่งมีความสนิทและนับถือกับคุณชวน หลีกภัย

ประเด็นคำถาม : กลยุทธ์การหาเสียง

คำตอบ : การทำงานการเมืองของเธอ ไม่ใช่ใช้วิธีการซื้อสิทธิขายเสียงโดยเด็ดขาด ตามคำสอนของ นายชวน หลีกภัย ว่า “เป็นนักการเมือง คือ การเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประเทศชาติ และ

ประชาชน หากจะสร้างความรำรวย ต้องไปทำธุรกิจค้าขาย” กลยุทธ์การหาเสียงที่มักใช้ คือ การลงพื้นที่ วันเวลาปกติจะปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และ รองเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์ หากว่างเว้นจากงานการเมือง สิ่งสำคัญที่ปฏิเสธไม่ได้ คือ การกลับแพร์ในทุกวันหยุดโดยเฉพาะวันเสาร์ วันอาทิตย์ หรือบางช่วงเวลาของวันธรรมดามีกิจกรรมสำคัญๆ ในพื้นที่มักจะกลับแพร์เวลากลับแพร์จะมีคิวงานตลอดทั้งวันถึงค่ำ นัดหมายชาวบ้าน ผู้นำชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หรือไปร่วมกิจกรรมงานต่างๆ หรืออาจเป็นกิจกรรมที่ทีมงานพื้นที่ของผู้สนับสนุนทางการเมืองจัดขึ้น เช่น การมอบทุนการศึกษา การไปเป็นประธานเปิดงาน งานบุญประเพณี งานเทศกาลต่างๆ

(หมายเหตุ การนัดหมายสัมภาษณ์ ดำเนินการทั้งทางโทรศัพท์บ้าง นัดสัมภาษณ์ที่สนามบิน และหรือในบางครั้งผ่านสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลจากผู้ใกล้ชิดของนางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู คือ นายประสงค์ ไม่ทราบนามสกุล)

เมื่อเวลาธรรรงค์หาเสียงเธอต้องใช้การลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ไม่ทอดทิ้งประชาชน เพราะชาวแพร์ยังมีความเชื่อมั่นในตัวบุคคล ไม่ใช่เพียงพรรคการเมืองอย่างเดียว จึงต้องเน้น “การปราศรัยประกาศนโยบายของพรรคประชาธิปัตย์” ที่เป็นพรรคการเมืองเก่าแก่อยู่เคียงข้างประชาชนมาตลอดกว่า 60 ปี ต่อสู้บนความถูกต้องของระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตลอด พรรคมีจุดยืนที่แน่นอน ไม่เคยมีความเสียหาย ไม่โฆษณาชวนเชื่อ ไม่มีนโยบายขายฝัน มีแต่ความจริง ใช้ทั้งวิธีปราศรัยเวทีใหญ่ที่มีผู้ใหญ่ เช่น นายชวน หลีกภัย อดีตนายกรัฐมนตรี ประธานที่ปรึกษาพรรคและ

กรรมการบริหารพรรคมาช่วยปราศรัยหาเสียง และการปราศรัยเวที่ย่อย บริเวณสถานที่ราชการ วัด โรงเรียน และตลาด

อีกวิธีหนึ่ง คือ พันธมิตรทางการเมืองที่เชื่อมโยงในระดับ ท้องที่ และระดับท้องถิ่นทุกระดับ เธอให้สัมภาษณ์ว่า “เราไม่มีเงินเพียงพอ ที่จะไปซื้อสิทธิขายเสียง” จึงต้องอาศัยการสนับสนุนช่วยเหลือ จากพันธมิตรกลุ่มต่างๆ ทั้งในและนอกจังหวัดแพร่ และเครือข่ายทางการเมือง

ภาพนักการเมืองถิ่นจังหวัดแพร่ (บางส่วน)



นายอานนท์ เอื้อตระกูล ถ่ายภาพกับนายณรงค์ วงศ์วรรณ



นางศิริวรรณ ปราศจากศัตรู



นายวรวัจน์ เอื้ออภิญญกุล



นางปานหทัย เสรีรักษ์



นายนิยม วิวรรณดิษฐกุล



นายอนุวัช วงศ์วรรณ



ที่มา : พิพิธภัณฑ์เสรีไทย โรงแรมภราดร จังหวัดแพร่

โดย นายภูซงค์ กันทาธรรม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายวันชาติ นภาศรี Mr.Wunchart Napasri
อายุ เกิดวันที่ 8 เมษายน 2500 อายุ 51 ปี
ภูมิลำเนา 90 ถ.คลองตะเคียนฝั่งตะวันตก ต.ปากน้ำ อ.เมือง
 จ.สมุทรปราการ 10280 โทร. 02-3954764
ที่อยู่ปัจจุบัน 92/71 ม. 5 (บ้านกล้วยไม้ ซ.7) ถ.เชียงใหม่-แม่ใจ
 ต.สันทรายน้อย อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50120
 โทร. 053-014075, 089-6372125

สถานภาพ นางนทีทิพย์ นภาศรี
บุตรสาว นางสาวชาริณี นภาศรี
ประวัติการศึกษา ประถมศึกษาตอนต้น
 โรงเรียนเฉลิมวิทยา จ.สมุทรปราการ
 ประถมศึกษาตอนปลาย
 โรงเรียนพร้าโน้ลวัชระ จ.สมุทรปราการ
 มัธยมศึกษาต้น-ปลาย
 โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร กรุงเทพฯ

ปริญญาตรี รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์
 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
 ปริญญาเอก รัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (กำลังศึกษา)
 Research for Public Administration The University
 of Queensland Australia

ประวัติการศึกษา อบรมดูงาน

- อบรมหลักสูตรการพัฒนาบุคลากร สถาบันพัฒนาบุคลากร กรุงเทพฯ
- อบรมหลักสูตรการพัฒนาผู้ประกอบการ
โครงการความร่วมมือเชียงใหม่-ไทยแคนาดาเดียน
- อบรมหลักสูตรผู้นำนันทนาการและกลุ่มสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยบูรพา

- อบรมหลักสูตรผู้ประเมินคุณภาพการศึกษา
สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพ
การศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ.
- ดูงานเรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการรักษ
พยาบาล สหรัฐอเมริกา
- ดูงานเรื่อง การบริหารจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ออสเตรเลีย

ประวัติการทำงาน

- ปี พ.ศ.2521 เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด
บริษัทศูนย์สุขภาพประเทศไทยจำกัด
- ปี พ.ศ.2521 ผู้จัดการแผนกอบรมส่งเสริม
บริษัทศูนย์สุขภาพประเทศไทยจำกัด
- ปี พ.ศ.2530 ผู้จัดการสาขาเชียงใหม่ บริษัทศูนย์
สุขภาพประเทศไทยจำกัด
- ปี พ.ศ.2540-2542 ผู้จัดการสาขาเชียงใหม่ และ
ผู้อำนวยการฝ่ายอบรมและส่งเสริม(สำนักงานใหญ่)

ประวัติทางสังคม

- สมาชิกสมาคมหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ (กรรมการ
สมทบหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2538-2542)
- สมาชิกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยรามคำแหง
จังหวัดเชียงใหม่
- สมาชิกชมรมศิษย์เก่านิด้า-เชียงใหม่
- นายกสโมสรโรตารีช้างเผือกเชียงใหม่ ปี 2538 - 39
เลขานุการภาค 3360 โรตารีสากล ปี 2539-40

การทำงานที่มหาวิทยาลัยโยนก

- ปี พ.ศ.2542 - 2543 ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา
อาจารย์ และรักษาการหัวหน้าแผนกบุคคล
- ปี พ.ศ.2543 - 2544 ผู้อำนวยการสำนักทรัพยากรบุคคล
- ปี พ.ศ. 2544 - 2546 หัวหน้าสาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
- ปี พ.ศ.2544 - ปัจจุบัน อาจารย์ประจำ
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

- ปี พ.ศ.2544 - 2546 นายกสโมสรอาจารย์เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยโยนก
- ปี พ.ศ. 2548 - 2549 เลขานุการสภามหาวิทยาลัยโยนก
- ปี พ.ศ. 2547 - ปัจจุบัน รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา และผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ

- ผู้อำนวยการหน่วยฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มหาวิทยาลัยโยนก : โดยการรับรองจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
- ผู้ประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
- ผู้ประเมินคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- ประธานการจัดประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ในส่วนภูมิภาค(ภาคเหนือ) ปี 2546 และ ปี 2549
- คณะกรรมการคัดกรองผลงานวิชาการนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กระทรวงสาธารณสุข ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2551
- คณะกรรมการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาลำปาง

ผลงานวิชาการและงานวิจัย

- รายงานการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ในส่วนภูมิภาค (ภาคเหนือ) ปี 2546
- รายงานการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ในส่วนภูมิภาค (ภาคเหนือ) ปี 2549
- งานวิจัยเรื่อง “การพลิกฟื้นวิถีชีวิตกาดกองต้า ถนนคนเดิน กองฮิมวัง”
- วิจัยศึกษาเพื่อวางกรอบในการปรับปรุงและพัฒนาชุมชน

- ภาคองต้า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
- วิจัยศึกษาความเป็นไปได้ในการก่อตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จังหวัดลำปาง
 - งานวิจัยเรื่อง “การแสวงหาแนวทางการบริหารจัดการมลภาวะทางอากาศ - กรณีศึกษา : อำเภอองาว จังหวัดลำปาง
 - บทความเรื่อง “การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ จริยธรรมคุณธรรมการปฏิบัติราชการ”
 - บทความรายการวิทยุรัฐสภา “รัฐธรรมนูญไทยประชาธิปไตยเรื่องใกล้ตัว” สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง

วิทยากรบรรยาย

- หลักสูตรการวัดและการประเมินผลโครงการและการสร้างตัวชี้วัดโครงการ
- หลักสูตรการพัฒนาบุคลากรสำหรับองค์กรสมัยใหม่
- หลักสูตรการบริหารเชิงกลยุทธ์และการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ
- หลักสูตรการสร้างกลยุทธ์สำหรับธุรกิจบริการ
- หลักสูตรการบริหารตัวชี้วัดเพื่อการตัดสินใจ
- หลักสูตรผู้นำเยาวชนเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย (สำหรับนักเรียน/นักศึกษา)
- หลักสูตรอบรมเพื่อคัดเลือกผู้ประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
- หลักสูตรการบริหารโครงการเชิงกลยุทธ์ เรื่องการเปลี่ยนกระบวนทัศน์จริยธรรมคุณธรรมการปฏิบัติราชการ

